

**Nepnieuwsbewustheid en nepnieuwsherkenning: een
verkennend onderzoek onder Nederlandse digital
natives naar de samenhang tussen nepnieuwsbewustheid
en de vaardigheid om nepnieuws te herkennen.**

Universiteit Leiden

Tom Kikuchi

S1121308

Universiteit Leiden

Master Journalistiek en Nieuwe Media

Begeleider: Dr. Alexander Pleijter

Tweede lezer: Peter Burger

18/06/2019

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1: Inleiding.....	3
§2.1: Wat is nepnieuws?	7
§2.2: De invloed van nepnieuws op de samenleving	11
§2.3: Welke factoren spelen een rol bij nepnieuwsherkenning?.....	14
§2.3.1 (Nieuwe) Mediageletterdheid.....	15
§2.3.2 Nepnieuwsbewustzijn.....	17
§2.3.3 Analytisch denkniveau	19
§2.4 Voorgaand onderzoek.....	20
§2.5 Hypotheses.....	22
Hoofdstuk 3: Methode.....	23
§3.1 Opzet.....	23
§3.2 Selectie respondenten	24
§3.3 Meetinstrument.....	24
§3.4 Stimulusmateriaal	25
Hoofdstuk 4: Resultaten.....	30
§4.1: Overzicht resultaten	30
§4.2: Nepnieuwsbewustheid en nepnieuwsherkenning.....	33
§4.3: Belang van echtheid nieuws en nepnieuwsherkenning	34
§4.4: Herkennen van verschillende soorten nepberichten	35
Hoofdstuk 5: Conclusies en discussie.....	37
§5.1: Conclusies.....	37
§5.2 Discussie.....	37
§5.3 Limitaties.....	38
§5.4 Suggesties voor vervolgonderzoek.....	40
Bibliografie	41
Bijlage 1: Artikelen	44
Bijlage 2: Criteria voor artikelen.....	50
Bijlage 3: Vragenlijsten.....	52

Hoofdstuk 1: Inleiding

Door de vele technologische ontwikkelingen en de opkomst van nieuwe media is er meer informatie beschikbaar dan ooit. Dagelijks komen mensen via internet in aanraking met een enorme hoeveelheid aan informatie. Nieuws wordt al lang niet meer alleen gevolgd via traditionele media als de kranten of het televisiejournaal, maar ook sociale media als Facebook, Twitter en Instagram worden als nieuwsbron gebruikt.

Vooraf voor Nederlandse jongeren van 18 tot 24 jaar zijn sociale media een zeer belangrijke nieuwsbron. 28% van de jongeren in deze leeftijd geeft aan dat sociale media en blogs hun voornaamste nieuwsbron zijn.¹ Maar tussen de vele berichten die jongeren op sociale media te zien krijgen, zitten ook nepnieuwsberichten. Omdat jongeren via sociale media in aanraking kunnen komen met nepnieuws, is het belangrijk om te weten hoe het is gesteld met hun vaardigheid om nepnieuws te herkennen.

In de afgelopen jaren is nepnieuws steeds zichtbaarder geworden in de samenleving. Nepnieuws was bijvoorbeeld zeer sterk aanwezig bij de Amerikaanse presidentsverkiezingen in 2016. Door het gemak waarmee berichten via sociale media konden worden gedeeld, hadden nepberichten hierover zich razendsnel verspreid. Deze nepberichten over Donald Trump en Hillary Clinton werden heel vaak gedeeld en *geliket*, waardoor deze veel mensen bereikten en door het grote aantal *likes* geloofwaardig overkwamen. Na de winst van Donald Trump werd nepnieuws een bepalende factor genoemd voor zijn overwinning. Verschillende onderzoeken hebben echter nog geen bewijs gevonden voor die claim.²

Ook in Nederland was er de angst ontstaan dat nepnieuws invloed zou hebben op de verkiezingen. Volgens hoofd van de AIVD Rob Bertholee probeerde Rusland met nepnieuws de Nederlandse verkiezingen te beïnvloeden.³ Maar volgens Bertholee was het Rusland niet gelukt om heel sterke invloed uit te oefenen. Ook volgens onderzoek van het NRC heeft nepnieuws geen sterke invloed gehad op de Nederlandse verkiezingen. Het NRC deed onderzoek naar honderd veel gedeelde politieke nieuwsverhalen op sociale media in de maanden voor de verkiezingen. Ze kwamen tot de conclusie dat daar geen enkel nepnieuwsverhaal tussen zat. Bij dat onderzoek werd echter de definitie gehanteerd van volledig gefabriceerde nepverhalen. Zwaar overdreven berichten of nieuws dat uit de context was gehaald werden daar niet onder geschaard.⁴

1 Reuters Digital News Report Nederland 2018

2 Gunther, R., Beck, P.A. and Nisbet, E. Fake News May Have Contributed to Trump's 2016 Victory. A study on fake news and its influence on the 2016 election

3 RTLnieuws.nl (4 april 2017). AIVD: Rusland probeerde met nepnieuws onze verkiezingen te beïnvloeden. *RTL Nieuws*.

4 Kist, R., Zantingh, P. (6 maart 2017) Geen grote rol nepnieuws in aanloop naar verkiezingen. *NRC*.

Nepnieuws wordt niet alleen gebruikt om verkiezingen te beïnvloeden. Nepnieuws wordt bijvoorbeeld ook gebruikt om een negatief beeld te vormen over kwesties als asielzoekers. Vaak wordt daarbij ingespeeld op bestaande vooroordelen om zo invloed uit te oefenen op de publieke opinie. Een voorbeeld is een Nederlands nepbericht over een moslimimmigrant die een jongen op krukken mishandeld zou hebben. Dat nepbericht is vervolgens door Donald Trump op Twitter gedeeld.⁵

Daarnaast wordt nepnieuws ook gebruikt voor commerciële doeleinden. Via zogenaamde clickbaitsites kunnen mensen met nepnieuws geld verdienen. Geld wordt verdiend via advertenties die bij de berichten staan.⁶ Hoe meer bezoekers op zo een clickbaitsite komen, hoe meer geld er verdiend kan worden. Daarom worden berichten gemaakt die heel snel *viral* kunnen gaan. Vaak staat er in die berichten onjuiste of compleet verzonden informatie.

Nepnieuws zorgt bovendien voor veel verwarring. Mensen weten soms niet wat ze moeten geloven omdat ze van alle kanten heel verschillende dingen te horen krijgen. Zo stelt de Volkskrant in een onderzoek uit 2017 dat de aanwezigheid van nepberichten, desinformatie, satire en complottheorieën voor verwarring zorgt onder de bevolking.⁷ Volgens het onderzoek van de Volkskrant weet 31% niet meer te weten wat waar is, en zegt maar 29% met zekerheid echt nieuws van nepnieuws te kunnen onderscheiden.

De ophef over nepnieuws was zo groot dat de Oxford Dictionary in 2016 post-truth tot woord van het jaar verklaarde, met als definitie: 'circumstances in which objective facts are less influential in shaping public opinion than appeals to emotion and personal belief.'⁸

Nepnieuws wordt door sommigen gezien als een groot maatschappelijk probleem. Onder andere vanuit de politiek wordt nepnieuws bestreden. Zo startte minister van Binnenlandse Zaken Kajsa Ollongren in maart 2019 een online bewustwordingscampagne, 'Blijf nieuwsgierig. Blijf kritisch'.⁹ De campagne bevat onder andere een checklist van aspecten waar je naar kunt kijken om na te gaan of een artikel echt of nep is.

5 NOS,(29 november 2017). Trump trapt in nepnieuws en retweet Nederlandse 'anti-moslim-video'.

6 RTL Nieuws, (12 december 2016) Goudgeld verdienen met nepnieuws.

7 IO Research (23 december 2017) Desinformatie leidt tot verwarring bij nieuwsconsument. p.7

8 Oxford dictionaries, 2016. Word of the Year 2016. Geraadpleegd via <https://en.oxforddictionaries.com/word-of-the-year/word-of-the-year-2016>.

9 Blijf nieuwsgierig. Blijf Kritisch. Geraadpleegd via <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/desinformatie-nepnieuws>

Verder noemde de Telegraaf nepnieuws een bedreiging voor de democratie.¹⁰ Redacteuren van Trouw stelden dat nepnieuws negatieve gevolgen kan hebben voor het vertrouwen in de politiek, de media en burgers onderling.¹¹

De traditionele media spelen in op het nepnieuwsprobleem door mensen bewust te maken van het bestaan van nepnieuws. De Nederlandse Omroep Stichting (NOS) wijdde er bijvoorbeeld een speciale uitzending aan met Nieuws of Nonsens, waarin uitgelegd werd wat nepnieuws is en hoe groot de risico's ervan zijn.

Grootschalige voorlichtingscampagnes tegen nepnieuws moeten ervoor zorgen dat mensen beter weten hoe ze met nepnieuws om moeten gaan. Maar de vraag blijft of zulke campagnes er echt voor zorgen dat mensen minder vaak in nepnieuws trappen. Heeft het dus wel zin om mensen zo vaak te waarschuwen over nepnieuws en zijn zij daardoor wel mediawijzer geworden? Heeft het hogere bewustzijn van nepnieuws invloed gehad op de mate waarin mensen in staat zijn om nepnieuws te herkennen?

Aangezien nepnieuws pas sinds een aantal jaren wordt gezien als een maatschappelijk probleem, is nog niet naar alle aspecten ervan onderzoek gedaan. Verschillende onderzoeken hebben zich gericht op de mogelijke impact van nepnieuws op de samenleving. Zo werd er onder andere onderzoek gedaan naar de invloed van nepnieuws op de verkiezingen in de VS in 2016. Meerdere onderzoeken kwamen tot de conclusie dat nepnieuws wel invloed heeft gehad, maar dat die invloed maar beperkt was geweest. Zowel Alcott en Gentzkow¹² als Gunther et al kwamen tot die conclusie.¹³

Uit eerder onderzoek van de Stanford History Education Group is ook gebleken dat jongeren moeite hebben om informatie goed op betrouwbaarheid in te schatten.¹⁴ Daarom is het belangrijk om te weten of jongeren met alle aandacht die er voor nepnieuws is geweest wel in staat zijn om nepnieuws te herkennen.

Dit onderzoek wil graag meer informatie verkrijgen over de mate waarin jongeren zich bewust zijn van nepnieuws en of zich dat uit in hun vaardigheid om echte en nep berichten van elkaar te kunnen onderscheiden.

10 Jonker, J., (14 november 2017). Bedreiging voor de democratie. *Telegraaf*. Geraadpleegd via:

<https://www.telegraaf.nl/nieuws/1196859/bedreiging-voor-de-democratie>

11 Trouw.nl (20 november 2017) Nepnieuws: de term heeft iets onschuldigs, maar levert geen neppe gevaren op. *Trouw*.

12 Allcott, H., & Gentzkow, M. (2017). Social Media and Fake News in the 2016 Election. *Journal of Economic Perspectives*, 31(2), p 213.

13 Gunther, R., Beck, P.A. and Nisbet, E. Fake News May Have Contributed to Trump's 2016 Victory. A study on fake news and its influence on the 2016 election

14 Wineburg, Sam and McGrew, Sarah and Breakstone, Joel and Ortega, Teresa. (2016). Evaluating Information: The Cornerstone of Civic Online Reasoning. Stanford Digital Repository. Available at:

<http://purl.stanford.edu/fv751yt5934>

Het doel van mijn onderzoek is om te achterhalen of jongeren door alle aandacht voor nepnieuws in de media zich bewuster zijn geworden van het bestaan van nepnieuws en of dit samenhangt met hun vaardigheid om nieuwsberichten naar waarheid te schatten. Het ligt namelijk voor de hand dat mensen die zich sterk bewust zijn van het bestaan van nepnieuws, beter zouden gaan nadenken als zij nieuwsartikelen lezen en om die reden beter nepnieuwsartikelen kunnen herkennen.

Het onderzoek wordt gedaan aan de hand van de volgende onderzoeksvraag: ‘Hoe hangt het nepnieuwsbewustzijn van mensen samen met de vaardigheid van mensen om nepnieuws te herkennen?’

In het eerste deel van het onderzoek wordt ingegaan op de definitie van nepnieuws, en de invloed die nepnieuws heeft op de samenleving. Daarna volgt een overzicht van factoren die mogelijk meespelen bij het herkennen van een nepnieuwsbericht. Ten slotte volgt een overzicht van de resultaten van dit onderzoek.

Voor dit onderzoek ondervraag ik studenten over de mate waarin zij zich bewust zijn van het bestaan van nepnieuws, en onderzoek ik hun vaardigheid om nepnieuws te herkennen. In dit onderzoek zijn 52 studenten van tussen de 20 en 30 jaar onderzocht. Voor deze leeftijdscategorie is gekozen omdat zij behoren tot de categorie *digital natives* (personen die zijn opgegroeid in het digitale tijdperk, geboren na 1984)¹⁵. Het onderzoek bestaat uit twee delen. Het eerste deel laat met behulp van een Likertschaal zien hoe hoog de nepnieuwsbewustheid van de respondent is, in het tweede deel moet de respondent beoordelen over de echtheid van een zestal artikelen.

Dit is het eerste Nederlandstalige onderzoek dat op deze manier de relatie tussen nepnieuws bewustheid en de vaardigheid om nepnieuws te herkennen onderzoekt. Voor dit perspectief is gekozen na het lezen van het artikel van Torres, Gerhart en Negahban,¹⁶ waarin gesuggereerd wordt dat een hoger bewustzijn van het bestaan van nepnieuws ervoor zorgt dat mensen hun bronnen vaker checken.

Door middel van dit verkennende kwantitatieve onderzoek draagt dit onderzoek bij aan de bestaande literatuur over nepnieuws, en in het verlengde daarvan aan de kennis over de mediawijsheid van studenten.

15 Prensky, M. (2001) *Digital Natives, Digital Immigrants*. On the Horizon, 9(5), pp.1-6

16 Torres, R., Gerhart, N., Negahban, A. (2018) Combating Fake News: An Investigation of Information Verification Behaviors on Social Networking Sites

Hoofdstuk 2: Theoretisch kader

In dit hoofdstuk wordt mijn onderzoek aan de hand van de bestaande literatuur over nepnieuws afgebakend. In de eerste paragraaf ga ik in op verschillende definities voor het concept nepnieuws, en leg ik uit welke definitie van nepnieuws ik in mijn onderzoek hanteer. Paragraaf 2.2 gaat over de impact van nepnieuws op de samenleving. In paragraaf 2.3 wijd ik uit over verschillende factoren die van invloed kunnen zijn bij het herkennen van nepnieuws. In 2.4 geef ik voorbeelden van eerdere onderzoeken, waarop ik dit onderzoek heb gebaseerd. Ten slotte vorm ik op basis van mijn theoretisch kader in paragraaf 2.5 de hypothesen voor mijn onderzoek.

§2.1: Wat is nepnieuws?

In deze paragraaf wordt ingegaan op de definitie van nepnieuws. Er wordt een overzicht gegeven van de verschillende gangbare definities voor nepnieuws die in de literatuur worden gebruikt, waarna uitgelegd wordt welke definitie van nepnieuws in mijn onderzoek wordt gehanteerd en waarom.

Het concept van nepnieuws is door de jaren heen op diverse manieren gebruikt. Nepnieuws werd jarenlang gebruikt als naam voor programma's als *the Daily Show* en *The Colbert Report*¹⁷, waarin satirisch nieuws werd gepresenteerd alsof het echt nieuws was, compleet met nieuwsstudio-setting. Zulke satirische nieuwsprogramma's zijn een populaire en geaccepteerde vorm van nepnieuws, omdat deze bij de meeste mensen bekend zijn en mensen weten dat dingen die daarin worden gezegd met een korreltje zout genomen moeten worden. Programma's als *the Daily Show* worden dan ook vaak niet gezien als nepnieuws maar als een soort commentaar op de traditionele nieuwsmedia.¹⁸ Pas meer recentelijk wordt nepnieuws gebruikt als benaming voor nieuws dat niet klopt.

Deze laatstgenoemde vorm van nepnieuws is van alle tijden. Het verschil met vroeger is dat de verspreiding van nepnieuws nu veel online gebeurt. Daardoor worden meer potentiële 'slachtoffers' bereikt die in nepnieuws trappen. Veel van het nepnieuws dat mensen nu te zien krijgen komt op sociale media voorbij doordat het gedeeld wordt door hun netwerk. Dat netwerk bestaat meestal uit vrienden, familie en in het algemeen mensen met soortgelijke denkbeelden. Als mensen nieuws tegenkomen op sociale media, is de persoon die het nieuws gedeeld heeft

17 Gelfert, A. (2018). Fake News: A Definition. *Informal Logic*, 38(1), 84-117.

18 Brummette, J., Distaso, M., Vafeiadis, M., & Messner, M. (2018). Read All About It: The Politicization of "Fake News" on Twitter. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, 95(2), 499

belangrijker voor het vertrouwen in het bericht dan de daadwerkelijke nieuwsbron.¹⁹ Nepnieuws dat wordt gedeeld door bekende personen wordt vaker geloofd, omdat die als bron wordt vertrouwd.

Nepnieuws werd veelvuldig gezien tijdens de Amerikaanse presidentsverkiezingen van 2016 en werd genoemd als mogelijke reden voor de winst van Donald Trump. Nepnieuws in deze vorm wordt voor meerdere doeleinden aangewend. Sommigen hebben een politiek belang bij het verspreiden van nepnieuws, anderen maken nepnieuws puur om geld te verdienen.²⁰

De term nepnieuws is een wat tegenstrijdige term. Het woord nieuws wordt doorgaans namelijk gebruikt om recente, op waarheid gebaseerde feiten aan te duiden. Nepnieuws is een combinatie van twee woorden die elkaar in hun letterlijke betekenis tegenspreken. De term wekt ook de suggestie dat er sprake is van ‘echt nieuws’ aan de ene kant, en nepnieuws aan de andere kant. Alleen informatie die 100% accuraat is, wordt gezien als ‘echt nieuws’. Daarbij komt nog een probleem om de hoek kijken: Wie beoordeelt er wat echt is of niet? Voor veel mensen is het niet helemaal duidelijk wat nepnieuws precies inhoudt, en mede daardoor is het een paraplueterm geworden voor alle informatie die enigszins onjuist of misleidend is.

Door het te pas en te onpas gebruik van de term nepnieuws voor alle berichten die niet volledig juist zijn, kan het ook voorkomen dat berichten onterecht worden afgeschreven als nepnieuws, terwijl er in feite alleen sprake is van een fout van een journalist die daar geen kwade bedoelingen bij heeft.

Tegenwoordig wordt nepnieuws zelfs gebruikt door mensen als term voor nieuws dat hen simpelweg niet bevalt. Denk daarbij aan Donald Trump die omroep CNN ‘fake news’ noemt en daarom geen vragen van CCN wil beantwoorden.²¹

Een groot deel van de huidige literatuur over nepnieuws gaat over de vraag wat er allemaal onder nepnieuws moet worden verstaan. Veel schrijvers van de literatuur over nepnieuws zijn het er over eens dat nepnieuws in ieder geval aan de voorwaarde moet voldoen dat een nepnieuwsbericht onjuiste informatie bevat die er bewust in is geplaatst. Zo definiëren Klein & Wueller nepnieuws als “*the online publication of intentionally or knowingly false statements of fact.*” Volgens Klein & Wueller is online nepnieuws opzettelijk misleidend, en gemaakt om viral te gaan.²² Alcott & Gentzkow hanteren de definitie van “news articles that are intentionally and verifiably false, and

19 American Press Institute. (20 maart 2017) Who shared it?: How Americans decide what news to trust on social media. Geraadpleegd via: <https://www.americanpressinstitute.org/publications/reports/survey-research/trust-social-media/>

20 Wardle, C. "[Fake news. It's complicated](#)". Geraadpleegd via firstdraftnews.com.

21 CNN, Januari 11 2017. *Donald Trump shuts down CNN reporter: You're fake news.* [Youtube] Via <https://www.youtube.com/watch?v=Vqpzk-qGxMU>

22 Klein, D., & Wueller, J. (2017). Fake news: A legal perspective. *Journal of Internet Law*, 20(10), 1,6-13.

could mislead readers”.²³ De organisatoren van de Fake News Challenge hanteren weer een andere definitie: nepnieuws zijn verhalen die compleet verzonden zijn met als doel om te misleiden.²⁴ Volgens deze laatstgenoemde definitie kan ook satire nepnieuws zijn, omdat satirische berichten meestal als doel hebben om te vermaken, maar toch lezers potentieel kunnen misleiden als zij niet weten dat het om satire gaat.

Axel Gelfert stelt dat het niet voldoende is om nepnieuws te omschrijven als nieuws dat onjuiste of inaccurate informatie bevat. Zelfs de meest vooraanstaande nieuwsorganisaties kunnen namelijk onbedoeld fouten maken. Gelfert zegt verder dat het geen zin heeft om alleen compleet verzonden verhalen als nepnieuws te zien. De meeste nepnieuwsverhalen zijn namelijk afgeleid van echte nieuwsverhalen. Nepnieuwsverhalen zijn over het algemeen niet compleet onjuist, maar een mix van bekende feiten en bewuste onjuistheden om zo voor verwarring te zorgen. Een juiste omschrijving van nepnieuws neemt volgens hem ook de intentie om te misleiden in beschouwing. Daarnaast kan een bericht pas aangemerkt worden als nepnieuws als de kans dat iemand zich erdoor laat misleiden groot genoeg is.

Gelfert komt zo tot de volgende definitie: “Fake news is the deliberate presentation of (typically) false or misleading claims as news, where the claims are misleading by design”.²⁵ De maker van het bericht moet bij het maken van een bericht dus de bedoeling hebben gehad om te misleiden.

Claire Wardle pleit voor het vermijden van de term nepnieuws omdat het een onnauwkeurige term is. In plaats daarvan hanteert ze de termen mis- en desinformatie.²⁶ Wardle stelt dat er zeven verschillende types mis-en desinformatie zijn. Misinformatie is informatie die onjuist is, maar die niet met kwade bedoelingen wordt verspreid. Dat in tegenstelling tot desinformatie: onjuiste informatie die bewust verspreid wordt met kwade bedoelingen. Wanneer de term nepnieuws wordt gebruikt, denkt men dus meestal aan desinformatie: berichten die bewust onjuiste informatie bevatten en die worden gebruikt om mensen te bedriegen.

Wardle rangschikt de zeven soorten mis- en desinformatie op een schaal die meet hoe sterk de intentie om te misleiden is. De soorten die Wardle onderscheidt zijn satire/parodieën, onjuiste connectie, misleidende content, onjuiste context, bedrieglijke content, gemanipuleerde content en gefabriceerde content. Van deze soorten nepnieuws hebben satire/parodieën de minste intentie om te

23 Allcott, H., & Gentzkow, M. (2017). Social Media and Fake News in the 2016 Election. *Journal of Economic Perspectives*, 31(2), p 213.

24 Fake news challenge. Geraadpleegd via: <http://www.fakenewschallenge.org/#fn:1>

25 Gelfert, A. (2018). Fake News: A Definition. *Informal Logic*, 38(1), 84-117

26 Wardle, Claire (February 16, 2017). "[Fake news. It's complicated](https://www.firstdraftnews.com/blog/2017/02/16/fake-news-its-complicated/)". [firstdraftnews.com](https://www.firstdraftnews.com).

misleiden, en is de intentie om te misleiden het sterkst bij gefabriceerde content, die compleet verzonnen is puur om te misleiden en te beschadigen.²⁷

Tandoc et al onderscheiden zes andere soorten nepnieuws: Nieuwssatire, nieuwsparodie, fabricaties, manipulaties, propaganda, en advertenties. Volgens de onderzoekers hebben al deze vormen van nepnieuws gemeen dat ze proberen echt nieuws na te bootsen om hun eigen geloofwaardigheid te vergroten. Verder geven zij aan dat de meeste definities van nepnieuws zich richten op berichten die qua feitelijkheid laag scoren, en hoog in de intentie om mensen te misleiden.²⁸

Rubin, Chen en Conroy onderscheiden minder verschillende soorten nepnieuws, die ook onder desinformatie vallen. De soorten nepnieuws die zij onderscheiden zijn serieuze fabricaties, grootschalige hoaxes en satirisch nieuws. Hiervan zeggen zij dat satirisch nieuws het makkelijkst te herkennen is, en het moeilijkste de serieuze fabricaties.²⁹

In dit onderzoek wordt de volgende definitie voor nepnieuws gehanteerd: berichten die als nieuws worden gepresenteerd en die bewust feitelijke onjuistheden of misleidende informatie bevatten waardoor mensen misleid kunnen worden. Daarmee sluit ik mij aan bij de eerder besproken definitie van nepnieuws die door Gelfert wordt gehanteerd. In dit onderzoek worden ook satirische nieuwsberichten als nepnieuws gerekend. Het gaat bij nieuwssatire namelijk om een bericht dat als nieuws wordt gepresenteerd, maar door feitelijke onjuistheden de potentie hebben om onoplettende lezers te misleiden. Er is voor deze definitie gekozen omdat de opzet om te misleiden in sommige gevallen niet te bewijzen is. Ook satirische berichten worden in dit onderzoek gerekend tot nepnieuws. In de literatuur behoort volgens verschillende schrijvers satirisch nieuws namelijk ook tot desinformatie. Ook als de schrijver geen intentie had om te misleiden, kan een satirisch bericht gevolgen hebben. Mijn inziens is de potentie van een bericht om mensen te misleiden al genoeg om het aan te kunnen merken als nepnieuws. Het gebeurt namelijk wel eens dat een satirisch artikel wordt overgenomen door de grote media, waardoor vervolgens heel veel mensen op het verkeerde been worden gezet.

De nepartikelen die in het experiment aan de respondenten worden voorgelegd voldoen allemaal aan de door mij gehanteerde definitie. Het zijn allemaal artikelen die als nieuws worden gepresenteerd, en ze bevatten allemaal feitelijke onjuistheden of misleidende informatie die er bewust in zijn geplaatst. Daarnaast hebben ze allemaal de potentie om mensen te misleiden. Dat is al bewezen door middel van een pretest die niet in de resultaten is opgenomen. De mogelijkheid om

27 Wardle, Claire (February 16, 2017). "Fake news. It's complicated". firstdraftnews.com.

28 Tandoc, E., Lim, Z., & Ling, R. (2018). Defining "Fake News". *Digital Journalism*, 6(2), 137-153.

29 Rubin, V., Chen, Y., & Conroy, N. (2015). Deception detection for news: Three types of fakes. *Proceedings of the Association for Information Science and Technology*, 52(1), 1-4.

mensen te misleiden wordt nogmaals bewezen door het feit dat een deel van de respondenten de nepberichten beoordeelt als echt en betrouwbaar.

§2.2: De invloed van nepnieuws op de samenleving

Nepnieuws wordt gezien als een groot gevaar voor de samenleving. Zo noemde de Telegraaf nepnieuws een bedreiging voor de democratie.³⁰ Redacteuren van Trouw stelden dat nepnieuws negatieve gevolgen kan hebben voor het vertrouwen in de politiek, de media en burgers onderling.³¹ Weer anderen denken juist dat de invloed van nepnieuws op de samenleving sterk wordt overdreven. In dit hoofdstuk volgt een overzicht van de literatuur over de invloed van nepnieuws in de samenleving.

Toen Donald Trump in 2016 werd gekozen als president van de Verenigde Staten volgde al snel de verklaring dat nepnieuws een van de redenen was geweest dat hij de verkiezingen heeft gewonnen.³² Volgens een eigen onderzoek van BuzzFeed News genereerden de grootste nepberichten over de verkiezingen meer engagement (met likes, shares en reacties) dan de meest gelezen verhalen van grote nieuwsmedia als The New York Times. Van de top-20 nepberichten over de verkiezingen waren er maar 3 niet pro-Trump of anti-Clinton.³³

Volgens onderzoek van Alcott en Gentzkow kwamen mensen vaker in aanraking met nepnieuws dat pro-Trump was dan met nepnieuws dat pro-Clinton was. Het is mogelijk dat dit in het voordeel van Trump heeft gewerkt.³⁴

Nepnieuws is van alle tijden, maar het is de afgelopen jaren heel zichtbaar geworden na de verkiezing van Donald Trump. Mede door de sterke opkomst van sociale media is het makkelijker geworden om zelf content te produceren en verspreiden. Door de manier waarop Facebook is ingericht lijken alle berichten op elkaar, wat het moeilijker maakt om te zien of een bericht van een betrouwbare nieuwsbron komt. Daardoor werd het dus ook makkelijker voor alternatieve nieuwsbronnen om nepnieuws te verspreiden.

Door de aard van sociale media en het gemak waarmee berichten online gedeeld en geliket worden heeft nepnieuws een groot potentieel publiek. Door het vele aantal likes en shares worden

30 Jonker, J., (14 november 2017). Bedreiging voor de democratie. *Telegraaf*. Geraadpleegd via: <https://www.telegraaf.nl/nieuws/1196859/bedreiging-voor-de-democratie>

31 Trouw.nl (20 november 2017) Nepnieuws: de term heeft iets onschuldigs, maar levert geen neppe gevaren op. *Trouw*.

32 Parkinson, H.J., (14 november 2016). Click and elect: how fake news helped Donald Trump win a real election. *The Guardian*.

33 Silverman, C. (16 november 2016) This Analysis Shows How Viral Fake Election News Stories Outperformed Real News On Facebook. *Buzzfeed News*.

34 Allcott, H., & Gentzkow, M. (2017). Social Media and Fake News in the 2016 Election. *Journal of Economic Perspectives*, 31(2), 232.

berichten ook eerder als geloofwaardig gezien en kan een nepnieuwsbericht overtuigend overkomen. Nepnieuws heeft een groot bereik, maar over de precieze invloed van nepnieuws is men het niet eens.

Wetenschappers van de Amerikaanse universiteiten van Stanford en New York hebben in 2017 onderzoek gedaan naar de invloed van nepnieuws op de verkiezingen van 2016.³⁵ Dat onderzoek leidde tot de conclusie dat nepnieuws geen doorslaggevende invloed op de uitslag van de presidentsverkiezingen heeft gehad. De verklaring die de onderzoekers hiervoor geven is dat slechts 14% van hun onderzoeksgroep aangeeft dat social media, waar het vaakst nepberichten worden gedeeld, hun belangrijkste nieuwsbron is. Daardoor heeft maar een klein deel van de bevolking de nepberichten gezien. Volgens de onderzoekers heeft de gemiddelde Amerikaan tijdens de verkiezingsperiode slechts één of enkele nepnieuwsartikelen gelezen en onthouden.³⁶ De onderzoekers erkennen wel dat er veel meer nepberichten pro-Trump dan pro-Clinton waren, en dat die ook vaker werden gedeeld. De onderzoekers achten de kans echter klein dat het lezen van één nepnieuwsbericht impactvol genoeg was om een stem voor Trump te veranderen in een stem voor Clinton en vice versa.³⁷

Een onderzoek van Brendan Nyhan, Andrew Guess en Jason Ryfler komt tot eenzelfde soort conclusie over de invloed van nepnieuws. Zij hebben een onderzoek naar nepnieuwsconsumptie uitgevoerd, waarvoor zij de browsergeschiedenis van 2525 Amerikanen hebben geanalyseerd. Hun belangrijkste bevindingen waren dat 1 op de 4 Amerikanen in de aanloop naar de verkiezingen een website bezocht die nepnieuws verspreidde, en dat nepnieuws dat pro-Trump was vaker voorkwam. Maar de onderzoekers stellen dat de mensen die het meeste nepnieuws lazen al sterke politieke voorkeuren hadden. Daarom achten zij de kans klein dat iemand met een sterke voorkeur voor Trump door nepnieuws opeens een voorstander van Clinton zou worden. De onderzoekers stellen in hun onderzoek dat nepnieuws wel een groot bereik heeft, maar slechts een beperkte invloed.³⁸ Wat verder naar voren komt in het onderzoek, is dat Facebook een belangrijke rol heeft gespeeld in de verspreiding van nepnieuws.

Het onderzoek van Vargo, Guo en Amazeen probeert ook inzicht te verschaffen over de invloed van nepnieuws. Hun onderzoek gaat over de potentie van nepnieuws om agenda-setting te beïnvloeden. Ze komen daarin tot de conclusie dat de hoeveelheid content van nepnieuwssites groeit, maar dat ze niet buitensporig veel invloed uitoefenen. Ze stippen ook een belangrijk

35 Allcott, H., & Gentzkow, M. (2017).

36 Allcott, H., & Gentzkow, M. (2017).

37 Allcott, H., & Gentzkow, M. (2017).

38 Guess, A., Nyhan, B., & Reifler, J. (2018). "Selective exposure to misinformation: Evidence from the consumption of fake news during the 2016 presidential campaign."

probleem aan van het inzetten van fact-checkers in de strijd tegen nepnieuws: namelijk dat het een reactieve strijd is. Het kost veel meer tijd voor een fact-checker om een nepnieuwsbericht te ontcrachten, dan voor een nepnieuwsmaker om een nepbericht online te zetten.³⁹

In Nederland is nepnieuws tot nu toe veel minder sterk aanwezig geweest bij de verkiezingen dan in Amerika. De aanwezigheid van nepnieuws lijkt voorsnog geen grote impact te hebben op het maatschappelijk debat. Volgens een rapport van het Rathenau Instituut uit 2018 is de Nederlandse samenleving tot nu toe bestand gebleken tegen nepnieuws.⁴⁰ Volgens het rapport is de hoeveelheid nepnieuws in Nederland klein en het nepnieuws dat aanwezig is, is meestal niet politiek van aard. Het grootste deel van de nepberichten is afkomstig van clickbaitsites.

Nepnieuws verandert wel de manier waarop mensen in Nederland kijken naar de media. Het kan ervoor zorgen dat mensen minder vertrouwen op de traditionele media. Sommige nepnieuwsites kiezen namelijk bewust voor een negatief frame in hun berichten. Dat zorgt ervoor dat mensen denken dat de traditionele media niet alle negatieve verhalen willen vertellen. En dat kan ervoor zorgen dat het vertrouwen in de traditionele media daalt. Dit laatste komt ook naar voren in onderzoek naar de invloed van desinformatie op het maatschappelijke debat dat in opdracht van de Volkskrant is uitgevoerd.⁴¹

Daar komt bij dat het mediagebruik van de nieuwsconsument is veranderd. Er wordt steeds meer gebruik gemaakt van sociale media-kanalen om nieuws te volgen en minder van traditionele nieuwsmedia.⁴² Het beeld dat jongeren uitsluitend via sociale media hun nieuws krijgen kan niet worden bevestigd, maar onder jongeren is sociale media in de laatste jaren een steeds belangrijkere nieuwsbron geworden.

Dat heeft overigens weinig te maken met vertrouwen in de traditionele media, want traditionele media worden nog steeds als betrouwbaarder gezien dan sociale media.⁴³ De grote nieuwsmedia kunnen er dus baat bij hebben om nepnieuws te bestrijden, zodat zij het vertrouwen van de consument behouden en zich blijven profileren als kwalitatief goede, betrouwbare bronnen.

Onderzoek van Reuters laat ook zien dat veel mensen zich zorgen maken over wat echt of nep is op het internet. 54% van alle respondenten wereldwijd zegt zich zorgen of ernstige zorgen te maken over nepnieuws. Opvallend genoeg is dat percentage in Nederland wel een stuk lager. Slechts 30% van de ondervraagde Nederlanders zegt zich zorgen te maken over nepnieuws.⁴⁴

39 Vargo, C., Guo, L., & Amazeen, M. (2018). The agenda-setting power of fake news: A big data analysis of the online media landscape from 2014 to 2016. *New Media & Society*, 20(5), 2028-2049.

40 Keulen, I. van, I. Korthagen, P. Diederer en P. van Boheemen (2018). *Digitalisering van het nieuws – Online nieuwsgedrag, desinformatie en personalisatie in Nederland*. Den Haag: Rathenau Instituut.

41 IO Research (23 december 2017) *Desinformatie leidt tot verwarring bij nieuwsconsument*. p.27

42 Reuters Institute Digital News Report Nederland

43 Reuters Institute Digital News Report Nederland

44 Reuters Institute Digital News Report 2018

Nepnieuws heeft dus invloed op attitudes tegenover de media, maar het kan ook invloed hebben op de houding van mensen tegenover de politiek. Meital Balmas stelt dat nepnieuws invloed heeft op politieke opvattingen, waarbij onder andere gevoelens van cynisme tegenover politici worden versterkt. Als mensen vaak blootgesteld worden aan negatieve berichtgeving in nepnieuws over de politiek, dan kunnen mensen gaan geloven dat het een accurate weergave van de politiek is en vormen zij een negatief beeld.⁴⁵

Een andere uitkomst van het onderzoek is dat mensen die veel worden blootgesteld aan nepnieuws en weinig aan echt nieuws, eerder nepnieuws als realistisch inschatten.⁴⁶ Om die reden is het goed mogelijk dat jongeren die hun nieuws alleen via sociale media krijgen, slechter zijn in het correct inschatten van nepnieuws.

De data van Balmas' onderzoek werd verzameld tijdens de verkiezingen in Israël in 2006. In het onderzoek werd de invloed van een satirisch programma, *A Wonderful Country*, bestudeerd. Het onderzoek van Balmas geeft sterke aanwijzingen dat nepnieuws de publieke opinie kan beïnvloeden. In het onderzoek werd wel een andere definitie van nepnieuws gebruikt. Dat is echter geen probleem, omdat satire volgens de definitie in dit onderzoek ook onder nepnieuws valt.

Volgens verschillende onderzoekers heeft nepnieuws tot nu toe maar een beperkte invloed gehad op de samenleving. Maar het is verstandig om het gevaar van nepnieuws niet te onderschatten. Nepnieuws kan potentieel grote gevolgen hebben voor de samenleving. Daarom is het goed om te weten of de bewustmaking van nepnieuws ook het beoogde resultaat bereikt. In mijn onderzoek wordt de respondenten onder andere gevraagd of zij nepnieuws een groot probleem voor de samenleving vinden. Door alle aandacht die er in de media is geweest voor nepnieuws, ligt het voor de hand dat het merendeel van de respondenten zich goed bewust is van het bestaan van nepnieuws. Het onderzoek van de Volkskrant uit 2017 laat zien dat een groot aantal mensen nepnieuws een bedreiging voor de democratie vindt. Ik verwacht in mijn onderzoek tot eenzelfde soort uitkomst te komen, namelijk dat het merendeel van de respondenten aangeeft nepnieuws een groot probleem voor de samenleving te vinden.

§2.3: Welke factoren spelen een rol bij nepnieuwsherkenning?

In deze paragraaf wordt ingegaan op factoren die een rol kunnen spelen bij het herkennen van nepnieuws.

45 Balmas, M. (2014). When Fake News Becomes Real: Combined Exposure to Multiple News Sources and Political Attitudes of Inefficacy, Alienation, and Cynicism. *Communication Research*, 41(3), p.438

46 Balmas, M. (2014). When Fake News Becomes Real: Combined Exposure to Multiple News Sources and Political Attitudes of Inefficacy, Alienation, and Cynicism. *Communication Research*, 41(3), p.446

§2.3.1 (Nieuwe) Mediageletterdheid

Door de vele technologische ontwikkelingen in de afgelopen jaren hebben mensen veel meer toegang tot informatie dan voorheen. Er is zoveel informatie beschikbaar dat mensen verschillende vaardigheden nodig hebben om juiste en betrouwbare informatie te kunnen vinden. De benodigde vaardigheden om in de huidige tijd goed om te kunnen gaan met de nieuwe media worden geschaard onder de noemer *new media-* of *digital literacy skills* (nieuwe mediageletterdheid of digitale geletterdheid).

Met nieuwe media worden media bedoeld die gebruik maken van de huidige digitale mogelijkheden. De meest bekende voorbeelden van nieuwe media zijn de sociale netwerkservices (SNS) ofwel sociale media als Facebook en Twitter. Voor veel mensen zijn de nieuwe media de belangrijkste manier geworden om aan hun nieuws te komen. Deze nieuwe media worden ook vaak gebruikt om de aandacht te trekken bij verkiezingen. Door de aard van sociale media is het mogelijk voor iedereen om altijd en overal nieuws met anderen te delen. Daardoor krijgen mensen veel meer informatie binnen en wordt het moeilijk voor mensen om alles goed te onderzoeken.

Het is allang niet meer zo dat mediaconsumenten alleen maar informatie ontvangen, zij zijn nu prosumenten geworden die ook actief meedoen aan het proces van informatie maken en verspreiden. Maar niet iedereen kan nog goed omgaan met die veranderingen. De mate waarin mensen online vaardig zijn kan worden voorspeld aan de hand van *new media literacy*.

New media literacy gaat volgens Chen, Li en Lin over essentiële vaardigheden als de toegang, analyse, evaluatie, kritiek, productie en/of participatie met media content. *New media literacy* bestaat volgens hen uit vier onderdelen: functionele consumptie, kritische consumptie, functionele prosumptie en kritische prosumptie. Functionele consumptie gaat over de vraag of iemand in staat is om zijn weg te vinden op het internet, om mediacontent te kunnen vinden en lezen. Bij functionele prosumptie gaat het om iemands vermogen om zelf mediacontent te kunnen maken, bijvoorbeeld of iemand een filmpje kan maken en uploaden.⁴⁷

Een kritische consument is in staat om ook met een kritische blik te oordelen over mediacontent die ze te zien krijgen en begrijpt de context waar het in geplaatst is. Ten slotte gaat het er bij kritische prosumptie om dat iemand in staat is zelf content te creëren, maar zich ook bewust is van de sociale impact die zij hebben op het moment dat ze content delen.

Chen, Wu en Wang noemen nieuwe mediageletterdheid van essentieel belang om goed mee te kunnen draaien in de huidige samenleving.⁴⁸ Ze stellen onder andere dat het belangrijk is dat

47 Lee, Chen, Li, & Lin. (2015). Understanding new media literacy: The development of a measuring instrument. *Computers & Education*, 85, p. 85

48 Der-Thanh "victor" Chen, Jing Wu, & Yu-Mei Wang. (2011). Unpacking New Media Literacy. *Journal of Systemics, Cybernetics and Informatics*, 9(2), 84-88.

gebruikers van nieuwe media kritische prosumenten worden. Veel mensen zijn dat nu nog niet. De meeste mensen weten wel hoe ze hun weg moeten vinden op het internet, maar vaak nemen ze dingen die ze op internet lezen te snel voor waarheid aan. Daarnaast zijn mensen zich niet genoeg bewust van de invloed die zij hebben als ze een bericht delen, door het gemak waarmee berichten op sociale media gedeeld kunnen worden.

Mensen geloven berichten eerder als ze afkomstig zijn van een bekend persoon. Als een bericht wordt gedeeld door een bekende, dan doen mensen minder moeite om zelf op een kritische manier naar het bericht te kijken.⁴⁹ Een onderzoek van het Media Insight Project kwam tot de conclusie dat de persoon die iets deelt bepalender is voor hoe sterk mensen een artikel vertrouwen dan degene die het nieuws heeft gemaakt.⁵⁰ Dat kan voor problemen zorgen op het moment dat er een nepnieuwsbericht wordt gedeeld. Als mensen beter nadenken voordat ze iets op sociale media delen kan dat ervoor zorgen dat nepnieuws zich minder snel verspreidt en dus minder impact heeft.

Het onderwijzen van nieuwe mediageletterdheid is een belangrijke strategie in de strijd tegen nepnieuws. Een gebrek aan nieuwe mediageletterdheid draagt bij aan het nepnieuwsprobleem. Mensen kijken op internet vaak alleen naar wat er geschreven wordt in een artikel, maar kijken niet naar andere belangrijke factoren, zoals wie de auteur is, of de nieuwsbron wel echt is, en of de nieuwsbron een bepaalde politieke kleur heeft en daarom sommige informatie weglaat. Het bijbrengen van de vaardigheid om kritisch naar informatie te kunnen kijken is heel belangrijk in een samenleving waar de media overal aanwezig is en mensen moeten omgaan met grote stromen informatie.

Koc en Barut hebben een model ontwikkeld waarmee New Media Literacy afgemeten kan worden. Hun New Media Literacy Scale (NMLS) bestaat uit een lijst zelfinschattingsvragen waarbij stellingen beantwoord moeten worden.⁵¹ De vragen gaan over vier verschillende factoren: functionele consumptie, kritische consumptie, functionele prosumptie, en kritische prosumptie. De concepten van functionele en kritische consumptie zijn het meest van toepassing als het gaat om het herkennen van nepnieuws. Het is goed mogelijk dat mensen die hoog scoren op nieuwe mediageletterdheid beter nepnieuws kunnen herkennen dan mensen die laag scoren. Zij zijn het immers beter gewend om met een kritische blik te kijken naar informatie die zij online vinden. Andersom kan een slechte vaardigheid om nepnieuws te herkennen ook een teken zijn dat iemands

49 American Press Institute. (20 maart 2017) Who shared it?: How Americans decide what news to trust on social media.

50 American Press Institute. (20 maart 2017) Who shared it?: How Americans decide what news to trust on social media.

51 Koc, & Barut. (2016). Development and validation of New Media Literacy Scale (NMLS) for university students. *Computers in Human Behavior*, 63, 834-843.

nieuwe mediageletterdheid niet voldoende is, en hij niet kritisch genoeg naar online informatie kijkt.

De invloed van mediageletterdheid valt buiten het bereik van dit onderzoek, maar het zou de moeite waard zijn om in de toekomst onderzoek uit te voeren dat bewijs kan vinden voor de relatie tussen betere nieuwe mediageletterdheid en een betere vaardigheid om nepnieuws te herkennen.

§2.3.2 Nepnieuwsbewustzijn

Een middel dat gebruikt wordt door verschillende media om nepnieuws tegen te gaan, is ervoor zorgen dat mensen zich meer bewust zijn van het bestaan van nepnieuws. Facebook kwam in 2017 onder vuur te liggen na beschuldigingen dat het sociale media platform niet genoeg had gedaan tegen nepnieuws. Als reactie lanceerde Facebook een campagne die de bewustheid van nepnieuws onder gebruikers zou moeten verhogen. Bij de campagne werd een lijst van 10 dingen verspreid waar mensen op moeten letten om uit te zoeken of een verhaal dat ze lezen echt is. Daarnaast wordt ook in kranten, nieuwsprogramma's en talkshows veel aandacht besteed aan nepnieuws. In Nederland wijdde de NOS in 2018 een speciale uitzending aan het onderwerp.⁵²

Door de uitgebreide verslaggeving over nepnieuws is de nepnieuwsbewustheid onder de bevolking waarschijnlijk sterk toegenomen. Een sterke bewustheid van het nepnieuwsprobleem zou ervoor moeten zorgen dat mensen beter opletten als ze nieuwsberichten lezen. Dat zou ertoe kunnen leiden dat mensen nepnieuws beter kunnen herkennen.

Torres, Gerhart en Negahban hebben een model ontwikkeld waarin zij nepnieuws bewustheid koppelen aan de vaardigheid van mensen om hun informatie te checken. In hun model wordt nepnieuws bewustheid van mensen beïnvloed door twee factoren: diversiteit van hun sociale netwerk en de cognitieve homogeniteit van hun netwerk. Als mensen een divers sociaal netwerk hebben, dan zijn mensen zich sneller bewust van de mogelijkheid dat sommige berichten nepnieuws kunnen zijn. Cognitieve homogeniteit van het netwerk zorgt voor het tegenovergestelde: mensen zien minder verschillende soorten berichten en zullen zich daardoor uiteindelijk minder bewust zijn van het bestaan van nepnieuws.⁵³

Wanneer mensen zich bewust zijn van het bestaan van nepnieuws, zorgt dat er voor dat zij minder vertrouwen hebben in de media. Hoe minder vertrouwen mensen hebben in de media, hoe groter de kans dat zij meer en vaker moeite doen om hun informatie extra te checken. Hebben mensen meer vertrouwen in de media, dan doen zij dat vaak niet. Daarnaast speelt ook de reputatie

52 NOS, (5 maart 2018) Nieuws of nonsens

53 Torres, R., Gerhart, N., Negahban, A. (2018) Combating Fake News: An Investigation of Information Verification Behaviors on Social Networking Sites. Geraadpleegd 20 Januari 2018 via <http://hdl.handle.net/10125/50387>

van de bron een rol in de evaluatie van geloofwaardigheid. Mensen zouden bijvoorbeeld eerder twifelen aan een nieuwsbericht dat ze op Facebook zien dan aan een nieuwsbericht dat wordt uitgezonden op het NOS Journaal.

Nepnieuwsbewustheid wordt in het model van Torres et al losjes omschreven als het bewust zijn van het feit dat er nieuws bestaat dat niet klopt. Naar mijn mening is die omschrijving niet voldoende. Simpelweg beseffen dat er nepnieuws bestaat is namelijk niet genoeg om iemands gedrag te veranderen; pas als iemand iets echt een probleem vindt is het waarschijnlijk dat hij daar ook naar handelt. In dit onderzoek is daarom gekozen om nepnieuwsbewustheid uit twee factoren te laten bestaan: de mate waarin mensen op de hoogte zijn van het bestaan van nepnieuws, en de mate waarin mensen denken dat nepnieuws een probleem is in de samenleving.

In dit onderzoek hebben mensen een hoge nepnieuws bewustheid als ze zich goed bewust zijn van het bestaan van nepnieuws, en daarnaast moeten zij het ook zien als een groot probleem voor de samenleving. Het kan namelijk zo zijn dat mensen wel op de hoogte zijn van het bestaan van nepnieuws, maar als zij het niet als een groot probleem zien dan zullen zij waarschijnlijk ook niet beter hun best doen om altijd hun informatie te checken. Aan de andere kant is het niet mogelijk voor personen die zich helemaal niet bewust zijn van het bestaan van nepnieuws, om nepnieuws een groot probleem te vinden voor de samenleving.

In dit onderzoek wordt nepnieuwsbewustzijn in een aantal niveaus ingedeeld. Op het laagste niveau zijn er de onbewuste mensen, die zich niet of niet goed bewust zijn van het bestaan van nepnieuws en nepnieuws ook geen probleem vinden. Op het tweede niveau begint de bewustwording, waarbij mensen zich wel bewust zijn van het bestaan van nepnieuws, maar het geen ernstig probleem vinden. Op het hoogste niveau bevinden zich de mensen die zich sterk bewust zijn van het bestaan van nepnieuws en het ervaren als een groot probleem.

Volgens het model van Torres zouden de respondenten in dit onderzoek zich goed bewust moeten zijn van het bestaan van nepnieuws, aangezien een groot deel van hen actief is op sociale media en dus een grote verscheidenheid aan berichten langs ziet komen.⁵⁴ Daarnaast is er in de berichtgeving heel erg veel aandacht besteed aan nepnieuws en de gevaren ervan.

De verwachting is dat als mensen nepnieuws als groot probleem zien, zij ook beter in staat zijn om nepnieuws te herkennen, aangezien zij het waarschijnlijk gewend zijn om vaker en beter hun informatie extra te checken.

54 Torres, R., Gerhart, N., Negahban, A. (2018) Combating Fake News: An Investigation of Information Verification Behaviors on Social Networking Sites. Geraadpleegd 20 Januari 2018 via <http://hdl.handle.net/10125/50387>

§2.3.3 Analytisch denkniveau

Een ander middel om nepnieuws tegen te gaan, heeft simpelweg te maken met hoeveel tijd we besteden om te na te denken of een bericht echt of nep is. Pennycook en Rand proberen een antwoord te geven op de vraag waarom mensen ronduit neppe nieuwskoppen geloven. In hun onderzoek gaan zij na of meer analytisch denken behulpzaam is om nepnieuws te kunnen onderscheiden of juist nadelig.

Analytisch denkniveau werd in het onderzoek afgemeten door middel van een cognitieve reflectie test (CRT). Deze test meet simpel gezegd de bereidheid van een persoon om dieper na te denken over een vraag.⁵⁵

Pennycook en Rand onderzoeken twee verschillende verklaringen. Een veel genoemde verklaring waarom politiek nepnieuws zo vaak geloofd wordt, is door partijdigheid. Mensen gaan vaak in tegen dingen die niet kloppen met hun eigen denkbeelden, maar accepteren argumenten die met hun eigen ideologie overeenkomen zonder er al te veel over na te denken. Volgens de theorie van ‘Motivated System 2 Reasoning (MS2R)’ zijn mensen eerder geneigd om informatie te geloven die overeenkomt met hun eigen denkbeelden. Als zij er dieper over nadenken is de kans groot dat zij terugvallen op redematies die daarbij passen. Volgens MS2R bestaat er een positief verband tussen analytisch nadenken en het betrouwbaar inschatten van nepnieuws dat rijmt met hun persoonlijke denkbeelden.⁵⁶ In dit geval is analytisch denken dus nadelig voor iemands vermogen om echt en nepnieuws van elkaar te onderscheiden.

Daarnaast onderscheiden Pennycook en Rand een klassieke verklaring. De klassieke verklaring stelt dat analytisch denken ervoor zorgt dat mensen juist beter kunnen oordelen. Mensen die eerder geneigd zijn om dieper na te denken, zullen in een situatie waarin ze twijfelen over de echtheid van een bericht sneller actie ondernemen om dat uit te zoeken. Volgens de klassieke redematie bestaat er een positief verband tussen analytisch denken en de vaardigheid om echt en nep van elkaar te onderscheiden.

De resultaten van het onderzoek geven aan dat analytisch denken een belangrijke rol speelt om niet misleid te worden door desinformatie. De onderzoekers concluderen dat mensen in nepnieuws trappen omdat ze er simpelweg niet genoeg over hebben nagedacht, niet omdat het nepnieuws overeenkomt met hun politieke denkbeelden.

Als je dit gegeven in een context plaatst van een samenleving waar mensen elke dag gigantische hoeveelheden informatie moeten verwerken, dan is het niet heel verrassend dat

55 Pennycook, & Rand. (2018). Lazy, not biased: Susceptibility to partisan fake news is better explained by lack of reasoning than by motivated reasoning. *Cognition*, Cognition.

56 Pennycook, & Rand. (2018). Lazy, not biased: Susceptibility to partisan fake news is better explained by lack of reasoning than by motivated reasoning. *Cognition*, Cognition.

nepnieuws vaak wordt geloofd. Zo zullen sommige mensen niet genoeg tijd hebben om overal heel diep over na te denken, terwijl anderen überhaupt niet bereid zullen zijn om extra moeite te doen. Een mogelijke oplossing ligt in het wijzer maken van de mediaconsument zodat zij op een meer verantwoorde manier omgaan met nieuwsmedia. Het onderwijzen van mediageletterdheid op scholen zou daarbij kunnen helpen.

§2.4 Voorgaand onderzoek

Volgens het concept van self-efficacy heeft een hoge zelfinschatting een positieve invloed op prestaties.⁵⁷ Hieruit volgt de verwachting dat mensen die van zichzelf denken dat zij goed echt en nepnieuws van elkaar kunnen onderscheiden, dat ook inderdaad beter doen.

Eerder onderzoek laat zien dat dit niet altijd het geval is. In de Monitor Jeugd en Media 2017 werd aan jongeren gevraagd om hun eigen online vaardigheden in te schatten. Uit de resultaten bleek dat jongeren veel vertrouwen hadden in hun eigen kunnen, maar volgens de uitgevoerde praktische toets hadden jongeren toch meer moeite dan gedacht.⁵⁸ In het onderzoek kwam onder andere naar voren dat jongeren niet kritisch genoeg zijn tegenover informatie die zij op het internet vinden. Daarnaast weet een deel ook niet waar ze op moeten letten om te weten of informatie betrouwbaar is. In het onderzoek van de Monitor Jeugd en Media werd de zelfreflectie echter afgemeten aan slechts één algemene zelfinschattingsvraag. Voor mijn onderzoek zullen daarom meer vragen worden gebruikt om achter de nepnieuws bewustheid te komen. Daarnaast is het onderzoek gedaan onder jongeren van tussen de 10 en 18 jaar. Omdat ik een andere populatie onderzoek, verwacht ik dat de resultaten ook anders zullen uitvallen.

In de Monitor Jeugd en Media 2017 zijn de concepten van functionele en kritische consumptie en prosumptie ook terug te zien.⁵⁹ Er worden vier soorten digitale vaardigheden onderscheiden. Daarbij vallen de vaardigheden Mediawijsheid en Informatievaardigheden het meest op. Mediawijsheid wordt gedefinieerd als het beschikken over de kennis, vaardigheden en mentaliteit die benodigd zijn om bewust, kritisch en actief om te gaan met media. Deze definitie lijkt op de definitie die wordt gebruikt voor de concepten van kritische consumptie en prosumptie. De term informatievaardigheden wordt gebruikt om aan te duiden dat mensen een informatiebehoefte moeten kunnen signaleren en analyseren, en het kunnen zoeken, selecteren en

57 Bouffard-Bouchard, T. (1990). Influence of Self-Efficacy on Performance in a Cognitive Task. *The Journal of Social Psychology*, 130(3), 353-363.

58 Monitor Jeugd en media 2017, Kennisnet. <https://www.kennisnet.nl/artikel/monitor-jeugd-en-media-2017-minder-digitaal-vaardig-dan-gedacht/>

59 Monitor Jeugd en media 2017, Kennisnet. <https://www.kennisnet.nl/artikel/monitor-jeugd-en-media-2017-minder-digitaal-vaardig-dan-gedacht/>

verwerken van de informatie met behulp van digitale en analoge middelen. Ook deze definitie komt overeen met de functionele consumptie en prosumptie uit de New Media Literacy Scale.⁶⁰

Ook de Stanford History Education Group heeft onderzoek gedaan naar hoe goed mensen informatie kunnen beoordelen. Dat geldt ook voor de zogenaamde ‘digital natives’, de generatie die is opgegroeid met nieuwe media en technologieën.⁶¹ Eerder werd er van uit gegaan dat jonge mensen die handig zijn met internet en sociale media ook goed zouden zijn in het juist inschatten van de geloofwaardigheid van artikelen die ze online tegenkomen. In het onderzoek van de Stanford History Education Group werden de onlinevaardigheden van 7804 middelbare scholieren en universiteitsstudenten onderzocht.⁶²

De respondenten in het onderzoek moesten een aantal verschillende opdrachten uitvoeren zoals het inschatten van de betrouwbaarheid van tweets, claims online onderzoeken en het evalueren van een online artikel. Bij het uitvoeren van de taken werden de antwoorden van de respondenten gecategoriseerd in drie niveaus: Beginning, Emerging en Mastery. Een Beginning antwoord betekende over het algemeen dat de respondent een volledig onjuist antwoord gaf. Bij een Emerging antwoord zat de respondent wel in de goede richting, maar was de uitleg bij het antwoord fout of niet compleet. Ten slotte gaf een respondent bij een Mastery antwoord zowel een goed antwoord als een goede onderbouwing voor het oordeel.⁶³

De resultaten van het onderzoek suggereren dat leerlingen van verschillende opleidingsniveaus niet kritisch zijn over de informatie die zij vinden op internet, en niet goed weten hoe ze de gevonden informatie op betrouwbaarheid moeten beoordelen. Daarnaast baseren zij hun oordeel over de betrouwbaarheid lang niet altijd op goede redenen. Mijn onderzoek wil voortbouwen op het onderzoek van de Stanford History Education Group. Het onderzoek van de Stanford History Education Group vond namelijk plaats in 2015, en in de tussentijd hebben er een aantal ontwikkelingen plaatsgevonden. Zo kwam er bijvoorbeeld na de Amerikaanse presidentsverkiezingen van 2016 veel meer aandacht voor nepnieuws. Mensen zijn zich daardoor meer bewust geworden van het fenomeen nepnieuws en dat kan ervoor gezorgd hebben dat mensen nu meer moeite doen om te achterhalen wat waar is of niet waar. Daarom zou het kunnen dat zij nu beter echt nieuws van nepnieuws kunnen onderscheiden.

60 Koc, & Barut. (2016). Development and validation of New Media Literacy Scale (NMLS) for university students. *Computers in Human Behavior*, 63, 834-843.

61 Prensky, M. (2001) Digital Natives, Digital Immigrants. *On the Horizon*, 9(5), pp.1-6

62 Wineburg, Sam and McGrew, Sarah and Breakstone, Joel and Ortega, Teresa. (2016). Evaluating Information: The Cornerstone of Civic Online Reasoning. Stanford Digital Repository. Available at: <http://purl.stanford.edu/fv751yt5934>

63 Wineburg, Sam and McGrew, Sarah and Breakstone, Joel and Ortega, Teresa. (2016). Evaluating Information: The Cornerstone of Civic Online Reasoning. Stanford Digital Repository. Available at: <http://purl.stanford.edu/fv751yt5934>

Zoals eerder aangegeven zijn er in de literatuur aanwijzingen dat een hogere nepnieuwsbewustheid een positieve invloed heeft op de vaardigheid om nepnieuws te herkennen. Ook hebben in de afgelopen jaren de media veel aandacht besteed aan het nepnieuwsprobleem. Het is echter nog maar de vraag of dat ervoor heeft gezorgd dat meer mensen zich daadwerkelijk beter bewust zijn van nepnieuws, en ook of dat er voor heeft gezorgd dat mensen nepnieuws beter kunnen herkennen.

Dit onderzoek probeert een antwoord op die vragen te vinden. In dit onderzoek worden universiteitsstudenten ondervraagd die behoren tot de generatie van '*digital natives*'. Daarbij wordt eenzelfde soort opzet gebruikt als bij het onderzoek van de Stanford History Education Group. Niet alleen moeten de studenten correct kunnen beoordelen of een bericht echt of nep is, ook moeten zij daarbij goed kunnen uitleggen waarom dat zo is. Dit onderzoek wil zo bijdragen aan de kennis over nepnieuws en de invloed daarvan op de samenleving.

§2.5 Hypotheses

Mensen die zich bewust zijn van het bestaan van nepnieuws doen volgens Torres, Gerhart en Negahban meer moeite om hun informatie te controleren.⁶⁴ Op die manier trainen zij ook hun mediageletterdheid en leren zij zichzelf een kritische blik aan. Mensen met een hoge mediageletterdheid weten beter waar ze op moeten letten om nepnieuws te herkennen en kunnen ook uitleggen welke artikelen in het experiment nep zijn en waarom. Dat zou ervoor moeten zorgen dat zij beter zijn in het herkennen van nepnieuws. Op basis hiervan vorm ik hypothese 1:

Hypothese 1: Mensen met een hoge nepnieuwsbewustheid zijn beter in het herkennen van nepnieuws dan mensen met een lage nepnieuwsbewustheid

Volgens het onderzoek Torres, Gerhart en Negahban heeft een hogere nepnieuwsbewustheid invloed op de manier waarop mensen hun bronnen checken. Door het bestaan van nepnieuws vertrouwen zij minder in de media, en zijn zij daardoor geneigd om hun informatie vaker te controleren.⁶⁵ Het ligt voor de hand dat mensen die het belangrijk vinden om te weten of een bericht echt of nep is ook meer moeite doen om hun informatie te checken. In dit onderzoek wordt aangenomen dat mensen

64 Torres, R., Gerhart, N., Negahban, A. (2018) Combating Fake News: An Investigation of Information Verification Behaviors on Social Networking Sites.

65 Torres, R., Gerhart, N., Negahban, A. (2018) Combating Fake News: An Investigation of Information Verification Behaviors on Social Networking Sites.

die gewend zijn om hun informatie extra te checken, beter weten waar ze op moeten letten om nepberichten te herkennen. Op basis van deze aanname is hypothese 2 samengesteld:

Hypothese 2: Mensen die het belangrijk vinden om te weten of een bericht echt of nep is, zijn beter in het herkennen van de nepnieuwsartikelen dan de mensen die dat minder belangrijk vinden.

Volgens Rubin et al⁶⁶ zijn satirische nieuwsberichten het makkelijkst te herkennen, en gefabriceerde nepnieuwsverhalen het moeilijkst. De respondenten in dit onderzoek krijgen verschillende artikelen te zien. Op basis van deze informatie wordt verwacht dat de meeste respondenten de satirische nepberichten juist kunnen inschatten als nepnieuws. Dit brengt mij tot hypothese 3:

Hypothese 3: Mensen kunnen makkelijker satirische nepnieuwsberichten herkennen dan gefabriceerde nepnieuwsverhalen.

Hoofdstuk 3: Methode

In dit hoofdstuk wordt de opzet van het onderzoek uitgelegd. Door middel van een online vragenlijst wordt onderzocht of een hoger nepnieuwsbewustzijn ervoor zorgt dat mensen beter nepnieuws kunnen herkennen. De online vragenlijst bestaat uit twee delen: een aantal zelfinschattingsvragen en een experiment. Door middel van de zelfinschattingsvragen wordt het nepnieuwsbewustzijn in kaart gebracht. Met het experiment wordt de vaardigheid van mensen om nepnieuws te herkennen getoetst. Vervolgens zullen deze scores met elkaar vergeleken worden.

§3.1 Opzet

In dit onderzoek is gekozen voor kwantitatief onderzoek. Dit onderzoek wil namelijk weten of er een relatie bestaat tussen nepnieuwsbewustzijn en de rol daarvan in de vaardigheid van mensen om nepnieuws te herkennen. Kwantitatief onderzoek is het meest geschikt om deze vaardigheid te testen. De data in het onderzoek is verzameld door middel van veldonderzoek, namelijk een enquête en een experiment. Door middel van de enquête wordt achterhaald hoe de respondenten denken over nepnieuws.

66 Rubin, V., Chen, Y., & Conroy, N. (2015). Deception detection for news: Three types of fakes. *Proceedings of the Association for Information Science and Technology*, 52(1), 1-4.

Nadat de enquête is afgenomen, wordt aan de respondenten gevraagd om mee te doen aan een experiment. Bij het experiment krijgen de respondenten zes artikelen voorgelegd, waarvan er een aantal echt zijn en een aantal verzonnen of op een andere manier aangepast. Er is gekozen voor het onder de aandacht brengen van meerdere artikelen om de kans te verkleinen dat respondenten alle artikelen bij toeval correct inschatten.

Er is een pre-test uitgevoerd onder 4 proefpersonen om na te gaan of de zelfinschattingsvragen en het experiment tot een goede uitkomst leiden. Naar aanleiding van de uitkomst van de test is het experiment op een aantal punten aangepast. Tijdens de pre-test werd namelijk al snel duidelijk dat mensen de artikelen niet lezen zoals zij gewoonlijk een nieuwsbericht zouden lezen. Ze namen veel langer de tijd en lezen veel aandachtiger, wat ervoor zorgde dat de proefpersonen een goede prestatie leverden tijdens het experiment. Ook werden de respondenten beïnvloed door de gesloten vraag of een artikel echt of nep was. Daarom wordt tijdens het experiment gekozen voor een open, neutralere vraag: Hoe betrouwbaar komt dit bericht op je over? De uiteindelijke versie van de artikelen is te vinden in bijlage 1.

§3.2 Selectie respondenten

In dit onderzoek zijn 52 universiteitsstudenten en afgestudeerden met WO opleidingsniveau in de leeftijdscategorie van 20 tot 30 jaar ondervraagd. Dit aantal is nodig om een zinnige uitspraak te kunnen doen. Aangezien ook analytisch denkniveau een rol kan spelen in iemands vaardigheid om nepnieuws te herkennen, is bewust gekozen voor een populatie waarin iedereen hetzelfde opleidingsniveau heeft, zodat de verschillen daarin zo klein mogelijk zijn.

Er is gekozen voor deze groep respondenten omdat deze leeftijdscategorie behoort tot de '*digital natives*' (mensen die zijn opgegroeid in het digitale tijdperk). Deze onderzoeksgroep werd ook gebruikt in het onderzoek van Stanford University. Dat onderzoek ging echter niet specifiek over nepnieuws, maar over de betrouwbaarheid van informatie.

§3.3 Meetinstrument

De online vragenlijst bevat een aantal zelf-inschattingsvragen die worden ingedeeld op een 5-punten Likertschaal. Er wordt gebruik gemaakt van een Likertschaal om het makkelijker te maken om de mate van nepnieuws bewustheid vast te stellen. Ook is de vragenlijst voor de respondenten makkelijk in te vullen. Een nadeel aan het gebruik van de Likertschaal is wel dat sociaal wenselijke antwoorden een rol spelen, en respondenten vaker aangeven het eens te zijn met de stellingen om de onderzoeker tevreden te stellen.

Aan de hand van de onderstaande stellingen wordt vastgesteld in welke mate mensen zich bewust zijn van het fenomeen nepnieuws.

- 1. Ik ben goed op de hoogte van het bestaan van nepnieuws**
- 2. Ik vind nepnieuws een groot probleem in de samenleving**
- 3. Ik vind het belangrijk om te weten of een bericht echt of nep is**
- 4. Ik denk dat er veel nepnieuws te vinden is op het internet en sociale media**
- 5. Ik denk dat mensen moeite hebben om het verschil tussen echte en nep berichten te zien**

De antwoorden op de Likertschaal schaal variëren van ‘sterk mee oneens (1) tot ‘sterk mee eens’ (5). Vragen 1 en 4 zijn bedoeld om te meten in welke mate de respondenten zich bewust zijn van het bestaan van nepnieuws. Vragen 2 en 5 zijn bedoeld om te achterhalen of de respondenten nepnieuws als een groot probleem zien. De antwoorden op deze vier vragen worden bij elkaar opgeteld en vormen samen de indicator “Nepnieuwsbewustheidsscore”(NBS).

Vraag 3 tenslotte zou een indicatie kunnen geven van het verificatiegedrag van de respondenten. Als respondenten aangeven het zeer belangrijk te vinden om te weten of een bericht echt of nep is, is het goed mogelijk dat zij meer moeite doen om daarachter te komen en daarom beter scoren.

§3.4 Stimulusmateriaal

Het experiment is uitgevoerd met behulp van een zelf samengestelde online vragenlijst, maar de nepartikelen zijn opgesteld op een manier dat iemand zonder het internet te raadplegen de artikelen op juistheid kan inschatten. Van de zes artikelen zijn er vier nep. De nepartikelen zijn aangepast aan de hand van de adviezen om nepnieuws te herkennen die worden gegeven door FactCheck.org, een initiatief van de Universiteit van Pennsylvania.⁶⁷ Hieronder volgt een uitleg van de adviezen.

- **Kijk goed naar de bron.** De bron is de eerste plek waar naar gekeken moet worden om in te schatten of een artikel betrouwbaar is. Als een artikel van een bekende bron komt die een goede reputatie heeft, zoals een grote nationale krant of televisiezender, dan is de kans groter dat de informatie betrouwbaar is. Is de bron onbekend, dan is het belangrijk om kritisch te zijn en de bron

⁶⁷ Kiely, E. & Robertson, L. (2016.) How to spot Fake News.

nader te onderzoeken. Sommige bronnen zullen op hun informatiepagina al een waarschuwing geven dat zij satirische of anderszins onbetrouwbare artikelen op hun site plaatsen, zoals bij De Speld.

- Lees meer dan alleen de kop, lees het hele artikel. Vaak hebben artikels aantrekkelijke koppen om ervoor te zorgen dat mensen de artikelen willen lezen. Kiely en Robertson wijzen erop dat het belangrijk is om het hele artikel te lezen, want ook bij legitieme nieuwsverhalen staat niet alle belangrijke informatie in de kop. Daarnaast kan het ook voorkomen dat er in de kop en de tekst zelf compleet tegengestelde dingen worden gezegd, of dat er in de tekst signalen staan die duidelijk maken dat het om satire gaat.

-Check de auteur. Een ander belangrijk signaal waaraan afgeleid kan worden of een artikel al dan niet echt is, is de auteur. Als een auteur niet blijkt te bestaan is de kans groot dat het artikel niet betrouwbaar is. Ook wanneer een schrijver een vreemde naam heeft dan is het verstandig om de rest van het artikel extra goed te lezen en een achtergrondcheck van de schrijver te doen.

-Check de bronnen die in het artikel worden genoemd. Het komt vaak voor dat nepberichten bronnen gebruiken die op het eerste gezicht geloofwaardig overkomen. Dat kunnen echt bestaande bronnen zijn, maar ook officieel klinkende bronnen die niet echt bestaan. Het zien van een bron met een vreemde naam moet dan ook een reden zijn voor mensen om extra kritisch naar een artikel te kijken.

-Check de datum. Volgens Kiely en Robertson zijn sommige nepverhalen niet compleet nep, maar slechts een verwrongen beeld van echte situaties. In zulke gevallen worden echte nieuwsverhalen aangepast, bijvoorbeeld door iets dat al langer geleden is gebeurd te linken aan huidige gebeurtenissen.

-Ga na of het satire is. Soms staan er wel heel vergezochte dingen in artikelen. In dat geval is het goed mogelijk dat het satire is. Satirische nieuwssites geven meestal in de disclaimer al aan dat hun artikelen satirisch van aard zijn, en soms is het al heel duidelijk te zien aan een artikel dat het om een grap gaat.

-Ga na of het artikel inspeelt op je eigen denkbeelden. Dat is namelijk iets wat je oordeel zou kunnen beïnvloeden. Mensen zijn vaak geneigd om artikelen te geloven die rijmen met hun eigen denkbeelden. Mede door deze 'confirmation bias' is de nepquote van Donald Trump over Republikeinse kiezers zo vaak geloofd. Om beter in te kunnen schatten of een bericht echt of nep is,

is het belangrijk om die denkbeelden los te laten en net wat meer moeite te doen om achter de waarheid te komen.

-Vraag het aan experts. De laatste tip die wordt gegeven om erachter te komen of een bericht echt of nep is, is het raadplegen van experts. Op het moment dat een bericht viraal gaat, is de kans groot dat een grote factcheck-organisatie de claim al heeft onderzocht. Vaak kunnen die organisaties ook al aangeven of de bron van een dergelijk bericht betrouwbaar is of niet, wat van pas kan komen als je in de toekomst berichten van dezelfde bron tegenkomt.

Met uitzondering van het laatste advies zijn dit allemaal dingen waar de respondenten op kunnen letten bij de beoordeling van de artikelen in het experiment. De nepberichten in dit onderzoek hebben onder andere een fictieve nieuwsbron, een auteur met een vreemde naam en/of sommige ondersteunende bronnen in het artikel zijn verzonnen. Er zit ook een satirisch artikel van De Speld tussen. De gebruikte nepberichten bestaan uit twee satires, een gemanipuleerd bericht en een gefabriceerd bericht. Volgens Rubin et al zijn satirische nepnieuwsberichten het makkelijkst te herkennen, en daarom is de verwachting dat alle respondenten in ieder geval het bericht van De Speld kunnen benoemen als nepnieuws.

In het tweede deel van de online vragenlijst heb ik de respondenten gevraagd om de artikelen te lezen op de manier waarop zij ook in het dagelijks leven nieuwsberichten lezen. Onder elk artikel staat vervolgens de vraag “Hoe betrouwbaar komt dit artikel op je over en waarom? En is het echt of nep?”

De antwoorden van de respondenten worden op drie niveaus ingedeeld. Op het laagste niveau zien de respondenten niet het verschil tussen de echte en nep berichten. Op het tweede niveau kunnen zij dat wel zien, maar geven ze een verkeerde of gebrekkige onderbouwing van hun oordeel. Op het hoogste niveau ten slotte kunnen zij niet alleen de echte en gefabriceerde artikelen van elkaar onderscheiden, maar kunnen zij ook goed uitleggen waar zij bij hun oordeel op gelet hebben. Deze gebruikte indeling is gebaseerd op die van het onderzoek van de Stanford history education group, waarin de antwoorden van respondenten werden ingedeeld in de categorieën *Beginner*, *Emerging* en *Mastery*.

Van tevoren zijn criteria opgesteld waaraan een antwoord van de respondent moet voldoen om tot een van de categorieën gerekend te worden. De gehanteerde criteria zijn te vinden in Bijlage 2. Een paar voorbeelden: Het artikel over Shinzo Abe (artikel 1 in bijlage 1) is een gefabriceerd artikel. De bron van het artikel bestaat niet en de eindquote van het artikel is verzonnen. Bij een *Beginner* antwoord gelooft de respondent het artikel en beoordeelt het als echt.

Een voorbeeld van een *Beginner* antwoord:

“Het komt redelijk betrouwbaar op me over, vooral omdat ik niet heel erg op de hoogte ben van de Japanse politiek. Ik zou wel geloven dat het echt is.” (M,24)

Bij een *Emerging* antwoord komt de respondent tot het oordeel dat het artikel nep is, maar wordt dat niet gemotiveerd, of het oordeel wordt gebaseerd op andere factoren dan de bron of de nepquote in het artikel.

Een voorbeeld van een *Emerging* antwoord: de respondent komt tot het juiste antwoord, maar baseert dat op een andere reden.

“Ik vind het niet heel professioneel geschreven. Ik weet ook niet veel over het onderwerp maar ik vind het verhaal eerlijk gezegd een beetje vreemd. Vreemd dat die nationalistische organisatie erbij wordt gehaald zo. Het verhaal is daarom minder betrouwbaar. Ik vind het lastig omdat ik er niet veel over weet, maar denk wel dat het artikel nep is. (V,23)

Een ander komt wel tot het juiste antwoord, maar motiveert dat oordeel niet:

“Nep.” (V,20)

Ten slotte kan de respondent bij een *Mastery* antwoord uitleggen aan de hand van de bron en de nepquote dat het artikel niet echt is. Voorbeeld van een *Mastery* antwoord: de respondent heeft de bron opgemerkt, en geeft ook aan de eindquote vreemd te vinden. Daarnaast weet hij ook nog te vertellen dat deze situatie eerder speelde, en dat de titel misleidend is.

“Moeilijk te zeggen, in ieder geval is ‘De Rijzende Zon’ mij niet bekend als bron. En ik weet toevallig dat deze situatie van eerder dan 3 juni was. Verder is de titel zeer misleidend, in de rest van het artikel wordt niks genoemd over eventueel aftreden van Abe. Het stuk over vrijwilligerswerk is ook raar. Ik denk dat het artikel nep is.” (M,26)

Het artikel over Facebook is een gemanipuleerd artikel (artikel 4 in bijlage 1). Het artikel is gebaseerd op een echt artikel, maar het is zodanig aangepast dat het geen geloofwaardig artikel meer is. Er zijn vijf tekens waaraan de respondent kan zien dat het artikel nep is: de bron is nep, de naam van de auteur, het woord ‘oplichter’, de fictieve financiële topman Scrooge McDuck en de slotzin. Bij een *Beginner* antwoord beoordeelt de respondent het artikel als echt.

“Dat van Facebook vind ik wel geloofwaardig. Ik ken de uitspraken en heb gehoord van dat schandaal. Ik vind het er legit uit zien en denk dat het artikel echt is.” (M,23)

Een ander merkt op dat de naam van de schrijver gek is, maar denkt daarna toch dat het artikel echt is: *“Dit is echt, ik heb zelf eerder iets gelezen dat erop leek. Alleen de naam van de schrijver is wel gek, maar ja.” (M, 23)*

Bij een *Emerging* antwoord weet de respondent dat het artikel nep is, maar kan daarbij minder dan drie redenen geven voor het oordeel. Deze respondent merkt de naam van de schrijver

op, en baseert daarop haar oordeel dat het artikel nep is. Opvallend genoeg laat ze weten verder geen vreemde dingen in de tekst te lezen:

“De inhoud geloof ik wel en ik zie verder geen rare dingen in de tekst staan. Maar de schrijver heet Willie Wortel en daardoor denk ik dat het nepnieuws is.” (V,23)

Bij een Mastery antwoord geeft de respondent aan dat het artikel nep is en noemt daarbij meer dan 3 signalen. Deze respondent weet alle tekens van nepnieuws te herkennen: *Moet ik nog verder lezen als de schrijver Willie Wortel heet? Nou goed, er staat verder oplichter, Scrooge McDuck, de rest is daar te gierig voor. En NL Nieuws klinkt als een of andere cover-up site voor nepnieuws. Nepartikel.” (V,25)*

De criteria voor de rest van de artikelen zijn te vinden in bijlage 2.

De respondent krijgt 0, 0.5 of 1 punt voor respectievelijk een *Beginner*, *Emerging* en *Mastery*-antwoord. Een respondent kan dus maximaal 6 punten scoren tijdens het experiment. Een score van 0-2.5 punten laat in dit onderzoek zien dat een respondent slecht is in het herkennen van nepnieuws, een score van 3-4.5 punten matig, en een score van 5-6 wordt gezien als goed. De antwoorden van de respondenten zijn te vinden in bijlage 3.

Bij de analyse zullen de antwoorden van de enquête vergeleken worden met de scores in het experiment. Op deze manier moet duidelijk worden of mensen die zich sterk bewust zijn van het bestaan van nepnieuws ook beter scoren dan mensen waarbij dat bewustzijn minder sterk aanwezig is. Verwacht wordt dat mensen die hoog scoren op nepnieuwsbewustheid, ook goed scoren tijdens het experiment. Daarnaast verwacht ik dat mensen die nepnieuws als ernstig probleem zien ook beter weten waar op gelet moet worden om nepnieuws te herkennen. Zij kunnen niet alleen zien of een bericht echt op nep is, maar ook waarom dat zo is. Zij moeten dingen opmerken als wie de schrijver of maker van het bericht is, letten op woordgebruik en het hele artikel lezen.

Hoofdstuk 4: Resultaten

§4.1: Overzicht resultaten

In dit hoofdstuk volgt eerst een overzicht van de resultaten van de online vragenlijst. In Figuur 1 staat weergegeven hoe de respondenten hun eigen nepnieuwsbewustheid inschatten. Wat opvalt is dat bijna de helft van de respondenten aangeeft dat zij zich goed bewust zijn van het bestaan van nepnieuws. Daarnaast zegt een groot deel zich in mindere mate bewust te zijn van nepnieuws. Slechts een enkeling zegt zich niet goed bewust te zijn van het bestaan van nepnieuws. Daardoor zou je verwachten dat de respondenten ook goed zijn in het herkennen van de nepnieuwsartikelen.

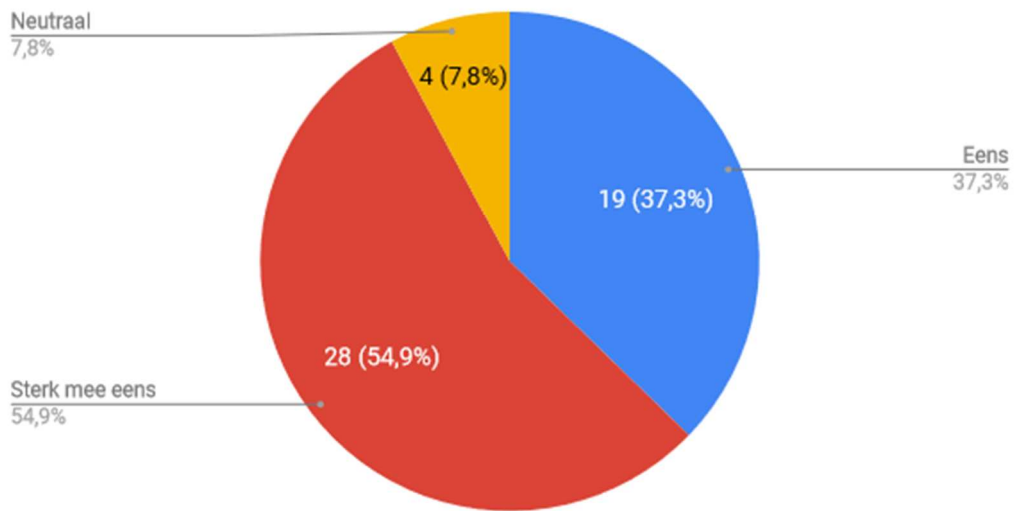
Figuur 1: Nepnieuwsbewustheid

In Figuur 2 is te zien hoe de respondenten denken over de hoeveelheid nepnieuws die op internet en sociale media circuleert. Het merendeel van de respondenten denkt dat er veel nepnieuws te vinden is op het internet en sociale media. Dit gegeven wijst erop dat zij zich bewust zijn van het bestaan van nepnieuws.

Figuur 2: Nepnieuws op internet en sociale media

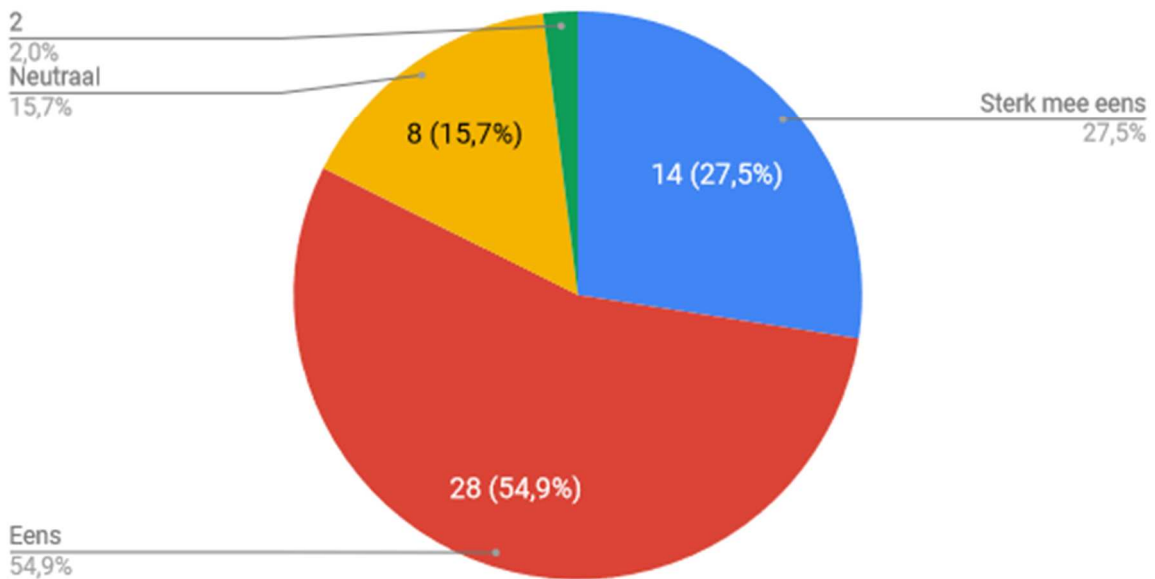
Ik denk dat er veel nepnieuws rondgaat op internet en sociale media

In Figuur 3 is te zien of de respondenten denken dat mensen moeite hebben om nepnieuws te herkennen. Het merendeel denkt dat mensen moeite hebben om echte en nepberichten van elkaar te onderscheiden. Het is echter niet duidelijk of zij ook hun eigen ingeschatte vaardigheid hierbij in ogenschouw nemen.

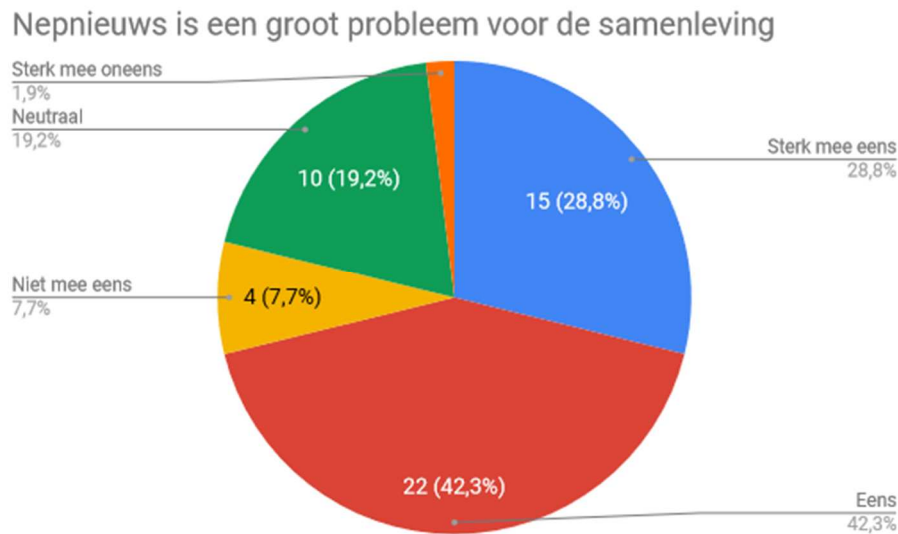
Figuur 3: Moeite om nepnieuws te herkennen

Ik denk dat mensen veel moeite hebben om het verschil tussen echte en nepberichten te zien

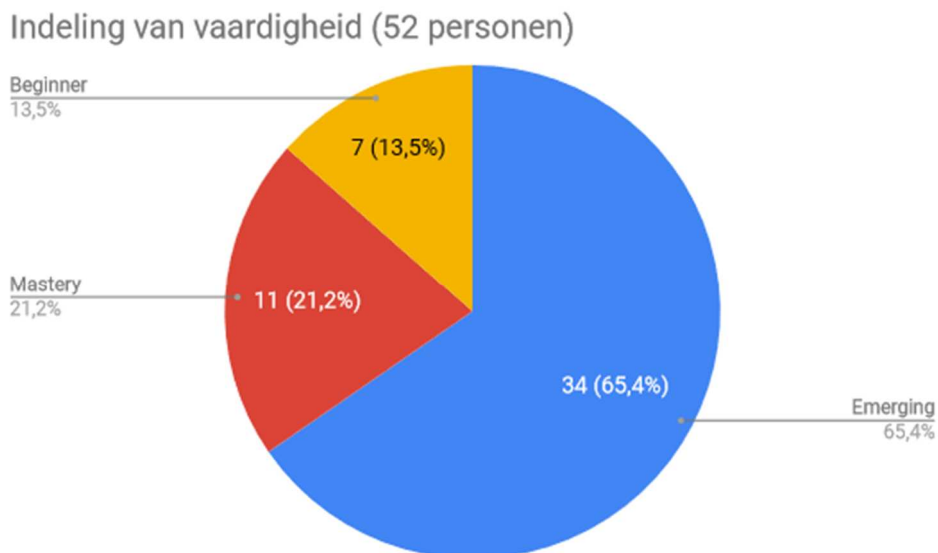
In Figuur 4 is te zien hoe mensen het gevaar van nepnieuws voor de samenleving inschatten. Wat opvalt is dat een deel nepnieuws niet als groot probleem ziet.

Figuur 4: Nepnieuws als probleem voor de samenleving

In Figuur 5 staat een overzicht van hoe goed de respondenten de artikelen beoordeeld hebben. Het grootste deel van de respondenten haalt een gemiddelde score, en valt onder de categorie Emerging. Slechts 11 respondenten hebben een Mastery score behaald, en maar 7 respondenten vallen onder de categorie Beginner.

Figuur 5: Vaardigheid herkennen nepnieuws

§4.2: Nepnieuwsbewustheid en nepnieuwsherkenning

Aan de hand van de hypothesen zullen de resultaten van mijn onderzoek verder worden besproken. In dit onderzoek wordt nepnieuwsbewustheid gedefinieerd als de combinatie van bewust zijn dat nepnieuws bestaat, en het bestaan van nepnieuws een probleem voor de samenleving vinden. Volgens de eerste hypothese van dit onderzoek zouden mensen met een hoge nepnieuwsbewustheid beter in staat moeten zijn om nepnieuws te herkennen dan mensen met een lage nepnieuwsbewustheid.

De respondenten zijn in twee groepen ingedeeld: Een groep met lage nepnieuwsbewustheid, en een groep met hoge nepnieuwsbewustheid. Nepnieuwsbewustheid ontstaat uit het totaal van de antwoorden op de Likertschaal van stellingen, 1,2,4 en 5. Als het gemiddelde van de antwoorden van een respondent >4 , dan hoort die respondent bij de groep van hoge nepnieuwsbewustheid. Als het gemiddelde gelijk is of <4 , dan hoort die bij de groep van lage nepnieuwsbewustheid. De betreffende twee groepen bestaan allebei uit 26 personen.

Vervolgens zijn de scores uit het experiment van de twee groepen met elkaar vergeleken. De resultaten zijn te lezen in Tabel 1. De scores van de twee groepen zijn middels een t-test vergeleken om uit te vinden of er een statistisch significant verschil tussen de twee groepen is. De t-test gaf een p-waarde van 0.4734. Dat wijst erop dat er geen significante verschillen in resultaat bestaan tussen mensen met een hoge nepnieuwsbewustheid en een lage nepnieuwsbewustheid. Wel is te zien dat de gemiddelde score van de hoge bewustheidsgroep iets hoger is. Op basis van dit resultaat kan hypothese 1 niet worden bewezen. Er kan niet gesteld worden dat een hoge nepnieuwsbewustheid ervoor zorgt dat mensen beter nepnieuws kunnen herkennen. Het is mogelijk dat bij een grotere onderzoeksgroep het verschil tussen deze twee groepen wel significant zou zijn. Daarom kan hypothese 1 niet zomaar worden verworpen.

Tabel 1: Resultaten van groep lage bewustheid vergeleken met hoge bewustheid

	Lage nepnieuws bewustheid (n=26)		Hoge nepnieuws bewustheid (n=26)		
	Mean	SD	Mean	SD	T-test
Aantal artikelen juist ingeschat	3.788	0.929	4.019	1.338	0.4734*

*p<0.05

§4.3: Belang van echtheid nieuws en nepnieuwsherkenning

Op de stelling “ik vind het belangrijk om te weten of een bericht echt of nep is” werden antwoorden gegeven tussen een 3 (neutraal) en 5 (sterk mee eens). De vergeleken groepen zijn die van respondenten met een testscore van 3, en 4 en 5. Van tevoren werd ook verwacht dat mensen die het heel belangrijk vinden om te weten of een bericht echt of nep is beter zouden zijn in het herkennen van nepnieuws. Voor deze hypothese zijn de respondenten in twee groepen ingedeeld. De groep van 3+4 bestaat uit 20 mensen, en de groep van 5 bestaat uit 32 mensen. Om te achterhalen of er een significant verschil in scores is tussen deze twee groepen is er een statistische toets uitgevoerd. Met een t-toets zijn de scores met elkaar vergeleken. De t-toets laat een p-waarde zien van 0.2442. Er bestaat wel een verschil tussen de twee groepen, waarbij de groep die aangeeft het heel belangrijk te vinden of een bericht echt of nep is beter scoort. Het verschil tussen de groepen is echter niet significant. Dat zou veroorzaakt kunnen worden door de kleine onderzoekspopulatie. De hypothese dat mensen die het belangrijk vinden om te weten of een bericht echt of nep is beter nepnieuws kunnen herkennen dan mensen die dat niet zo belangrijk vinden, is in dit onderzoek niet bewezen geacht. Hypothese 2 kan dus niet worden bevestigd.

Tabel 2: Vergelijking resultaten mensen die weinig belang hechten aan de echtheid van nieuws en mensen die veel belang hechten aan de echtheid van nieuws

	Echtheid nieuws niet belangrijk (n=19)		Echtheid nieuws belangrijk (n=33)		
	Mean	SD	Mean	SD	T-test
Aantal artikelen juist ingeschat	3.658	0.914	4.045	1.252	0.2442*

*p<0.05

§4.4: Herkennen van verschillende soorten nepberichten

De derde hypothese ging over welke berichten de respondenten het minst goed konden inschatten. De verwachting was dat mensen het beste de satirische artikelen konden herkennen, en het minst goed gefabriceerde artikelen. De satirische artikelen in dit experiment zijn het artikel van De Speld en FC Kunst. Het gefabriceerde artikel betreft het artikel over Shinzo Abe. Het artikel over Facebook is een gemanipuleerd artikel. De overige twee artikelen (over Lee Towers en Donald Trump) zijn echte artikelen en niet aangepast.

Tabel 3: Overzicht totaal aantal juiste antwoorden van respondenten per artikel

	Abe	FC Kunst	Trump	Facebook	Lee Towers	De speld
<i>Beginning</i>	12	4	6	8	22	0
<i>Emerging</i>	25	27	14	29	9	7
<i>Mastery</i>	15	21	32	15	21	45
<i>Totaal</i>	52	52	52	52	52	52

Bovenstaande tabel geeft weer hoe de antwoorden per artikel verdeeld zijn. De resultaten laten zien dat de respondenten de satirische artikelen van De Speld en FC Kunst het beste konden inschatten. Uit de antwoorden blijkt dat een groot deel van de respondenten goed bekend is met De Speld en weet dat het een satirisch platform is. Maar een klein aantal respondenten (4) geloofde dat

het artikel van FC Kunst echt is. De rest kon wel benoemen dat het geen echt artikel is, maar meer van de helft daarvan nam de enigszins verdachte naam van de bron niet mee in hun oordeel.

De verwachting dat de respondenten de meeste moeite zouden hebben om een gefabriceerd artikel te herkennen, is niet uitgekomen. Volgens de resultaten hadden de respondenten de meeste moeite om het artikel over Lee Towers, een echt artikel, correct in te schatten. Hypothese 3 wordt daarom verworpen.

De respondenten geven verschillende redenen waarom ze denken dat het artikel nep is. Meerdere respondenten zagen wel dat de bron NU.nl was, maar besloten toch dat het artikel nep is. Een voorbeeld: Iemand dacht dat het artikel eigenlijk door De Speld was geschreven, en dat Nu.nl er zomaar boven was gezet. *“Jullie hebben Trump Towers. Wij hebben Lee Towers.”* Of: *“Hele goede woordgrap, maar ondanks dat de bron nu.nl is acht ik de kans heel groot dat dit artikeltje van de speld komt. Nep dus.*

Anderen baseerden hun oordeel op hun eigen denkbeelden:

Dit klinkt als iets stoms wat wel echt gebeurd zou kunnen zijn. Maar toch niet, want wie koopt er nou eventjes een hele toren? Nee, ik denk dat dit nep is.

Het is opvallend om te zien dat persoonlijke denkbeelden een rol spelen bij het vormen van een oordeel of iets echt of nepnieuws is. Verschillende onderzoeken laten eenzelfde patroon zien. Ook valt op dat mensen soms artikelen als nepnieuws bestempelen omdat het niet rijmt met hun persoonlijke denkbeelden. In nog extremere gevallen wordt een bericht beoordeeld als nep, simpelweg omdat de respondent hoopt dat het niet echt is.

“Ik hoop bij god dat dit nepnieuws is” (V,23)

“Hoewel de bron betrouwbaar is, hoop ik dat het fake is.” (V,25)

Dat is opvallend, omdat zij de trend lijken te volgen om dingen waar je het zelf niet mee eens bent te bestempelen als nepnieuws. Daarbij wordt ook informatie genegeerd die er juist op wijst dat een artikel wel betrouwbaar is, zoals in het bovengenoemde tweede voorbeeld te zien is.

Verder nemen sommige respondenten niet de moeite om een gemotiveerd antwoord te geven, en antwoordden ze slechts 'echt' of 'nep'. In veel gevallen leidde dat ook tot een foutief antwoord. Dat komt overeen met de theorie dat een gebrek aan analytisch nadenken ervoor zorgt dat mensen in nepnieuws trappen.

Een andere interessante uitkomst is dat in veel antwoorden de bron van het artikel niet in het oordeel wordt meegenomen. Maar ook als de bron wel wordt opgemerkt, leidt dat niet altijd tot het goede oordeel. Sommige mensen geven aan dat ze de bron niet kennen, maar toch kiezen zij ervoor om de onbekende bron te vertrouwen. In dit onderzoek was het de bedoeling dat mensen zonder externe hulp de echtheid van een artikel moeten beoordelen. Een interessante vraag voor vervolgonderzoek is of mensen de bron wel opzoeken als ze daar de mogelijkheid voor hebben, of dat ze daarvoor geen extra moeite willen doen.

Hoofdstuk 5: Conclusies en discussie

§5.1: Conclusies

In dit onderzoek is gekeken of een hoger nepnieuwsbewustzijn samenhangt met de vaardigheid van mensen om nepnieuws te herkennen. Uit de resultaten is gebleken dat veel mensen zich goed bewust zijn van het bestaan van nepnieuws. De groep respondenten met een sterk nepnieuwsbewustzijn kan iets beter nepnieuws herkennen dan de groep respondenten met een zwak nepnieuwsbewustzijn. Er zijn echter geen significante verschillen in de vaardigheid om nepnieuws te herkennen aangetoond tussen mensen met een sterk nepnieuwsbewustzijn en mensen met een zwak nepnieuwsbewustzijn.

Daarnaast is ook gekeken of mensen die veel belang hechten aan de echtheid van het nieuws beter zijn in het herkennen van nepnieuws dan mensen die dat minder belangrijk vinden. De groep die het belangrijk vindt om te weten of een bericht echt is, scoorde in het experiment iets beter. Maar ook tussen deze groepen is geen significant verschil in vaardigheden aangetoond.

In dit onderzoek is er dus geen sluitend bewijs gevonden voor de claim dat een hoger nepnieuwsbewustzijn ervoor zorgt dat mensen nepnieuws beter kunnen herkennen. Maar de resultaten van dit onderzoek suggereren dat er een positief verband bestaat tussen een hoger nepnieuwsbewustzijn en nepnieuwsherkenning. Er zou vervolgonderzoek moeten plaatsvinden om hier uitsluitsel over te geven.

§5.2 Discussie

Voor het begin van dit onderzoek werd verwacht dat mensen met een sterker nepnieuwsbewustzijn significant beter zouden zijn in het herkennen van nepnieuws dan mensen met een zwakker nepnieuwsbewustzijn. De verschillen bleken uiteindelijk klein te zijn. Een mogelijke

verklaring is dat mensen niet genoeg tijd namen om de artikelen in het experiment volledig te lezen. Sommige respondenten namen niet de moeite om een gemotiveerd antwoord te geven. In veel gevallen leidde dat ook tot een fout antwoord. Eerder onderzoek van Pennycook en Rand suggereerde al dat lui denken ervoor zorgt dat mensen gevoelig zijn voor nepnieuws. De resultaten in dit onderzoek komen met deze theorie overeen.

In dit onderzoek kwam verder naar voren dat persoonlijke denkbeelden vaak een doorslaggevende rol spelen in het vormen van een oordeel of iets echt of nep is. Vaak werden andere signalen daarbij genegeerd. Mensen merkten wel op dat een artikel van een betrouwbare bron afkomstig was, maar dachten vervolgens toch dat het artikel nep was. Mensen lijken daarin de trend te volgen om dingen waar je het niet mee eens bent te bestempelen als nepnieuws.

De respondenten in dit onderzoek hadden over het algemeen moeite om de echte en nepartikelen van elkaar te onderscheiden. Veel respondenten konden wel goed inschatten of een artikel echt of nep was, maar konden niet goed beargumenteren waarom dat zo was. Slechts een klein aantal respondenten haalde een maximale score in het experiment. Eerder onderzoeken naar de digitale vaardigheden van digital natives lieten al zien dat zij opvallend veel moeite hadden om informatie goed op betrouwbaarheid in te schatten. Zo lieten bijvoorbeeld onderzoeken van de Stanford History Education Group en van de Monitor Jeugd en Media 2017 eerder al zien dat de digitale vaardigheden van digital natives niet toereikend zijn. Uit deze onderzoeken kwam naar voren dat jongeren moeite hadden om informatie op betrouwbaarheid in te schatten, en zij hun oordeel niet altijd op een goed reden baseerden. Dat laatste gebeurde ook in dit onderzoek. Soms wisten mensen wel dat een artikel nep was, maar baseerden zij hun oordeel op een verkeerde reden.

Dit onderzoek heeft bijgedragen aan de bestaande kennis over nepnieuws door te onderzoeken of een hoger nepnieuwsbewustzijn samenhangt met een betere vaardigheid om nepnieuws te herkennen. De resultaten van dit onderzoek suggereren dat het niet voldoende is om nepnieuws te bestrijden door mensen bewust te maken van het bestaan van nepnieuws. Mensen zijn zich beter bewust geworden van het bestaan van nepnieuws, maar dat heeft er niet voor gezorgd dat zij nepnieuws beter kunnen herkennen.

§5.3 Limitaties

Tijdens het uitvoeren van het onderzoek werd duidelijk dat het onderzoek een aantal zwakheden kent. Ten eerste speelt de aard van het experiment een niet te onderschatten rol in het gedrag van de respondenten. Meerdere respondenten gaven na het experiment aan dat zij meer moeite deden om te achterhalen of een artikel echt of nep is, dan zij normaal gesproken in het dagelijks leven zouden doen. Andersom is het ook mogelijk dat respondenten juist minder moeite

deden, omdat ze geen zin hadden om zes artikelen helemaal door te lezen en vragen te beantwoorden.

Daarnaast zijn er veel respondenten bevraagd uit mijn directe omgeving en ook dat kan van invloed zijn geweest op het vormen van een oordeel door de respondenten. Ze kunnen bijvoorbeeld extra kritisch naar de artikelen hebben gekeken. Het feit dat veel respondenten mij persoonlijk kennen kan ook een rol hebben gespeeld bij het beantwoorden van de vragen van de Likertschaal. Sociaal wenselijk antwoorden kan namelijk invloed hebben gehad op de antwoorden van de respondenten.

Ten tweede is het mogelijk dat nepnieuwsbewustheid niet genoeg is geïsoleerd als bepalende factor. Het zou heel goed kunnen dat individuele verschillen in mediageletterdheid een grotere rol spelen in iemands vaardigheid om nepnieuwsberichten te herkennen dan nepnieuwsbewustheid. In mijn onderzoek geeft een groot deel van de respondenten aan dat ze zich bewust zijn van het bestaan van nepnieuws. Toch vallen de scores in het experiment tegen. Het zou dus kunnen dat het probleem niet ligt in nepnieuwsbewustheid, maar in een gebrekkige (digitale) mediageletterdheid onder jongeren.

Ten derde hadden de vragen in de Likertschaal beter gekund. De vraagstelling of mensen nepnieuws een groot probleem vinden voor de samenleving was wat te vaag. In dit geval was “ik maak me zorgen over het effect van nepnieuws op de samenleving” een betere stelling geweest om te achterhalen of mensen nepnieuws een ernstig probleem vinden. Daarnaast gaf de stelling “ik vind het belangrijk om te weten of een bericht echt of nep is” te weinig bruikbare informatie omdat er geen enkele respondent aangaf dat niet belangrijk te vinden, en dus kon er geen vergelijking gemaakt worden. Een betere vraag zou zijn: 'Als ik twijfel over de echtheid van een artikel, ga ik altijd op zoek naar extra informatie om erachter te komen of het bericht echt of nep is'. Met die vraag kan ook worden achterhaald of mensen die zich sterk van nepnieuws bewust zijn, daadwerkelijk vaker en meer moeite doen om hun informatie te checken, zoals Torres et al suggereren.

Het huidige onderzoek is een verkennend onderzoek. In dit onderzoek zijn er maar 52 mensen ondervraagd. Daarom is het nog te voorbarig om harde uitspraken te doen over een relatie tussen nepnieuwsbewustheid en een betere vaardigheid om nepnieuws te herkennen. Maar er zijn wel aanwijzingen dat er een positief verband bestaat tussen nepnieuwsbewustheid en een betere vaardigheid om nepnieuws te herkennen. Het is dus nuttig om uitgebreid onderzoek te laten plaatsvinden onder een grotere onderzoekspopulatie om te achterhalen of er een significant verschil in vaardigheid om nepnieuws te herkennen bestaat tussen mensen met een lage nepnieuwsbewustheid en mensen met een hoge nepnieuwsbewustheid.

§5.4 Suggesties voor vervolgonderzoek

Dit onderzoek heeft bijgedragen aan de bestaande kennis over nepnieuwsbewustheid onder studenten en de invloed daarvan op hun vaardigheid om nepnieuws te herkennen. De resultaten van mijn onderzoek suggereren dat mensen met een hoge nepnieuwsbewustheid beter nepnieuws kunnen herkennen dan mensen met een lage nepnieuwsbewustheid, al is het verschil in dit onderzoek mede door de kleine onderzoekspopulatie niet statistisch significant.

Verder onderzoek is daarom nuttig om nauwkeuriger te bepalen of een hoge nepnieuwsbewustheid samenhangt met een hogere vaardigheid om nepnieuws te herkennen. Dit is een belangrijk onderwerp voor vervolgonderzoek omdat nepnieuws een maatschappelijk probleem is dat grote gevolgen kan hebben voor het vertrouwen van mensen in de media.

Een van de beperkingen van mijn onderzoek was de kleine onderzoekspopulatie, waardoor er geen statistisch significante verschillen aangetoond konden worden. Een suggestie voor volgend onderzoek is om het op een grotere schaal te laten plaatsvinden zodat er sterkere uitspraken gedaan kunnen worden.

Dat onderzoek zou ook onder verschillende opleidingsniveaus uitgevoerd moeten worden. Op die manier kan ook gekeken worden welke groepen mensen gevoeliger zijn voor nepnieuws, en waar meer aandacht aan geschonken moet worden om de gevolgen van nepnieuws tegen te gaan. Daar komen wel andere problemen bij kijken. Zulk grootschalig onderzoek kost veel geld en het uitvoeren veel tijd.

Volgend onderzoek naar nepnieuwsherkenning zou ook de New Media Literacy Scale van Koc en Barut kunnen meenemen in het onderzoek. Zo kan onderzocht worden hoe mensen denken over hun eigen digitale mediageletterdheid en hoe hoog hun digitale mediageletterdheid echt is. In dat onderzoek zou ook gekeken moeten worden naar het onlinegedrag van de respondenten. Een dergelijk onderzoek zou moeten plaatsvinden in een gecontroleerde omgeving waarin ook de browsergeschiedenis van de respondent in de gaten wordt gehouden. Op die manier kan ook worden vastgesteld of mensen met een hoge nepnieuwsbewustheid ander gedrag vertonen en vaker op zoek gaan naar extra informatie dan mensen met een lage nepnieuwsbewustheid.

Dit onderzoek heeft inzicht verschaft of er een mogelijke correlatie is tussen nepnieuwsbewustzijn en het kunnen herkennen van nepnieuws. De eerste resultaten van dit onderzoek lijken dat niet te bevestigen. Meer onderzoek is nodig om ook andere factoren te onderzoeken, zodat men meer inzicht krijgt over hoe we moeten omgaan met nepnieuws.

Bibliografie

- American Press Institute. (20 maart 2017) Who shared it?: How Americans decide what news to trust on social media. Geraadpleegd via:
<https://www.americanpressinstitute.org/publications/reports/survey-research/trust-social-media/>
- Balmas, M. (2014). When Fake News Becomes Real. *Communication Research*, 41(3), 430-454.
- Bouffard-Bouchard, T. (1990). Influence of Self-Efficacy on Performance in a Cognitive Task. *The Journal of Social Psychology*, 130(3), 353-363.
- Brummette, J., Distaso, M., Vafeiadis, M., & Messner, M. (2018). Read All About It: The Politicization of “Fake News” on Twitter. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, 95(2), 497-517.
- CNN, Januari 11 2017. *Donald Trump shuts down CNN reporter: You're fake news*. [Youtube] Via <https://www.youtube.com/watch?v=Vqpzk-qGxMU>
- Choy, M., & Chong, M. (2018). Seeing Through Misinformation: A Framework for Identifying Fake Online News.
- Der-Thanh “victor” Chen, Jing Wu, & Yu-Mei Wang. (2011). Unpacking New Media Literacy. *Journal of Systemics*, 9(2), 84-88.
- Fake news challenge. Geraadpleegd via: <http://www.fakenewschallenge.org/#fn:1>
- Gelfert, A. (2018). Fake News: A Definition. *Informal Logic*, 38(1), 84-117.
- Guest, G., Bunce, A., & Johnson, L. (2006). How Many Interviews Are Enough? *Field Methods*, 18(1), 59-82.
- Guess, A., Nyhan, B., & Reifler, J. (2018). Selective exposure to misinformation: Evidence from the consumption of fake news during the 2016 presidential campaign.
- Gunther, R., Beck, P.A. and Nisbet, E. Fake News May Have Contributed to Trump’s 2016 Victory. A study on fake news and its influence on the 2016 election
geraadpleegd via <https://www.documentcloud.org/documents/4429952-Fake-News-May-Have-Contributed-to-Trump-s-2016.html>
- Hango, D. (2014). University graduates with lower levels of literacy and numeracy skills. Insights on Canadian Society. Statistics Canada. Retrieved from <http://www.statcan.gc.ca/pub/75-006-x/2014001/article/14094-eng.pdf>.
- Kanne, P., & Driessen, M. (2017). Desinformatie leidt tot verwarring bij nieuwsconsument. Amsterdam: I&O Research. Geraadpleegd via <https://ioresearch.nl/Portals/0/Rapport%20Nepnieuws%20Volkskrant%20Versie%2019122017.pdf>
- Keulen, I. van, I. Korthagen, P. Diederik en P. van Boheemen (2018). Digitalisering van het nieuws – Online nieuwsgedrag, desinformatie en personalisatie in Nederland. Den Haag: Rathenau Instituut.
- Kiely, E. & Robertson, L. (2016.) How to spot fake news. Geraadpleegd Januari 20 2019, via: <https://www.factcheck.org/2016/11/how-to-spot-fake-news/>

Kist, R., Zantingh, P. (2017) Geen grote rol nepnieuws in aanloop naar verkiezingen. *NRC*. Geraadpleegd via: <https://www.nrc.nl/nieuws/2017/03/06/fake-news-nee-zo-erg-is-het-hier-niet-7144615-a1549050>

Koc, & Barut. (2016). Development and validation of New Media Literacy Scale (NMLS) for university students. *Computers in Human Behavior*, 63, 834-843.

Jonker, J., (2017). Bedreiging voor de democratie. *Telegraaf*. Geraadpleegd via: <https://www.telegraaf.nl/nieuws/1196859/bedreiging-voor-de-democratie>

Lee, Chen, Li, & Lin. (2015). Understanding new media literacy: The development of a measuring instrument. *Computers & Education*, 85, 84-93.

Lin, Tzu-Bin, Li, Jen-Yi, Deng, Feng, & Lee, Ling. (2013). Understanding New Media Literacy: An Explorative Theoretical Framework. *Educational Technology & Society*, 16(4), 160-170.

Metzger, M. J., Flanagin, A. J., & Medders, R. B. (2010). Social and heuristic approaches to credibility evaluation online. *Journal of Communication*, 60(3), 413-439.

Monitor Jeugd en media 2017, Kennisnet. <https://www.kennisnet.nl/artikel/monitor-jeugd-en-media-2017-minder-digitaal-vaardig-dan-gedacht/>

Oxford dictionaries, 2016. Word of the Year 2016. Geraadpleegd via <https://en.oxforddictionaries.com/word-of-the-year/word-of-the-year-2016>.

NOS, 2017. Trump trapt in nepnieuws en retweet Nederlandse 'anti-moslim-video'. Gepubliceerd 29-11-2017. Geraadpleegd via <https://nos.nl/artikel/2205150-trump-trapt-in-nepnieuws-en-retweet-nederlandse-anti-moslim-video.html>

Parkinson, H.J, (2016). Click and elect: how fake news helped Donald Trump win a real election. *The Guardian*. Geraadpleegd via: <https://www.theguardian.com/commentisfree/2016/nov/14/fake-news-donald-trump-election-alt-right-social-media-tech-companies>

Prensky, M. (2001) *Digital Natives, Digital Immigrants*. *On the Horizon*, 9(5), pp.1-6

Reuters Digital News Report 2018. Geraadpleegd 10 januari 2019, via: <http://media.digitalnewsreport.org/wp-content/uploads/2018/06/digital-news-report-2018.pdf?x89475>

Reuters Digital News Report Nederland 2018. Geraadpleegd 10 januari 2019, via <https://www.cvdm.nl/wp-content/uploads/2018/06/Mediamonitor-2018-Reuters-Institute-Digital-News-Report-Nederland-2018.pdf>

Rijksoverheid, 2019. Blijf nieuwsgierig. Blijf Kritisch. Geraadpleegd via <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/desinformatie-nepnieuws>

RTLnieuws.nl (2017). AIVD: Rusland probeerde met nepnieuws onze verkiezingen te beïnvloeden. *RTL Nieuws*. Geraadpleegd via : <https://www.rtlnieuws.nl/nederland/politiek/aivd-rusland-probeerde-met-nepnieuws-onze-verkiezingen-te-beinvloeden>

RTL Nieuws, (12 december 2016) Goudgeld verdienen met nepnieuws. Geraadpleegd via: <https://www.rtlnieuws.nl/buitenland/artikel/294191/goudgeld-verdienen-met-nepnieuws>

Rubin, V., Chen, Y., & Conroy, N. (2015). Deception detection for news: Three types of fakes. *Proceedings of the Association for Information Science and Technology*, 52(1), 1-4.

Silverman, C. (2016) This Analysis Shows How Viral Fake Election News Stories Outperformed Real News On Facebook. *Buzzfeed News*. Geraadpleegd via: <https://www.buzzfeednews.com/article/craigsilverman/viral-fake-election-news-outperformed-real-news-on-facebook>

Tandoc, E., Lim, Z., & Ling, R. (2018). Defining “Fake News”. *Digital Journalism*, 6(2), 137-153.

Torres, R., Gerhart, N., Negahban, A. (2018) Combating Fake News: An Investigation of Information Verification Behaviors on Social Networking Sites. Geraadpleegd 20 Januari 2019 via <http://hdl.handle.net/10125/50387>

Trouw.nl (2017) Nepnieuws: de term heeft iets onschuldigs, maar levert geen neppe gevaren op. Geraadpleegd via: <https://www.trouw.nl/opinie/nepnieuws-de-term-heeft-iets-onschuldigs-maar-levert-geen-neppe-gevaren-op~a24a0931/>

Vargo, C., Guo, L., & Amazeen, M. (2018). The agenda-setting power of fake news: A big data analysis of the online media landscape from 2014 to 2016. *New Media & Society*, 20(5), 2028-2049.

Wardle, Claire (February 16, 2017). "[Fake news. It's complicated](https://www.firstdraftnews.com/)". firstdraftnews.com.

Wardle, C., & Derakhshan, H. (2017). INFORMATION DISORDER: Toward an interdisciplinary framework for research and policy making.

Wineburg, Sam and McGrew, Sarah and Breakstone, Joel and Ortega, Teresa. (2016). Evaluating Information: The Cornerstone of Civic Online Reasoning. Stanford Digital Repository. Available at: <http://purl.stanford.edu/fv751yt5934>

Bijlage 1: Artikelen

Japanse Premier Abe treedt mogelijk af

De Rijzende Zon

3 juni, 2018

De Japanse Premier Shinzo Abe moet mogelijk opstappen naar aanleiding van een aantal schandalen die zijn kabinet plaagden. Er werd al langer gevraagd om Abe's ontslag nadat bekend werd dat het ministerie van economische zaken een stuk land voor een kelderprijs had verkocht aan Moritomo Gakuen, een ultra-nationalistische onderwijsinstelling die geleid wordt door een vriend van zijn vrouw.

Abe bood zijn excuses aan voor het schandaal door te zeggen dat hij de volledige verantwoordelijkheid zou nemen en spijt heeft van zijn rol in de verkoop van het land en de geheimhouding daarvan.

Deze maand bevestigde minister van economische zaken Taro Aso dat zijn ministerie het Parlement had misleid door documenten te vervangen en de namen van de vrouw van Abe, Meneer Aso, en Abe zelf te verwijderen.

De bewerkte documenten bevatten ook referenties aan de Nippon Kaigi, een ultra-nationalistische organisatie die sterke anti-Chinese en anti-Koreaanse sentimenten erop na houdt.

“Het spijt me zeer dat ik het land heb misleid, en het geld van de belastingbetalers heb gebruikt om de agenda van Nippon Kaigi te promoten”, zei Abe tijdens de persconferentie.

Hij zei dat hij zijn fouten wil goedmaken door 300 uur vrijwilligerswerk uit te voeren voor de lokale Chinese en Zuid-Koreaanse gemeenschap.

FC Kunst

Al uw kunstnieuws. Altijd als eerste. Exclusief en betrouwbaar.

Kunstenaars moeten hangbelasting gaan betalen

3 april 2018

Binnenkort veranderen de belastingregelingen voor beeldend kunstenaars. Dat meldt de Belastingdienst op haar website. Vanaf 1 september moet iedereen die kunst exposeert hangbelasting betalen. “Tot nog toe konden kunstenaars hun werk overal kosteloos exposeren,” verklaart staatssecretaris van Financiën Eric Wiebes, “ze hoefden daar niks tegenover te stellen. Maar recent onderzoek toont aan dat kunstenaars er financieel baat bij hebben als ze hun werk ergens mogen laten zien. De hangbelasting is dus een compensatieregeling.”

“Een uitstekend idee”, reageert het informele overleg Beeldende Kunst Nederland (BKNL). “Zichtbaarheid leidt tot grotere bekendheid, en dus tot hogere inkomsten. Wij pleiten al langer voor maatregelen, want zolang de kunstwereld dit faciliteert, is het gratis cashen voor kunstenaars. Alleen hebben wij het zelf altijd over hang- en stageld.” Volgens een woordvoester van de Belastingdienst wordt staande kunst inderdaad voorlopig ‘niet als kunst erkend’. Zij licht toe: “Staande kunst is echt een niche-product en naar onze inschatting onverkoopbaar. Schilderijen neerzetten in plaats van ophangen zal overigens voortaan tellen als belastingontduiking.”

De hoogte van de hangbelasting hangt af van verschillende factoren, maar kan oplopen tot 21% per vierkante meter per dag, afhankelijk van de aard van het werk, het gebruikte materiaal, voor- of hoogseizoen, de locatie en het cv van de kunstenaar. Kunstenaars kunnen gebruik maken van de kleine-hang-aftrek, maar niet te vaak en onder strikte voorwaarden. Als het geëxposeerde kunstwerk zeer klein is, komt de kunstenaar in aanmerking voor vergrootglas-toeslag, al is vooralsnog onbekend waar je die precies moet aanvragen.

De staatssecretaris: “Makkelijker kunnen we het niet maken. Maar wel leuker, want als deze maatregel een succes wordt, gaat hij ook gelden voor als je met je werk in een krant of tijdschrift staat of bij DWDD komt.” Ter geruststelling voegt hij toe: “Deze free publicity-belasting is niet bedoeld om kunstenaars onnodig op kosten te jagen. Als je tentoonstelling maar twee sterren krijgt, hoef je aanzienlijk minder te betalen dan wanneer je er vijf krijgt. Daar kan je als kunstenaar dus zelf ook een beetje mee experimenteren.”

Trump weer op een lijn met wapenlobby, ondanks schietpartij Florida

NOS

5 mei, 2018

Maanden na de schietpartij op de Parkland-school in Florida heeft president Trump op het jaarlijkse congres van de wapenlobby NRA een pleidooi gehouden voor het recht op wapenbezit van Amerikanen. "Zolang ik uw president ben, komt het grondwetsartikel dat het recht op wapens garandeert niet in gevaar", zei de president.

Om de wapenrechten te verdedigen is het belangrijk om op Republikeinen te stemmen bij de tussentijdse verkiezingen in november, zei Trump.

Hij verweet de Democraten dat ze wapens willen uitbannen. "Dat kunnen we ook wel busjes en vrachtwagens gaan verbieden, omdat terroristen daar aanslagen mee plegen", zei de president.

Parkland

Na het drama in Florida in februari, toen op een school 17 mensen werden doodgeschoten, leek het erop dat Trumps mening over het recht op wapenbezit veranderde.

In een rechtstreekse tv-uitzending maande Trump een Republikeinse senator toen niet bang te zijn voor de NRA. Trump zei dat hij het zou opnemen tegen de wapenlobbyisten om het wapengeweld te doen afnemen. Later kwam hij daarvan terug na een onderhoud met NRA-vertegenwoordigers in het Witte Huis.

Het was de vierde achtereenvolgende keer dat Trump het NRA-congres toesprak. De laatste president die dat voor hem deed was Ronald Reagan.

In zijn toespraak had Trump het kort over Parkland. Hij zei dat hij het aantal slachtoffers betreurt. Hij herinnerde er ook aan dat er meer geld vrijkomt om de achtergrond na te gaan van mensen die wapens kopen en om scholen veiliger te maken. Trump onthulde dat sommige van zijn politieke adviseurs hem hadden gezegd dat misschien slecht zou vallen als hij het NRA-congres zou toespreken. "Weet je wat ik toen zei? Daag, ik stap in het vliegtuig."

Facebook overweegt betaalde variant zonder advertenties na blunder met persoonsgegevens

NL Nieuws

Willie Wortel 4 mei 2018, 20:32

Het door privacyperikelen geplaagde Facebook heeft de laatste weken marktonderzoek gedaan naar een betaalde, advertentievrije variant. Dat meldde persbureau Bloomberg vrijdag.

Het is niet de eerste keer dat het sociale netwerk kijkt of het een privacyvriendelijker variant op de markt kan brengen. Vanwege het schandaal rondom Cambridge Analytica, dat de gegevens van miljoenen gebruikers inzette voor de presidentscampagne van Donald Trump, lijkt een betaalde variant nu meer kans van slagen te hebben. Facebook is gratis en verdient geld met de verkoop van advertenties die op maat worden geserveerd. Dat doet het bedrijf met behulp van de enorme hoeveelheid persoonsgegevens waaruit het kan putten. De advertentieverkoop leverde Facebook een omzet op van 41 miljard dollar, omgerekend 34 miljard euro.

Lekken van persoonsgegevens

Oplichter Mark Zuckerberg heeft altijd gezegd dat Facebook gratis zal blijven. Dit herhaalde hij onlangs toen hij zich ten overstaan van het Amerikaanse Congres moest verantwoorden voor het lekken van persoonsgegevens aan Cambridge Analytica. Dit keer formuleerde hij het echter zodanig dat een betaalde optie tot de mogelijkheden behoort: 'Er zal altijd een gratis versie van Facebook zijn.' Vorige maand liet Facebooks financiële topman Scrooge McDuck doorschemeren een betaalvariant niet langer uit te sluiten.

Een van de vragen is hoeveel gebruikers bereid zijn te betalen voor de dienst. Om de twee miljard actieve abonnees een vergelijkbare omzet te laten opleveren, zouden zij maandelijks ongeveer anderhalve euro moeten betalen voor een advertentievrij Facebook. Dit maandbedrag lijkt echter lang niet voor alle wereldburgers op te brengen.

Facebook Nederland

Bovendien verdient Facebook meer advertentiegeld in landen met een hoger ontwikkelde economie, waardoor het maandbedrag in bijvoorbeeld Nederland hoger zou liggen. Nederland telt ongeveer tien miljoen actieve gebruikers, maar Facebook Nederland wil geen lokale omzetcijfers geven, waardoor een abonnementsprijs zich niet zomaar laat berekenen.

Ook al kunnen ze het betalen, het is de vraag of veel gebruikers bereid zouden zijn over te schakelen naar de betaalde variant. Neem de muziekdienst Spotify, dat worstelt om gebruikers over te halen een reclamevrij maandabonnement van een tientje te nemen. Van de 174 miljoen gebruikers van de dienst dragen 75 miljoen maandelijks 10 euro abonnementsgeld af. De rest is daar te gierig voor.

Rotterdamse woontorens gaan Lee Towers heten

Nu.nl

Foto: ANP

Gepubliceerd: 20 maart 2018 15:25 Laatste update: 20 maart 2018 20:24

Twee voormalige kantoortorens aan het Rotterdamse Marconiplein zijn de Lee Towers gedoopt. De kantoorruimtes worden verbouwd tot 860 nieuwe woningen.

Op het Marconiplein in Rotterdam-West werkten jarenlang honderden gemeenteambtenaren in de torens Europoint II en Europoint III. Nadat de ambtenaren waren verhuisd naar het gebouw De Rotterdam op de Kop van Zuid kwamen de kantoren leeg te staan.

"Jullie hebben Trump Towers. Wij hebben Lee Towers", zei Arjen Lubach vorig jaar gekscherend in zijn video over president Trump.

Projectontwikkelaars Lee Foolen en Tom Bakkers hadden net een van de twee kantoorkolossen gekocht toen Lubach zijn video lanceerde. Ze besloten meteen een tweede toren te kopen om de Lee Towers te gaan ontwikkelen.

Lubach zelf noemt de komst van de Lee Towers "geweldig". "Nu zorgen we niet alleen voor verdieping, maar ook voor verdiepingen. Ik feliciteer Lee en de Towers natuurlijk in het bijzonder."

Reactie Lee

Nu zijn naam aan de voormalige kantoortorens wordt verbonden, blijft de Rotterdamse zanger het project op de voet volgen. "Mijn naam staat voor kwaliteit. Ik heb altijd topkwaliteit geleverd, bijvoorbeeld met mijn gala's, laten we diezelfde kwaliteit ook aan de woontorens verbinden."

Hoe hij zijn stempel op de torens aan het Marconiplein gaat drukken, is nog niet bekend. Goud worden de woontorens zeker niet. "Het moet in ieder geval niet pompeus worden", zegt de zanger, die stevast met een gouden microfoon op het podium staat. "Daar zijn wij in Rotterdam veel te nuchter voor."

Towers, die in het dagelijks leven Leen Huizer heet, is nog niet van plan zelf in een van de Lee Towers te gaan wonen. "Het is nog geen onderwerp van gesprek. Er komen daar straks duizenden mensen, stel je voor dat ik elke dag bij iemand op de koffie moet", grapt hij. "Maar never say never."

Dyslectici mogen spiekbriefjes met groter lettertype op examens

De Speld

14 mei 2018 door Jaap van de Venis

Om dyslectici tegemoet te komen bij het maken van hun examens, heeft het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap besloten dat zij spiekbriefjes met een groter lettertype mogen gebruiken bij hun examens.

Caroline de Wit, rector van Christelijk Lyceum Het Vierkant in Baarn, is blij met de maatregel.

“Voor iemand met leesblindheid is het hartstikke frustrerend als je een examen zit te maken en je kunt niet eens lezen wat er op je spiekbriefje staat. De ervaring leert dat leerlingen door de tijdsdruk dan in de stress schieten en hun examen afraffelen. Uiteindelijk zie je dan dat de cijfers van dyslectici veel lager uitvallen dan die van scholieren die hun spiekbriefje wel goed kunnen lezen.”

Examenkandidaten die kunnen aantonen dat zij dyslectisch zijn, krijgen bij binnenkomst spiekposters op A2-formaat mee naar hun tafel.

Bijlage 2: Criteria voor artikelen

Artikel 1: Abe

Beginner: Bij een Beginner antwoord wordt het artikel voor waar aangenomen.

Emerging: Bij een Emerging antwoord kan de respondent aangeven dat het bericht nep is, maar wordt de nieuwsbron niet als reden daarvoor genoemd.

Mastery: Bij een Mastery antwoord wordt het bericht beoordeeld als nep en het oordeel wordt onder andere gebaseerd op de fictieve nieuwsbron.

Artikel 2: FC Kunst

Beginner: De respondent beoordeelt het bericht als echt.

Emerging: De respondent beoordeelt het bericht als nep, maar wijst daarbij niet op de onbetrouwbare bron of op het satirische karakter van de tekst.

Mastery: De respondent beoordeelt het bericht als nep en baseert het oordeel op de (naam van) de bron, of geeft aan dat de disclaimer 'exclusief en betrouwbaar' verdacht is. Als de respondent aangeeft dat het om satire gaat wordt het antwoord ook gerekend als Mastery. Ook als de respondent opmerkt dat het plaatje bewerkt is wordt het antwoord gerekend als Mastery.

Artikel 3: Trump

Beginner: Het bericht wordt onjuist beoordeeld als nep.

Emerging: Het bericht wordt gezien als echt, maar het oordeel is alleen gevestigd op persoonlijke denkbeelden en de bron NOS wordt niet genoemd.

Mastery: Het bericht wordt gezien als echt, en de respondent baseert het oordeel op het feit dat het nieuwsbericht van de NOS afkomstig is.

Artikel 4: Facebook

Beginner: De respondent neemt het artikel voor waar aan en merkt verder niets op.

Emerging: De respondent weet minder dan twee redenen te geven waarom het bericht nep is. Er zijn 5 onderdelen waaraan de respondent kan zien dat het bericht nep/bewerkt is: de nieuwsbron, de auteur, het woord 'oplichter', de fictieve bron Scrooge McDuck, en de slotzin.

Mastery: De respondent oordeelt dat het bericht nep is en kan dat oordeel onderbouwen met drie of meer van de bovengenoemde signalen.

Artikel 5: Lee Towers

Beginner: De respondent denkt ten onrechte dat het artikel nep is.

Emerging: De respondent denkt dat het artikel echt is maar noemt daarbij niet de bron Nu.nl als reden. Voorbeeld als iemand zegt het eerder gelezen te hebben.

Mastery: De respondent denkt dat het artikel echt is en baseert dat oordeel op het feit dat Nu.nl de nieuwsbron is.

Artikel 6: De Speld

Beginner: De respondent gelooft dat het artikel echt is.

Emerging: De respondent weet dat het artikel nep is, maar merkt niet op dat het van De Speld afkomstig is.

Mastery: De respondent legt uit dat het artikel van de Speld komt, weet dat het een satirisch platform is en daarom per definitie onwaar is.

Bijlage 3: Vragenlijsten

Man, 25 NBS: 16

Testscore: 3, Emerging

Ik ben goed op de hoogte van nepnieuws	3
Ik vind nepnieuws een groot probleem in de samenleving	5
Ik vind het belangrijk om te weten of een bericht echt of nep is	4
Ik denk dat er veel nepnieuws op internet en sociale media circuleert	4
Ik denk dat mensen veel moeite hebben om het verschil tussen echte en nepberichten te zien	4

Artikel 1 (Abe): Mastery

“Ik denk dat dit artikel nep is. Er wordt geen bron gegeven voor de informatie in het artikel, geen persbureau of iets in die richting. Daarom vind ik het niet geloofwaardig. Daarnaast ken ik ook ‘De Rijzende Zon’ niet. Ik denk ook niet dat een premier vrijwilligerswerk zou gaan doen.”

Artikel 2 (Kunst.nl): Mastery

“Dit moet wel flauwekul zijn. Het is wel goed geschreven en het lijkt op een echt nieuwsartikel, wat het verwarrend maakt. Maar er zitten wel erg vergezochte dingen in, zoals dat Informele Overleg, en dat onderscheid tussen staande en hangende kunst. Ik moest om dit artikel lachen, en als dat gebeurt dan geloof ik het al niet meer. Ik denk dat dit satire, en dus nep is.”

Artikel 3 (Trump) : Beginner

“Ik vind deze erg lastig, want er staan rare dingen in. Sommige uitspraken gaan wel ver, maar aan de andere kant gaat het wel om Trump. Er staat wel bij dat het van de NOS komt, en die zijn doorgaans betrouwbaar. Toch denk ik dat het bericht nep is, want ik zie geen verwijzingen naar Reuters of een ander persbureau of zoiets.”

Artikel 4 (Facebook): Beginner

“Dit artikel is door Willie Wortel geschreven, dat is wel gek. Maar ik zie wel verwijzingen naar persbureau Bloomberg. Het is ook goed geschreven, en de informatie klopt wel denk ik. Buiten de rare naam om denk ik dat het artikel klopt en echt is. Dus ik zou zeggen dat dit artikel echt is.”

Artikel 5 (Lee Towers): Beginner

“Deze is sowieso nep. Het lijkt me sterk dat je zomaar de naam Lee Towers mag gebruiken als naam voor een gebouw. Ik kan me ook slecht voorstellen dat iemand nog een gebouw erbij koopt, het klopt niet qua kosten. Het lijkt me eigenlijk een satire artikel.”

Artikel 6 (De Speld): Mastery

“Ja nee, dit zie ik meteen. Dit komt van de Speld en dat is per definitie een nepbericht want dat is satire. Het is wel erg ver gezocht.”

Man, 24

NBS: 18

Testscore: 5, Mastery

Ik ben goed op de hoogte van nepnieuws	5
Ik vind nepnieuws een groot probleem in de samenleving	4
Ik vind het belangrijk om te weten of een bericht echt of nep is	4
Ik denk dat er veel nepnieuws op internet en sociale media circuleert	4
Ik denk dat mensen veel moeite hebben om het verschil tussen echte en nepberichten te zien	5

Artikel 1: Abe Mastery

“Ik vind het heel moeilijk, want dit is een onderwerp waar ik niet veel van weet. De quote op het eind is wel een beetje onwaarschijnlijk, maar misschien is dat wel gewoon hoe ze dingen doen in Japan. Ik heb ook nog nooit gehoord van ‘de Rijzende Zon’. Ik twijfel erg, maar ik denk toch dat dit bericht nep is.”

Artikel 2: Kunst.nl Mastery

“Deze vind ik niet overtuigend. Het lijkt wel een beetje op een artikel van De Speld. Dat van die hangbelasting is vreemd, en sommige dingen zijn wel erg vergezocht, met termen als de kleine-hang-aftrek. Zitten wel van die satire-elementen in. Daarom denk ik dus dat het nep is.

Artikel 3: Trump Mastery

“Dit artikel komt wel overtuigend over. De informatie die erin staat komt overeen met de dingen die ik weet over Trump. Bijvoorbeeld wat hij zegt over de Democraten, en hoe ongenueanceerd hij is. De quote op het eind ziet er wel vreemd uit, maar dat komt waarschijnlijk omdat het op die manier vertaald is. Daarnaast zie ik ook dat de NOS de bron is, dus mijn eindoordeel is dat dit artikel echt is.”

Artikel 4: Facebook Mastery

“De laatste zin vind ik niet getuigen van professionaliteit, dat van de mensen die te gierig zijn. Ik zie ook dat het geschreven is door Willie Wortel dus dat is ook niet erg overtuigend. Er staat ook dat Mark Zuckerberg een oplichter is in plaats van de oprichter en dat is volgens mij geen spelfout. Toch vind ik het lastig, want de informatie die erin staat klopt met wat ik weet. Facebook heeft inderdaad marktonderzoek gedaan naar een nieuw verdienmodel. Dat ik de nieuwsbron NL Nieuws niet ken zou voor mij een reden zijn om dit te gaan ‘fact-checken’. Op basis daarvan denk ik dat dit artikel nep is”.

Artikel 5: Lee Towers Beginner

“Ik zou heel graag willen dat dit echt is, maar ik denk het niet. Het is niet heel ongeloofwaardig. Maar ik denk niet dat gebouwen zomaar vernoemd worden naar mensen, en je koopt ook niet zomaar een toren erbij. Ik denk dat dit artikel nep is. Maar ik vind het wel heel grappig.”

Artikel 6: De Speld Mastery

“Dit is van De Speld, dat is satire en dus nep.”

Vrouw, 28
NBS: 17
Testscore: 5, Mastery

Ik ben goed op de hoogte van nepnieuws	4
Ik vind nepnieuws een groot probleem in de samenleving	4
Ik vind het belangrijk om te weten of een bericht echt of nep is	3
Ik denk dat er veel nepnieuws op internet en sociale media circuleert	4
Ik denk dat mensen veel moeite hebben om het verschil tussen echte en nepberichten te zien	5

Artikel 1: Abe Mastery

“Van dit bericht denk ik dat het nep is. Ik heb nog nooit van het platform ‘De Rijzende Zon’ gehoord en ik denk ook niet dat Abe vrijwilligerswerk zou doen voor die gemeenschappen. Als Abe echt moet opstappen denk ik ook dat ik het wel op andere plekken gezien zou hebben en dat is niet gebeurd.

Artikel 2: Kunst.nl Mastery

“Dit artikel is te bizar voor woorden. Ik bedoel, een vergrootglas-toeslag? Het is heel erg vergezocht en het kan niet anders dan dat dit bericht nep is. Het doet me ook wel denken aan De Speld ofzo.”

Artikel 3: Trump Mastery

“Ik zie niets gek aan dit artikel. Trump heeft er wel een paar botte uitspraken in staan, maar ja, het is Trump dus zo gek is dat ook weer niet. Daarnaast komt het bericht van de NOS, en als nieuwsbron vertrouw ik de NOS. Dit bericht is volgens mij dus echt.”

Artikel 4: Facebook Mastery

“Ik denk dat het artikel nep is. Ik geloof niet dat Facebook al te serieus een betaalde variant overweegt. Daarnaast staan er een aantal gekke namen in, zoals Willie Wortel en Scrooge McDuck. Ik zou als ik dit artikel tegenkom dan ook de bron NL Nieuws checken, ook omdat ik die nieuwsbron niet ken.

Artikel 5: Lee Towers Beginner

“Dit artikel is waarschijnlijk nep. Ik vind het gewoon te belachelijk klinken. Ik weet ook niet of ik wel echt kan geloven of dit artikel wel van Nu.nl komt. Als ik het artikel zou tegenkomen zou ik mijn schouders ophalen en wat anders lezen, maar nu denk ik dat het nep is.

Artikel 6: De Speld Mastery

“Dit artikel is van de speld. Het is nep, want het is satire.”

Man, 30

NBS: 15

Testscore: 3,5 Emerging

Ik ben goed op de hoogte van nepnieuws	4
Ik vind nepnieuws een groot probleem in de samenleving	2
Ik vind het belangrijk om te weten of een bericht echt of nep is	3
Ik denk dat er veel nepnieuws op internet en sociale media circuleert	5
Ik denk dat mensen veel moeite hebben om het verschil tussen echte en nepberichten te zien	4

Artikel 1: Abe Emerging

“Ik denk dat dit artikel nep is. Want volgens mij doet Abe het juist heel goed nu, en ik heb niet gehoord dat hij zo in opspraak is geweest. Het lijkt me ook wel sterk dat hij echt vrijwilligerswerk zou gaan doen, het is wel de premier natuurlijk.”

Artikel 2: Kunst.nl Emerging

“Dit vind ik allemaal erg onwaarschijnlijk klinken. Hangbelasting, dat stuk over belastingontduiking en dat informeel overleg bestaat volgens mij niet eens. Ik ben er vrij zeker van dat dit bericht nep is.”

Artikel 3: Trump Mastery

“Van deze geloof ik wel dat het echt is. Het komt namelijk van de NOS. Natuurlijk staan er wel van die gekke uitspraken tussen, maar omdat ze van Trump komen zijn ze helemaal niet zo gek meer.”

Artikel 4: Facebook Emerging

“Er staan dingen in dit artikel die wel kloppen, maar het viel me op dat er oplichter staat in plaats van oprichter. Maar ik denk sowieso dat het niet waar kan zijn want Facebook zou dat nooit echt doen. Daarom denk ik dat het bericht fake is.”

Artikel 5: Lee Towers Emerging

“Dit artikel is denk ik echt, want het is informatief. Ik zie er voor de rest ook niks gekks aan. Het komt geloofwaardig op me over. Ik denk eigenlijk ook dat dit te vergezocht is om zelf te kunnen verzinnen en dat is waarom ik denk dat dit bericht echt is.”

Artikel 6: De Speld E

“Deze kan nooit kloppen, want een spiekbrieven van A2 formaat is echt enorm. Dat slaat nergens op en dat is de reden waarom ik denk dat dit artikel nep is.”

Man, 25

NBS:17

Testscore: 4,5 Emerging

Ik ben goed op de hoogte van nepnieuws	4
Ik vind nepnieuws een groot probleem in de samenleving	3
Ik vind het belangrijk om te weten of een bericht echt of nep is	3
Ik denk dat er veel nepnieuws op internet en sociale media circuleert	5
Ik denk dat mensen veel moeite hebben om het verschil tussen echte en nepberichten te zien	5

Artikel 1: Abe Emerging

“Dit artikel komt niet zo geloofwaardig op me over. Ik heb namelijk nog geen nieuws hierover gehoord en dat is wel gek. Het feit dat er gesproken wordt over die rechts-nationalistische organisatie vind ik een goedkope manier om Abe Shinzo in een slecht daglicht te zetten. Dat van het vrijwilligerswerk vind ik ook wel gek. Ik twijfel erover, en zou het gaan opzoeken op internet. Maar ik denk dat het artikel wel nep is.”

Artikel 2: Kunst Emerging

“Dit is heel nep. Ja, die nieuwe wet is een belachelijk idee. Waarom zou een informeel overleg kunst het eens zijn daarmee? Daarboven wordt er ook gezegd dat kunstenaars kunnen ‘cashen’ en als je kunstenaars kent weet je dat dat echt niet het geval is. Het rijmt gewoon totaal niet met het beeld dat ik heb van kunstenaars.

Artikel 3: Trump Emerging

“Dit geloof ik. Ik heb eerder hiervan gehoord en wat er in staat qua informatie klopt met het beeld dat ik van Trump heb. Zo van dat wisselvallige. Er staan voor de rest ook geen belachelijke dingen in dus ik denk dat dit artikel echt is.”

Artikel 4: Facebook Mastery

“Ik vind dit een beetje dubbel. Aan de ene kant wordt er geclaimd dat er een marktonderzoek heeft plaatsgevonden en dat geloof ik best. Maar aan de andere kant is het geschreven door Willie Wortel, een karakter uit de Donald Duck. Ook de Engelse naam van Dagobert Duck wordt aan gerefereerd. Ik denk dat dit bericht onzin is, maar ik vind het moeilijk te zeggen of dit gebaseerd is op een echt bestaand bericht of dat dit allemaal verzonnen is”.

Artikel 5: Lee Towers Mastery

“Dit durf ik ook wel te geloven. Dat iets grappig is wil nog niet zeggen dat het per se nep is toch? Ik vind Nu.nl ook een betrouwbare bron voor mijn nieuws en ik zie het ook wel gebeuren dat iets als dit echt kan gebeuren. Daarom denk ik dat het een echt bericht is”.

Artikel 6: De Speld Mastery

“Dit is van de Speld, dat is satire, en spiekbriefjes zijn natuurlijk verboden. 100% nep dus.”

Vrouw, 21

NBS: 15

Testscore: 3, Emerging

Ik ben goed op de hoogte van nepnieuws	3
Ik vind nepnieuws een groot probleem in de samenleving	4
Ik vind het belangrijk om te weten of een bericht echt of nep is	4
Ik denk dat er veel nepnieuws op internet en sociale media circuleert	4
Ik denk dat mensen veel moeite hebben om het verschil tussen echte en nepberichten te zien	4

Artikel 1: Abe Beginner

“Dit artikel lijkt objectief, er staat ook een quote in dus het bericht lijkt mij wel betrouwbaar. Van ‘de Rijzende Zon’ heb ik nog nooit gehoord, maar ik ben ook niet zo goed bekend met dit onderwerp. Ik heb ook eigenlijk geen idee of er een premier met die naam is of niet. Ik zou wel zeggen dat dit artikel echt is.”

Artikel 2: FC Kunst Emerging

“Ik denk niet dat dit echt is. Hangbelasting, vergrootglas-toeslag en het hele idee is gewoon raar. Het idee van belasting heffen klopt gewoon niet aangezien kunstenaars vaak juist subsidies nodig hebben om iets te kunnen. Daarnaast is ook die uitspraak van de belastingdienst omgedraaid. Het hoort eigenlijk ‘we kunnen het niet leuker maken, maar wel makkelijker’ te zijn.

Artikel 3: Trump Mastery

“Ja, ik zie Trump dit zo zeggen. Het zou me niet verbazen als dit bericht echt is. Daarnaast zie ik dat het ook van de NOS komt, en dat is voor mij wel een betrouwbare nieuwsbron. Daarom denk ik dat het bericht echt is”.

Artikel 4: Facebook Emerging

“Ik vind het wel leuk dat dit artikel door Willie Wortel is geschreven, en ik zie ook Scrooge McDuck erin staan. Het artikel lijkt voor de rest vrij echt, maar ik denk niet dat het waar is dat Facebook een betaalde versie overweegt, want dat lijkt me niet rendabel. Om de eerdergenoemde redenen denk ik dat dit artikel nep is.”

Artikel 5: Lee Towers Beginner

“Nee, ik denk niet dat dit echt gebeurd is. Het zou wel een goede grap zijn maar ik denk eigenlijk niet dat Nederlanders zoveel humor hebben. En zeker niet van die vastgoedhouders. Denk dat ze daar wat te nuchter voor zijn. Daarnaast zie ik dat Nu.nl er bij staat, en ik ben niet zo een fan van Nu.nl. Ik vind ze minder betrouwbaar dan bijvoorbeeld de grote kranten als NRC en de Volkskrant ofzo. Ik denk daarom ook dat het artikel nep is.”

Artikel 6: De Speld Mastery

“Dit is van De Speld, dat is satire.”

Vrouw, 22

NBS: 15

Testscore: 4, Emerging

Ik ben goed op de hoogte van nepnieuws	3
Ik vind nepnieuws een groot probleem in de samenleving	4
Ik vind het belangrijk om te weten of een bericht echt of nep is	4
Ik denk dat er veel nepnieuws op internet en sociale media circuleert	4
Ik denk dat mensen veel moeite hebben om het verschil tussen echte en nepberichten te zien	4

Artikel 1: Abe Emerging

“Ik weet niet zoveel van deze situatie dus ik heb geen idee. Ik ken de bron De Rijzende zon niet, en er wordt ook geen verwijzing gedaan naar waar die Abe de uitspraken heeft gedaan. Het verhaal zelf is wel geloofwaardig. Als ik het tegen zou komen zou ik denken: laat maar gaan. Maar ik gok dat het bericht nep is.”

Artikel 2: Mastery

“Wat is dit? Dit geloof ik gewoon niet. Een organisatie voor beeldende kunst die voor belasting is, is raar. Het verhaal komt algeheel niet geloofwaardig over. Daarnaast is de naam FC Kunst een beetje verdacht. Dit verhaal klopt niet, want het is te raar.”

Artikel 3: Trump Mastery

Deze zou ik vertrouwen, want de NOS staat er bij als bron. En die vertrouw ik wel. Het kan natuurlijk ook dat dat er gewoon is bijgezet, maar voor de rest staat er niets heel gek in. Het is in de lijn met dingen die ik weet over Trump. Als het op een nieuwssite zou staan, zou ik het meteen geloven. Maar nu weet ik het niet 100% zeker. Dan zeg ik toch dat het een echt artikel is.

Artikel 4: FB Emerging

“De namen vielen meteen op. Ik kon geen touw vastknopen aan de tekst. Dat ze van gratis naar betaald zouden gaan of niet..ik vond het heel warrig. Ik zou dit sowieso checken omdat ik twijfel over de echtheid, en daarom denk ik dat het artikel nep is.

Artikel 5: Lee Towers Beginner

“Het verhaal vind ik heel raar. Ik wil het ook eigenlijk niet geloven dat er mensen zijn die echt hun torens de Lee Towers zouden noemen. Het lijkt haast wel een satire. Ik denk dus dat het nep is.”

Artikel 6: Mastery

Dit is van de Speld, dat is satire. En spiekbriefjes zijn natuurlijk niet toegestaan.

Man, 23

NBS: 15

Testscore: 4, Emerging

Ik ben goed op de hoogte van nepnieuws	5
Ik vind nepnieuws een groot probleem in de samenleving	2
Ik vind het belangrijk om te weten of een bericht echt of nep is	4
Ik denk dat er veel nepnieuws op internet en sociale media circuleert	3
Ik denk dat mensen veel moeite hebben om het verschil tussen echte en nepberichten te zien	4

Artikel 1: Abe Mastery

“Dit is voor mij onbetrouwbaar, want ik weet hier zelf veel van af. Dat vrijwilligerswerk past niet bij wat ik weet over Abe. De Rijzende zon is ook niet een bekende bron. Het deel over het schandaal klopt dan weer wel. Ik weet dat dit nep is, en dat komt vooral door wat ik al over het onderwerp weet.

Artikel 2: FC Kunst Mastery

“Lastig, maar wel onbetrouwbaar. Een belangengroep zou niet zo praten over die kunstenaars denk ik. Het is een rare belasting ook, en dat van ‘exclusief en betrouwbaar.. Dit ziet er niet legit uit. Het zal dus wel nep zijn.”

Artikel 3: Trump Mastery

“Ja, dit is Trump, de fake news man. Met hem kan je beide kanten op. Ik twijfel sterk, maar de doorslag wordt gegeven door de NOS. Ik geloof dat het echt is, maar ik zou het ook willen checken.”

Artikel 4: Beginner

Dat van Facebook vind ik wel geloofwaardig. Ik ken de uitspraken en heb gehoord van dat schandaal. Ik vind het er legit uit zien en denk dat het artikel echt is.

Artikel 5: Beginner

“Dit artikel wekt argwaan bij me omdat Arjen Lubach zo vaak genoemd wordt. Het is wel fishy. Lijkt me ook sterk dat je naar aanleiding van een video zomaar een tweede toren koopt. Het is ook een experiment over fake nieuws dus misschien beïnvloedt me dat ook. Maar goed, ik denk dus dat het nep is.

Artikel 6: Mastery

Dit is van de Speld, satire dus onbetrouwbaar. Moet ik nog meer zeggen?

Man, 23

FN : 15

Testscore: 5, Mastery

Ik ben goed op de hoogte van nepnieuws	3
Ik vind nepnieuws een groot probleem in de samenleving	4
Ik vind het belangrijk om te weten of een bericht echt of nep is	4
Ik denk dat er veel nepnieuws op internet en sociale media circuleert	4
Ik denk dat mensen veel moeite hebben om het verschil tussen echte en nepberichten te zien	4

Abe: Emerging

“Dit komt niet betrouwbaar op me over door de kennis die ik al heb over Abe en Japan. Staan geen specifieke, rare dingen in vind ik. De rijzende zon ken ik niet. Ik zou zeggen dat het artikel nep is, maar dat is wel een gok”.

FC Kunst Mastery

“Dit geloof ik niet van die belasting. Het exclusief en betrouwbaar maakt het ook allemaal verdacht. Het idee dat een belangenvereniging voor een belasting zou zijn is ook zeer onwaarschijnlijk. Ik denk trouwens wel dat ik door het experiment meer echt op zoek ben naar aanwijzingen die aangeven of de artikels nep zijn. Maar deze is sowieso nep en had ik ook niet in het gewone leven geloofd.

NOS Mastery

“Hier staat NOS bij. Dat maakt het gelijk een stuk betrouwbaarder maar het garandeert nog niks. Ik weet het niet zo goed. Als ik het op de NOS site zou zien, zou ik het meteen geloven. Ik heb verder ook niet zoveel kennis over dit onderwerp. Mijn oordeel is dat het een echt bericht is, en de doorslag wordt gegeven doordat het van de NOS komt.

FB Emerging

“Ik zie wel Willie Wortel staan. Ook zie ik het woord oplichter, Scrooge Mcduck komt er ook nog eens in voor. Dit is 100% nep.

Lee Mastery

Ik ken de website Nu.nl natuurlijk. Het idee is raar, maar ik denk ook weer niet meteen dat dit onmogelijk is. Als ik het zou zien, zou ik het wel gaan opzoeken. Maar in zijn geheel geloof ik wel dat dit artikel echt is.

De Speld Mastery

De Speld ken ik wel, dat is nep. Het is een satire site en het thema is vrij belachelijk.

Vrouw, 22

NBS: 16

Testscore: 4,5 punt Emerging

Ik ben goed op de hoogte van nepnieuws	3
Ik vind nepnieuws een groot probleem in de samenleving	4
Ik vind het belangrijk om te weten of een bericht echt of nep is	4
Ik denk dat er veel nepnieuws op internet en sociale media circuleert	4
Ik denk dat mensen veel moeite hebben om het verschil tussen echte en nepberichten te zien	5

Abe Mastery

“De rijzende zon ken ik niet. Het taalgebruik is ook niet heel officieel en sommige zinnen lopen niet lekker vind ik. Inhoudelijk is het opzich wel geloofwaardig; schandalen komen overal voor natuurlijk. Ik weet niet zoveel van Japan, dus dat maakt het wel moeilijker. Die 300 uur vrijwilligerswerk vind ik wel raar, dat doet een premier echt niet. Daarom denk ik dat het bericht nep is.

FCK Mastery

“Dit is echt heel bizar. Ik geloof het niet. Een nieuwe belasting kan best, maar no way dat een belangenorganisatie dat goed zou vinden. Termen als vergrootglastoelage zijn ook heel vreemd, en dat exclusief en betrouwbaar is erg verdacht. Dit bericht is absoluut nep.

Trump Mastery

“Ik weet het niet zo goed. NOS staat er wel bij, dus dat is goed voor de geloofwaardigheid. Inhoudelijk is het ook prima. Ik weet niet zoveel hiervan af, maar ik geloof dat het een echt artikel is.

FB Emerging

Kan me wel voorstellen dat Facebook inderdaad onderzoek heeft gedaan naar een ander betaalmiddel. Maar dan heb je zo een schrijver die Willie Wortel heet. Die slotzin van gierige mensen is ook niet professioneel. Ik denk dat het fake is. Maar ik denk wel dat ik echt beter aan het zoeken ben omdat het een experiment is”

Lee Beginner

Ik geloof dit niet. Het lijkt teveel op een grap. Dat filmpje van Lubach bestaat inderdaad, maar ik vind het gewoon te vreemd dat je zomaar een tweede toren erbij koopt om die grap te kunnen maken. Dit bericht is dus nep.

De Speld Mastery

De speld ken ik, die maken altijd artikelen die nergens op slaan. Nep dus.

Vrouw, 23

NBS: 12

Testscore: 3,5 Emerging

Ik ben goed op de hoogte van nepnieuws	2
Ik vind nepnieuws een groot probleem in de samenleving	4
Ik vind het belangrijk om te weten of een bericht echt of nep is	5
Ik denk dat er veel nepnieuws op internet en sociale media circuleert	3
Ik denk dat mensen veel moeite hebben om het verschil tussen echte en nepberichten te zien	3

Abe Emerging

“Ik vind het niet heel professioneel geschreven. Ik weet ook niet veel over het onderwerp maar ik vind het verhaal eerlijk gezegd een beetje vreemd. Vreemd dat die nationalistische organisatie erbij wordt gehaald zo. Het verhaal is daarom minder betrouwbaar. Ik vind het lastig omdat ik er niet veel over weet, maar denk wel dat het artikel nep is.

FCK Emerging

“Een belangenorganisatie beeldende kunst zou echt nooit voor een belasting zijn.”

Trump Mastery

“Dit is gewoon echt nieuws. NOS staat er boven, dat is een betrouwbare bron. Er staat verder niets gek in en het klopt met wat ik over het onderwerp weet.

FB Emerging

“De inhoud geloof ik wel en ik zie verder geen rare dingen in de tekst staan. Maar de schrijver heet Willie Wortel en daardoor denk ik dat het nepnieuws is.

Lee Towers Beginner

“Het hele idee is raar. ‘Geen gouden torens, daar zijn ze te nuchter voor.’ Er wordt ook aan Arjen Lubach gerefereerd.. Ik zou het wel gaan opzoeken als ik het tegenkwam. Ik twijfel erg of het artikel echt is. Ik gok dan maar dat het nep is.

De Speld Mastery

“De Speld is altijd nepnieuws. Alhoewel, om precies te zijn is het satire, en ik weet niet per se of de benaming nepnieuws zo van toepassing is op satire. Het is in ieder geval geen echt serieus artikel.

Man, 24

NBS: 18

Testscore: 6 Mastery

Ik ben goed op de hoogte van nepnieuws	4
Ik vind nepnieuws een groot probleem in de samenleving	4
Ik vind het belangrijk om te weten of een bericht echt of nep is	5
Ik denk dat er veel nepnieuws op internet en sociale media circuleert	5
Ik denk dat mensen veel moeite hebben om het verschil tussen echte en nepberichten te zien	5

Abe Mastery

“Van de Rijzende zon heb ik nog nooit gehoord. Daarom kijk ik al een stuk kritischer naar de rest van het artikel. Ik heb hier ook niks van meegekregen. Het verhaal zelf is niet echt onzin, buiten het stuk van het vrijwilligerswerk. Maar dat schandaal zou zeker waar kunnen zijn. Omdat ik de bron niet vertrouw, zou ik verder zoeken en ik denk dat ik mijn vermoedens dat het nep is snel zou bevestigen.

FCK Mastery

“Dit is weird. Hangbelasting uitstekend idee? Belastingontduiking, haha. Jezus, waar haal je dit vandaan? Ik vind het wel heel erg grappig, denk dat dit een satire is op een andere gebeurtenis. Want dit is natuurlijk je reinste onzin, nepartikel.

Trump Mastery

“De NOS vertrouw ik sowieso. Ik denk dat ze de meest betrouwbare bron van Nederland zijn. Toch is het lastig, want ik weet niet of dit echt de manier is waarop de NOS schrijft. Maar die dingen die Trump zegt, dat past prima in het plaatje. Dit artikel is echt.

FB Mastery

“Ik denk dat een heel gefrustreerde man dit heeft geschreven. Willie Wortel is een gekke naam maar het kan best een pseudoniem zijn. Maar goed, als je Mark Zuckerberg een oplichter noemt dan probeer je al mensen te manipuleren. Zelfde geldt voor het stukje van die gierige mensen. Er is ook zeker geen topman die Scrooge McDuck heet en dit artikel is nep. Zelfs als de bron NL Nieuws zou bestaan zou ik het artikel niet meer geloven.

Lee Mastery

“Nu.nl staat erbij, en ook dat is een bron die ik goed vertrouw en vaak gebruik. Arjen Lubach heeft inderdaad iets gezegd over de Trump Towers en Lee Towers. Dit artikel is dus echt.

De Speld Mastery

De Speld is nep, want satire.

Man, 22

NBS: 16

Testscore: 3,5 Emerging

Ik ben goed op de hoogte van nepnieuws	3
Ik vind nepnieuws een groot probleem in de samenleving	3
Ik vind het belangrijk om te weten of een bericht echt of nep is	4
Ik denk dat er veel nepnieuws op internet en sociale media circuleert	5
Ik denk dat mensen veel moeite hebben om het verschil tussen echte en nepberichten te zien	5

Abe Emerging

“Dit lijkt me nep. Die laatste zin over vrijwilligerswerk is denk ik niet waar. Weet ook niet of er namen verzonnen zijn in dit artikel, ik bedoel een Meneer Aso?”

FCK Emerging

“Onzinartikel. Kunst een nicheproduct? En dat stuk over belastingontduiking.. Het is te vergezocht allemaal en ik geloof niet dat dit echt is.

Trump Beginner

“Lijkt me een nep artikel. Zelfs Trump zou niet zeggen: daag ik stap in het vliegtuig. Ik vind dat te raar en denk daarom dat het artikel niet echt is.

FB Emerging

“De naam van de financiële topman klopt niet. Het woord oplichter in plaats van oprichter, het ziet er zo uit als een flinke uithaal naar Facebook naar aanleiding van dat schandaal. Denk overigens ook niet dat Facebook een betaalde versie zou willen, dus dat versterkt alleen maar mijn gevoel dat het bericht nep is.

Lee Mastery

“Redelijk betrouwbaar. Er staat een uitspraak van Lee Towers zelf in, en de bron Nu.nl staat er bij. Vooral die uitspraak van Towers zorgt ervoor dat ik dit artikel geloof. Het artikel is sowieso echt.

De Speld Mastery

“Grapartikel, het is van de Speld.

Man, 25

FN: 12

Testscore: 2,5 Beginner

Ik ben goed op de hoogte van nepnieuws	5
Ik vind nepnieuws een groot probleem in de samenleving	1
Ik vind het belangrijk om te weten of een bericht echt of nep is	4
Ik denk dat er veel nepnieuws op internet en sociale media circuleert	4
Ik denk dat mensen veel moeite hebben om het verschil tussen echte en nepberichten te zien	2

Abe Emerging

“Dit artikel vind ik niet betrouwbaar. Het stukje over het vrijwilligerswerk als werkstraf geloof ik niet. Dat is de belangrijkste reden dat ik denk dat het nep is.

FCK Emerging

“Dit artikel is zeer onbetrouwbaar, want er staan allemaal onzin dingen in zoals de vergrootglastoelag. Kan niet anders dan dat dit artikel nep is.”

Trump Emerging

“Zou zomaar kunnen, we hebben het hier wel over Trump. Ik denk dat het een echt artikel is, het is namelijk niet al te vreemd ofzo.

FB Beginner

“De naam van de schrijver viel me op, dat is wel apart. De rest van het artikel vind ik wel betrouwbaar overkomen, het verhaal klinkt logisch. Afgezien van de naam van de schrijver lijkt het me een oke artikel en ik geloof wel dat het echt is.

Lee Towers Beginner

“Dit geloof ik niet, dit komt sowieso uit De Speld. Dat is dus nep”

De Speld Mastery

“Niet betrouwbaar, komt uit De Speld en dat is nep.”

Man, 26

NBS: 16

Testscore: 5.5 Mastery

Ik ben goed op de hoogte van nepnieuws	4
Ik vind nepnieuws een groot probleem in de samenleving	3
Ik vind het belangrijk om te weten of een bericht echt of nep is	5
Ik denk dat er veel nepnieuws op internet en sociale media circuleert	5
Ik denk dat mensen veel moeite hebben om het verschil tussen echte en nepberichten te zien	4

Abe Mastery

Moeilijk te zeggen, in ieder geval is de rijzende zon mij niet bekend als bron. En ik weet toevallig dat deze situatie van eerder dan 3 Juni was. Verder is de titel zeer misleidend, in de rest van het artikel wordt niks genoemd over eventueel aftreden van Abe. Het stuk over vrijwilligerswerk is ook raar. Ik denk dat het artikel nep is.

FC Kunst Mastery

Recent onderzoek toont aan dat kunstenaars er baat bij hebben als ze hun werk ergens mogen laten zien. Lol. Is dit de Speld? Fake news.

NOS Mastery

De indicatie NOS doet mij vermoeden dat dit een betrouwbaar artikel is. Maar ondertussen geloof ik ook alles als het aankomt op Trump dus wie weet klopt er geen zak van. Nu geloof ik het artikel in ieder geval wel.

Facebook Emerging

“Tenzij dit artikel uit de Donald Duck komt denk ik niet dat dit betrouwbaar is. Willie Wortel?”

Lee Towers Mastery

Vrij betrouwbaar vanwege het nu.nl stempel. Beetje onzinnig verhaal dus zou wel even factchecken voor ik hiermee naar m'n vrienden zou gaan. Maar nu.nl staat zeker niet boven het plaatsen van zo'n stukje. Ik denk dus wel dat het echt is.

De Speld Mastery

“Dit is De Speld, satire.”

Man, 24

NBS: 15

Testscore: 3,5 Emerging

Ik ben goed op de hoogte van nepnieuws	4
Ik vind nepnieuws een groot probleem in de samenleving	4
Ik vind het belangrijk om te weten of een bericht echt of nep is	4
Ik denk dat er veel nepnieuws op internet en sociale media circuleert	4
Ik denk dat mensen veel moeite hebben om het verschil tussen echte en nepberichten te zien	3

Abe Emerging

“Qua outlook komt het betrouwbaar over, alleen hoe het geschreven is minder: taal, quotes en laatste zin. Denk dat het nep is maar het is wel een gok.

FC Kunst Beginner

“Betrouwbaar door gebruik foto belastingdienst, inhoud niet extreem raar. Ik geloof het wel.”

Trump Emerging

‘Betrouwbaar, is ook actueel en in lijn met uitspraken Trump die ik ken’

Facebook Emerging

Wel betrouwbaar, heb hier wel eerder van gehoord. Bronnen zijn echter alleen niet sterk, Willie Wortel, NL Nieuws. Ik gok dat het nep is.

Lee Towers Mastery

Betrouwbaar, niet heel raar bericht. Komt ook van Nu.nl dus dat is prima. Ik geloof het.

De Speld Mastery

Onbetrouwbaar, komt van de Speld dus is ook niet echt.

Man, 23

NBS:17

Testscore: 4, Emerging

Ik ben goed op de hoogte van nepnieuws	4
Ik vind nepnieuws een groot probleem in de samenleving	4
Ik vind het belangrijk om te weten of een bericht echt of nep is	5
Ik denk dat er veel nepnieuws op internet en sociale media circuleert	5
Ik denk dat mensen veel moeite hebben om het verschil tussen echte en nepberichten te zien	4

Abe Emerging

Niet betrouwbaar. Tekst is niet uitgelijnd, er wordt gesproken over een meneer bij een vrouw; vrijwilligerswerk voor een ander land klopt niet. Ik denk dat het nep is.

FC Kunst Emerging

Niet betrouwbaar. Kleine hangaf trek, ja dag. Dat soort onzin staat er in, dus het is nep.

Trump Emerging

Ik vond het artikel vrij betrouwbaar totdat ik de quote van Trump las. Staan veel details in, en die eindquote maakt het wel lastig om in te schatten. Maar ik denk dat het echt is.

Facebook Emerging

Ik vind het artikel onbetrouwbaar/nep. De auteur is Willie Wortel.

Lee Towers Mastery

Dit artikel is betrouwbaar. Ik weet dat dit echt is omdat ik het artikel eerder op Nu.nl heb gezien.

De Speld Mastery

Satire, fake nieuws dus.

Vrouw, 21

NBS: 15

Testscore: 3,5 Emerging

Ik ben goed op de hoogte van nepnieuws	3
Ik vind nepnieuws een groot probleem in de samenleving	3
Ik vind het belangrijk om te weten of een bericht echt of nep is	4
Ik denk dat er veel nepnieuws op internet en sociale media circuleert	4
Ik denk dat mensen veel moeite hebben om het verschil tussen echte en nepberichten te zien	4

Abe Emerging

Op zich een beetje betrouwbaar, alleen die laatste zin over het vrijwilligerswerk vind ik onnodig in het artikel wat het voor mij een raar verhaal maakt. Daardoor geloof ik niet dat het echt is.

FC Kunst Emerging

Niet betrouwbaar, hele rare argumenten in het stuk. Minder dan twee sterren voor je kunst? Ik geloof het artikel niet.

NOS Beginner

Minimaal betrouwbaar, wederom weer een hele rare laatste zin waardoor ik het hele artikel niet serieus neem. Dus denk ik dat het nep is.

Facebook Emerging

Het stuk zelf een beetje betrouwbaar, maar de laatste paragraaf waarin staat dat de rest "te gierig" is, laat mij twijfelen aan de kennis van de schrijver en daarmee betrouwbaarheid van het artikel. Neigt naar nep.

Lee Towers Mastery

"Ja, dit artikel zou ik wel geloven. Nu.nl en verder geen rare dingen."

De Speld Mastery

Dit is van de speld dus het is in mijn ogen bij voorbaat al niet betrouwbaar, nep.

Man, 20

NBS: 16

Testscore: 4, Emerging

Ik ben goed op de hoogte van nepnieuws	4
Ik vind nepnieuws een groot probleem in de samenleving	3
Ik vind het belangrijk om te weten of een bericht echt of nep is	4
Ik denk dat er veel nepnieuws op internet en sociale media circuleert	5
Ik denk dat mensen veel moeite hebben om het verschil tussen echte en nepberichten te zien	4

Abe Emerging

“Ik vind dit bericht semi-betrouwbaar. Rijzende zon klinkt als een raar tijdschrift of krant, maar hoeft op zich nog niks te betekenen. Het woord ultranationalistisch kan ik niet echt serieus nemen. De uitspraak na het schandaal klinkt niet erg logisch, evenals het aantal uur vrijwilligerswerk. Ik denk wel dat het bericht nep is.

FC Kunst Emerging

Deze belasting slaat nergens op, dit is gewoonweg niet haalbaar. Zal dus nep zijn.

Trump Emerging

Trump is zo onvoorspelbaar, dit soort dingen geloof ik al snel. Ik geloof dat het echt is.

Facebook Mastery

NL Nieuws? Willie Wortel? De stijl waarin dit geschreven is, ik denk dat niet veel mensen dit als echt nieuws zouden beschouwen. Er zal wellicht een kern van waarheid inzitten maar het is erg subjectief geschreven met woorden als oplichter. Daarom beschouw ik het als een nepbericht.

Lee Towers Emerging

Ik zou het wel erg grappig vinden maar ik denk niet dat Lee Towers zo zou reageren. Maar ik kan niet gelijk zeggen dat het niet waar is. Bovendien is het van nu.nl wat vaak redelijk betrouwbaar is. Het is een gokje, maar ik denk dat het echt is.

De Speld Mastery

Een artikel van de Speld, dan weet je dat het satire is.

Man, 24

NBS:20

Testscore: 3,5 Emerging

Ik ben goed op de hoogte van nepnieuws	5
Ik vind nepnieuws een groot probleem in de samenleving	5
Ik vind het belangrijk om te weten of een bericht echt of nep is	5
Ik denk dat er veel nepnieuws op internet en sociale media circuleert	5
Ik denk dat mensen veel moeite hebben om het verschil tussen echte en nepberichten te zien	5

Abe Beginner

“Het komt redelijk betrouwbaar op me over, vooral omdat ik niet heel erg op de hoogte ben van de Japanse politiek. Ik zou wel geloven dat het echt is.

FC Kunst Mastery

Niet betrouwbaar, lijkt op een grap of satire. Ik denk niet dat het echt is.

Trump Mastery

“Dit artikel vind ik wel betrouwbaar. NOS staat boven het artikel en de NOS is vaak gewoon goed. Ik denk dat het een echt artikel is.

Facebook Emerging

“Ik vind het artikel niet betrouwbaar. Dit is totaal niet Facebooks businessplan en bovendien is Willie Wortel een stripfiguur. Ik zou dus zeggen dat het artikel nep is.

Lee Towers Beginner

Nou het lijkt wel een grap. Staat wel nu.nl bij, maar zou dit wel even checken. Mijn eerste ingeving is dat het nep is.

De Speld Mastery

Ja dit is natuurlijk een grap, alleen de titel al. Komt dan ook van De Speld.

Man, 24

NBS: 19

Testscore: 4,5 Emerging

Ik ben goed op de hoogte van nepnieuws	5
Ik vind nepnieuws een groot probleem in de samenleving	4
Ik vind het belangrijk om te weten of een bericht echt of nep is	5
Ik denk dat er veel nepnieuws op internet en sociale media circuleert	5
Ik denk dat mensen veel moeite hebben om het verschil tussen echte en nepberichten te zien	4

Abe Mastery

Het Reuters watermerk wijst in de richting van een betrouwbare bron. De publicerende partij 'de rijzende zon' ken ik niet en wijst naar onbetrouwbaar. Ook staat de naam van de auteur niet vermeld en bevat het artikel geen informatie over waar de informatie vandaan komt. Ik beoordeel dit artikel dus als onbetrouwbaar. Als ik dit zou lezen zou ik hierop googelen om te kijken of mij bekende bronnen er iets over zeggen. Met name ook vanwege de absurditeit van het bericht zou ik dit niet meteen geloven. Ik denk dus dat het een nepbericht is.

FC Kunst Mastery

Het idee klinkt belachelijk en wijst in de richting van nepnieuws. Wederom zegt de bron mij niets en heeft de bron een gekke naam. Het feit dat er geciteerd wordt wijst weer in de richting van betrouwbaarheid, maar ik zou dit bericht toch ook bij bekendere bronnen checken. Dat is voor mij aanleiding om te denken dat het nep is.

Trump Mastery

Ik ben bekend met de acties van Trump en dit past helemaal in dat straatje. Daarnaast acht ik de NOS een betrouwbare bron. Geloofwaardig nieuws dus.

Facebook Emerging

Onbekende bron en een rare naam van de auteur. Ik weet toevallig wat van dit onderwerp af en acht vanuit die achtergrondkennis de kans klein dat dit bericht klopt. Bloomberg daarentegen is een betrouwbare en bekende bron. Dit maakt dat ik twijfel over de betrouwbaarheid. Ook in dit geval zou ik opzoek gaan naar aanvullende informatie. Maar mijn gevoel zegt nu dat het bericht nep is.

Lee Towers Beginner

"Jullie hebben Trump Towers. Wij hebben Lee Towers." Hele goede woordgrap, maar ondanks dat de bron nu.nl is acht ik de kans heel groot dat dit artikeltje van de speld komt. Nep dus.

De Speld Mastery

Het bericht is duidelijk humoristisch bedoeld en is afkomstig van bekende website De Speld. Ik interpreteer dit dan ook niet als nieuws maar als satire.

Man, 24

NBS: 20 Testscore: 2, Beginner

Ik ben goed op de hoogte van nepnieuws	5
Ik vind nepnieuws een groot probleem in de samenleving	5
Ik vind het belangrijk om te weten of een bericht echt of nep is	4
Ik denk dat er veel nepnieuws op internet en sociale media circuleert	5
Ik denk dat mensen veel moeite hebben om het verschil tussen echte en nepberichten te zien	5

Abe Beginner

“Ik vind het wel betrouwbaar. Heb wel dingen gehoord over een schandaal met extreemrechtse scholen in Japan. Denk dat het artikel echt is.”

FC Kunst Emerging

“Deze vind ik niet erg betrouwbaar.

Trump Beginner

“Nep”.

Facebook Emerging

“Fake.”

Lee Towers Emerging

“Betrouwbaar, echt”

De Speld Mastery

“Nep, komt van De Speld.

Man, 27

NBS: 15

Testscore: 4, Emerging

Ik ben goed op de hoogte van nepnieuws	4
Ik vind nepnieuws een groot probleem in de samenleving	4
Ik vind het belangrijk om te weten of een bericht echt of nep is	5
Ik denk dat er veel nepnieuws op internet en sociale media circuleert	4
Ik denk dat mensen veel moeite hebben om het verschil tussen echte en nepberichten te zien	3

Abe Mastery

“Ik vind het niet betrouwbaar. Dat komt door de bron, de opmaak en het taalgebruik. Toevallig weet ik ook het een en ander over Japan. Ik denk dat het nep is.

FC Kunst Emerging

Ik vind het enigszins betrouwbaar. Het artikel ziet er goed uit maar het concept zoals dat hier is gepresenteerd lijkt mij erg vergezocht. Het taalgebruik werkt ook niet mee aan een betrouwbaar gevoel. Als ik moet kiezen tussen echt of nep, dan zou ik nep zeggen.

Trump Emerging

De eerste paragraaf komt redelijk betrouwbaar over. Vooral omdat het helaas wel klinkt als iets wat Trump zou kunnen zeggen. De tweede paragraaf komt minder betrouwbaar over. Dit vanwege de slotzin en de informatie over de achtergrond checks, wat altijd een beladen onderwerp is. Oordelen is moeilijk, maar het is waarschijnlijk een echt artikel.

Facebook Emerging

Ik vertrouw Willie Wortel 100%. Het feit dat Mark Zuckerberg een oplichter wordt genoemd en dat men volgens het artikel gierig zouden zijn maken het een stuk minder betrouwbaar, meer opinie. De getallen lijken mij makkelijk te controleren. Ik geloof in ieder geval niet dat het een echt nieuwsartikel is.

Lee Towers Emerging

Het klinkt als een bizar ludiek plan, maar niet per se onmogelijk. Mijn eerste gevoel zou zijn: "ff ergens anders checken." Voor nu geloof ik wel dat het echt is.

De Speld Mastery

Het is een artikel van De Speld, en daarnaast ook een erg interessant maar vergezocht idee.

Vrouw, 26

NBS: 15

Testscore: 4, Emerging

Ik ben goed op de hoogte van nepnieuws	5
Ik vind nepnieuws een groot probleem in de samenleving	3
Ik vind het belangrijk om te weten of een bericht echt of nep is	5
Ik denk dat er veel nepnieuws op internet en sociale media circuleert	4
Ik denk dat mensen veel moeite hebben om het verschil tussen echte en nepberichten te zien	3

Abe Emerging

Redelijk betrouwbaar, voornamelijk door de droge toon van het artikel, het is niet geschreven met 'entertainment' of 'sensatie' als doel. Maar ik zou het wel factchecken voor ik het zou aannemen. Daardoor twijfel ik over de echtheid. Nep.

FC Kunst Emerging

Zeer onbetrouwbaar, mede omdat het klinkt als een belachelijk voorstel niet uitvoerbaar op een winstgevende manier. Het is te belachelijk en dus nep.

Trump Mastery

Betrouwbaar vanwege de bron NOS, en het lijkt wel aannemelijk dat Trump zoiets zegt. Een echt artikel.

Facebook Mastery

Onbetrouwbaar door de naam van de schrijver "Willie Wortel", en het is geen bekende nieuwsbron. Ook wel gek taalgebruik voor een nieuwsartikel. Nep dus.

Lee Towers Beginner

Onbetrouwbaar, omdat het een idioot idee is. Is goed mogelijk dat iemand er gewoon Nu.nl boven heeft gezet. Ik zou sowieso checken of het echt op de site van NU te vinden is, want nu geloof ik niet dat het echt is.

De Speld Beginner

Heel erg duidelijk een artikel bedoeld als grap want het is van De Speld.

Man, 23

NBS: 20

Testscore: 3,5 Emerging

Ik ben goed op de hoogte van nepnieuws	5
Ik vind nepnieuws een groot probleem in de samenleving	4
Ik vind het belangrijk om te weten of een bericht echt of nep is	5
Ik denk dat er veel nepnieuws op internet en sociale media circuleert	5
Ik denk dat mensen veel moeite hebben om het verschil tussen echte en nepberichten te zien	5

Abe Beginner

Het vervelende is: de namen en Reuters watermerk laten het flink echt lijken. Maar de bron rijzende zon laat me twijfelen haha. Maar het zou heel goed kunnen. Ik zeg dat het een echt artikel is.

FC Kunst Mastery

Nep. De opmaak ziet er niet uit en de inhoud is extreem onwaarschijnlijk. Bron is ook vaag.

NOS Mastery

Dit zou prima kunnen. NOS als auteur. Ziet eruit als een artikel dat de NOS zou kunnen schrijven. Ik denk dat het echt is.

Facebook Beginner

Dit is echt, ik heb zelf eerder iets gelezen dat erop leek. Alleen de naam van de schrijver is wel gek, maar ja.

Lee Towers Emerging

Dit artikel heb ik eerder gelezen, deze is echt.

De Speld Mastery

De Speld. Dat is al voldoende he?

Vrouw, 25

NBS: 19

Testscore: 6, Mastery

Ik ben goed op de hoogte van nepnieuws	4
Ik vind nepnieuws een groot probleem in de samenleving	4
Ik vind het belangrijk om te weten of een bericht echt of nep is	5
Ik denk dat er veel nepnieuws op internet en sociale media circuleert	5
Ik denk dat mensen veel moeite hebben om het verschil tussen echte en nepberichten te zien	4

Abe Mastery

"Abe gaat echt geen vrijwilligerswerk doen, en voorlopig gaat hij ook niet opstappen. De Rijzende Zon is waarschijnlijk ook geen echte bron, dus het is een nepartikel."

FC Kunst Mastery

"Qua betrouwbaarheid is dit een 1. Te lollig met vergrootglastoeslag, ik ken de bron niet. Dat exclusief en betrouwbaar zal wel als grap bedoeld zijn. En dan dat stuk over het gratis cashen. Dit is sowieso niet echt."

Trump Mastery

"Ik geloof deze. Het komt van de NOS, dat is prima. En het artikel zit ook goed in elkaar. Echt dus."

Facebook Mastery

"Moet ik nog verder lezen als de schrijver Willie Wortel heet? Nou goed, er staat verder oplichter, Scrooge McDuck, de rest is daar te gierig voor. En NL Nieuws klinkt als een of andere cover-up voor nepnieuws. Nepartikel."

Lee Towers Mastery

"Dit geloof ik wel een beetje. Ik ken Nu.nl als nieuwsbron en die is volgens mij wel oke. Ik zie mensen ook wel zo een stunt uithalen. Denk ook dat de schrijver van het verhaal zo objectief mogelijk probeerde te blijven maar het stiekem wel heel grappig vond."

De Speld Mastery

"Dit is niet waar. De Speld maakt allemaal van die rare artikelen."

Vrouw, 24

NBS: 18

Testscore: 1 punt Beginner

Ik ben goed op de hoogte van nepnieuws	4
Ik vind nepnieuws een groot probleem in de samenleving	5
Ik vind het belangrijk om te weten of een bericht echt of nep is	5
Ik denk dat er veel nepnieuws op internet en sociale media circuleert	5
Ik denk dat mensen veel moeite hebben om het verschil tussen echte en nepberichten te zien	4

Abe Beginner

"Ik denk dat het echt is, maar ik weet niet veel over dit onderwerp dus dat maakt het moeilijk."

FC Kunst Beginner

"Denk dat dit wel kan, voor kunst hebben ze wel vaker vreemde belastingregels. Echt artikel denk ik"

Trump Beginner

"Ik denk dat het een nep artikel is, en dat komt voornamelijk door het taalgebruik"

Facebook Emerging

Nep, de stijl is totaal niet objectief: 'oplichter Mark' en 'de rest is daar te gierig voor'

Lee Towers Beginner

Dit artikel is nep, lijkt me niet dat mensen naar aanleiding van een Lubach filmpje een extra gebouw hebben gekocht.

De Speld Emerging

"Nep, A2 lijkt me overdreven. Neem wel aan dat ze legale spiekbrieftjes bedoelen?"

Vrouw, 27 NBS:20
Testscore: 3, Emerging

Ik ben goed op de hoogte van nepnieuws	5
Ik vind nepnieuws een groot probleem in de samenleving	5
Ik vind het belangrijk om te weten of een bericht echt of nep is	5
Ik denk dat er veel nepnieuws op internet en sociale media circuleert	5
Ik denk dat mensen veel moeite hebben om het verschil tussen echte en nepberichten te zien	5

Abe Beginner

Redelijk betrouwbaar, omdat ik vrij op de hoogte blijf van het Japanse nieuws en in ieder geval over het schandaal het een en ander heb meegekregen. Dat een premier vrijwilligerswerk gaat doen om het goed te maken lijkt me erg sterk en ik denk niet dat dit klopt. Ik heb zelf ook nog nooit van De Rijzende Zon gehoord als bron van informatie over Japan, waardoor ik me ook een beetje afvraag op welke manier zij hun informatie vergaren en conclusies trekken en of dit invloed heeft op de manier waarop ze het schandaal nu neerzetten als deels discriminerend naast de duidelijke fraude. Ik geef het voordeel van de twijfel en zeg dat het echt is.

FC Kunst Emerging

Ondanks de officieel uitzijende foto erbij, komt dit artikel vrij spottend en nep over. Dit artikel schrijft zo spottend over de gehele situatie dat ik het niet serieus zo kunnen nemen. Met artikels zoals deze ga ik er meestal niet van uit dat het klopt wat er staat. Ik vind het onbetrouwbaar, nep.

Trump Mastery

Het gaat over Trump en dat is zo'n losgeslagen cowboy dat echt alles waar kan zijn, hoe vreemd of extreem ook. Hij tweet sowieso te veel onzin en zegt de raarste dingen. Niet per se heel betrouwbaar, maar wel een echt artikel want komt van NOS.

Facebook Emerging

De schrijver Willie Wortel maakt het allemaal moeilijker om het als echt te zien omdat ik gewoon hoop dat niemand zijn kind daadwerkelijk zo genoemd heeft. Verder lijkt het me inhoudelijk zwaar onwaarschijnlijk dat zo'n plan als een goed idee wordt gezien, waardoor ik ook erg twijfel aan de echtheid van dit artikel. De zinsbouw en alineastructuur komt echter mooi formeel over, waardoor dit artikel in eerste instantie betrouwbaar over komt. Toch denk ik dat het nep is.

Lee Towers Beginner

Dit is echt zo'n artikel waarbij ik alleen maar kan denken "het zal allemaal wel". Het lijkt voornamelijk satire en dus kritiek op de V. S. maar Nederlanders zijn gek genoeg dus kan prima gebeuren. Ook zo'n gevalletje waarbij ik denk "we zien het wel". Ik denk nep nieuws.

De Speld Mastery

Heerlijk nep dit. Spieken is niet toegestaan en er volgen sancties voor de student en de studie carrière dus tegemoetkoming bij het spieken is natuurlijk kant en klare onzin. Het A2 formaat maakt de belachelijkheid helemaal af dus was heerlijk om te lezen maar helemaal onbetrouwbaar en helemaal nep van De Speld.

Vrouw, 21

NBS: 14

Testscore: 3, Emerging

Ik ben goed op de hoogte van nepnieuws	4
Ik vind nepnieuws een groot probleem in de samenleving	3
Ik vind het belangrijk om te weten of een bericht echt of nep is	5
Ik denk dat er veel nepnieuws op internet en sociale media circuleert	3
Ik denk dat mensen veel moeite hebben om het verschil tussen echte en nepberichten te zien	4

Abe Emerging

Nep

FC Kunst Emerging

Nep

Trump Emerging

Echt

Facebook Emerging

Nep

Lee Towers Emerging

Echt

De Speld Emerging

Nep

Man, 24

NBS: 17 Testscore: 5 , Mastery

Ik ben goed op de hoogte van nepnieuws	5
Ik vind nepnieuws een groot probleem in de samenleving	4
Ik vind het belangrijk om te weten of een bericht echt of nep is	5
Ik denk dat er veel nepnieuws op internet en sociale media circuleert	4
Ik denk dat mensen veel moeite hebben om het verschil tussen echte en nepberichten te zien	4

Abe Beginner

Echt. Hoewel ik niet persoonlijk verwacht dat hij aftreedt, en het vrijwilligerswerk was ook iets waarvan ik niet wist dat hij het wilde doen als het klopt natuurlijk. Ik volg genoeg het nieuws over Japan, dat deze beslissing echt zou kunnen gebeuren. Het taalgebruik is verder net, alleen ken ik de krant niet, maar de naam daarvan strookt met de inhoud.

FC Kunst Mastery

Nep. Dit artikel komt zeer vreemd op me over, allereerst heet de krant FC Kunst, wat heel erg komisch bedoeld op me overkomt. De inhoud is ook vrij grappig en absurd, er worden belachelijke dingen beschreven die ook zeer tegenstrijdig zijn. Er is ook de term "Makkelijker kunnen we het niet maken. Maar wel leuker", wat overduidelijk een parodie is op de uitspraak van de Belastingdienst.

Trump Mastery

Echt. Het nieuws van de NOS is betrouwbaar, de tekst is net en logisch geschreven. Met het nieuws dat ik zelf lees strookt het met die waarheid. Er worden veel voorbeelden gegeven met tijden waardoor het natrekken van de waarheid hiervan makkelijk gaat.

Facebook Mastery

Nep. Facebook heeft eerder al aangegeven zo iets niet te willen doen ,had ik zelf gelezen. Tevens lijkt het me onwaarschijnlijk dat Scrooge McDuck de financiële topman is, aangezien het een eend is en eenden hebben geen duimen en kunnen daarom geen financiële topman zijn (en hij bestaat niet echt). Ze noemen Mark Zuckerberg ook een opLichter ipv een opRichter, wat zeer onjournalistiek is. Het eindigen met de zin: "de rest is daar te gierig voor" is niet een zin voor een serieus artikel, maar meer iets voor nepnieuws dat door Willie Wortel geschreven is.

Lee Towers Mastery

Echt. Ik had dit eerder eens gehoord, ik vroeg me toen al af of het echt of nep was. Over het algemeen is nu.nl wel betrouwbaar met hun artikelen en ik geloof wel dat dit echt is, aangezien het eigenlijk gewoon een enorme "Jezus wat slecht"-grap is, die best wel typisch Nederlands is. Verder noemt het artikel namen van de betrokken mensen en andere relevante (checkbare) info , opdat het artikel goed na te trekken is, mocht men dat willen.

De Speld Mastery

Nep. Het is geschreven door de Speld, het gaat over het feit dat spieken mag, het is best wel grappig.

Vrouw, 19

NBS: 16 Testscore: 2.5 Beginner

Ik ben goed op de hoogte van nepnieuws	4
Ik vind nepnieuws een groot probleem in de samenleving	4
Ik vind het belangrijk om te weten of een bericht echt of nep is	5
Ik denk dat er veel nepnieuws op internet en sociale media circuleert	4
Ik denk dat mensen veel moeite hebben om het verschil tussen echte en nepberichten te zien	4

Abe Emerging

Dit is het enige artikel waarvan ik denk dat t wel eens echt zou kunnen zijn. Het taalgebruik is redelijk objectief en formeel, maar ik geloof niet dat die krant echt bestaat ;de rijzende zon = Japan, dat is wel te toevallig. Nep.

FC Kunst Emerging

Als dit echt zou zijn, dan zou ik dat niet willen geloven. Het nieuws gaat echt nergens over: nep dus.

Trump Beginner

NOS? Ik mag hopen dat als dit de originele bron is, dit wel betrouwbaar is. Maar het artikel zelf is wel slecht geschreven zeg. Aan de andere kant, het gaat wel over Trumpp en die man is niet te voorspellen. Dit is wel iets wat hij zou zeggen, maar ik denk en hoop niet dat de NOS zo'n artikel zou schrijven, dus vandaar: nep

Facebook Mastery

Okay, het feit dat dit geschreven is door ene Willie wortel geeft al een soort onbetrouwbaarheid aan, hoewel er vast wel iemand zo heet. En scrooge mcduck??? Wat is dit, de donald duck? Over de inhoud van het artikel: "oplichter mark zuckerberg" klinkt erg subjectief voor een nieuws bericht. Ik zeg, nep!

Lee Towers Beginner

Dit klinkt als iets stoms wat wel echt gebeurd zou kunnen zijn. Maar toch niet, want wie koopt er nou eventjes een hele toren? Nee ik denk dat dit nep is.

De Speld Emerging

Haha spiekbriefjes? Dit moet wel nep zijn, toch? Zo slecht zou een echt artikel in ieder geval niet mogen zijn.

M, 27

NBS: 19 Testscore: 2,5 Beginner

Ik ben goed op de hoogte van nepnieuws	5
Ik vind nepnieuws een groot probleem in de samenleving	4
Ik vind het belangrijk om te weten of een bericht echt of nep is	3
Ik denk dat er veel nepnieuws op internet en sociale media circuleert	5
Ik denk dat mensen veel moeite hebben om het verschil tussen echte en nepberichten te zien	5

Abe Emerging

Nep

FC Kunst Emerging

Nep

Trump Beginner

Nep, lijkt heel echt tho

Facebook Beginner

Echt

Lee Towers Emerging

Echt

De Speld Emerging

Nep

Man, 26

NBS: 18 Testscore 4, Emerging

Ik ben goed op de hoogte van nepnieuws	5
Ik vind nepnieuws een groot probleem in de samenleving	4
Ik vind het belangrijk om te weten of een bericht echt of nep is	5
Ik denk dat er veel nepnieuws op internet en sociale media circuleert	5
Ik denk dat mensen veel moeite hebben om het verschil tussen echte en nepberichten te zien	4

Abe Beginner

Echt, hoewel ik hier wel enig extra zoekwerk op los zou laten gezien ik de bron niet ken en helemaal geen contextuele kennis bezit over Japanse politiek.

FC Kunst Emerging

Nep. Duidelijk complete onzin met een verhaaltje over reviews waarvan de belasting afhankelijk zou zijn.

Trump Mastery

Echt, NOS is een betrouwbare bron en dit ligt volledig in de lijn der verwachting bij Trump.

Facebook Emerging

Nep, taalgebruik voelt als een boze tiener en het is geschreven door 'Willie Wortel'.

Lee Towers Mastery

Echt, ik zie Rotterdam hier prima voor aan en nu.nl als bron is vaak redelijk degelijk.

De Speld Mastery

Nep. Kon aan de kop al zien dat het hier om de speld ging.

Man, 25

NBS: 18 Testscore: 5.5 mastery

Ik ben goed op de hoogte van nepnieuws	5
Ik vind nepnieuws een groot probleem in de samenleving	5
Ik vind het belangrijk om te weten of een bericht echt of nep is	5
Ik denk dat er veel nepnieuws op internet en sociale media circuleert	4
Ik denk dat mensen veel moeite hebben om het verschil tussen echte en nepberichten te zien	4

Abe: Mastery

Deze is nep. De opmaak is slecht, de bron is onbekend en ik vind het onrealistisch klinken dat een premier taakstraf zou uitvoeren.

FC Kunst Emerging

Nep, de quotes zijn namelijk nogal belachelijk.

Trump Mastery

Dit artikel is echt. De bron is betrouwbaar en de tekst en inhoud is logisch.

Facebook Mastery

Ik denk dat het artikel nep is. Er staan dingen in als oplichter, wat een spelfout kan zijn maar toch. Daarnaast staan er rare namen in zoals Willie Wortel en Scrooge McDuck. Het einde is ook wel gek.

Lee Towers Mastery

Dit is echt. Het is een raar verhaal, maar de bron is betrouwbaar.

De Speld Mastery

Nep, want de Speld.

Vrouw, 21

NBS: 16 Testscore: 4, Emerging

Ik ben goed op de hoogte van nepnieuws	4
Ik vind nepnieuws een groot probleem in de samenleving	4
Ik vind het belangrijk om te weten of een bericht echt of nep is	5
Ik denk dat er veel nepnieuws op internet en sociale media circuleert	4
Ik denk dat mensen veel moeite hebben om het verschil tussen echte en nepberichten te zien	4

Abe Emerging

Ik denk dat het artikel nep is omdat de opmaak van het artikel er niet zo professioneel uitziet.

FC Kunst Mastery

Dit artikel is nep, de bron FC Kunst klinkt al nep en de rest is heel onwaarschijnlijk.

NOS Mastery

NOS is een betrouwbare bron dus ik denk dat het een echt artikel is.

Facebook Emerging

Nadat ik de naam van de schrijver zag was ik er al van overtuigd dat dit geen echt artikel is.

Lee Towers Beginner

Ik vind het niet geloofwaardig, dus ik denk dat het nep is.

De Speld Mastery

Nep, de bron is De Speld

Man, 21

NBS: 16 Testscore: 1,5 Beginner

Ik ben goed op de hoogte van nepnieuws	5
Ik vind nepnieuws een groot probleem in de samenleving	3
Ik vind het belangrijk om te weten of een bericht echt of nep is	5
Ik denk dat er veel nepnieuws op internet en sociale media circuleert	5
Ik denk dat mensen veel moeite hebben om het verschil tussen echte en nepberichten te zien	3

Abe Beginner

Echt

FC Kunst Beginner

Echt

Trump Emerging

Echt

Facebook Beginner

Echt

Lee Towers Beginner

Nep

De Speld Emerging

Nep, is de Speld en dat is voor satire.

Vrouw, 23

NBS: 15 Testscore: 4.5 Emerging

Ik ben goed op de hoogte van nepnieuws	3
Ik vind nepnieuws een groot probleem in de samenleving	3
Ik vind het belangrijk om te weten of een bericht echt of nep is	4
Ik denk dat er veel nepnieuws op internet en sociale media circuleert	4
Ik denk dat mensen veel moeite hebben om het verschil tussen echte en nepberichten te zien	5

Abe Emerging

Ik weet het niet zeker. Aan de ene kant klinkt het niet als iets dat Abe zou doen of zeggen, maar aan de andere kant is de foto wel echt. Ik denk dat de uitspraken te politiek incorrect zijn voor een leider van een land, en dat vrijwilligerswerk klinkt erg onwaarschijnlijk. Kan het niet met zekerheid zeggen maar volgens mij is het niet echt.

FC Kunst Emerging

Nee, dit is niet echt. Zo werkt dit helemaal niet. Als dit trouwens echt zou zijn, dan had ik mijn moeder hier wel over gehoord want die is zelf kunstenaar.

Facebook Emerging

De taal vind ik een beetje onprofessioneel, zoals oplichter Mark Zuckerberg, de rest is daar te gierig voor bijvoorbeeld. Het voelt een beetje als misplaatste kritiek, het is te subjectief. Ik gok nep.

Trump Mastery

Staan dingen in die algemeen bekend zijn, zoals Trumps houding over wapens. Het klinkt als nepnieuws, maar het is Trump. Ook is het van de NOS en die vertrouw ik meestal wel.

Lee Towers Mastery

Dit wil ik op zich nog wel geloven, want het komt van nu.nl. Wel vond ik het gek dat Lubach erin voorkomt als bron.

De Speld Mastery

Dit is van De Speld, en dus nep.

Vrouw, 27

NBS: 19 Testscore: 4.5 punt Emerging

Ik ben goed op de hoogte van nepnieuws	5
Ik vind nepnieuws een groot probleem in de samenleving	5
Ik vind het belangrijk om te weten of een bericht echt of nep is	5
Ik denk dat er veel nepnieuws op internet en sociale media circuleert	5
Ik denk dat mensen veel moeite hebben om het verschil tussen echte en nepberichten te zien	4

Abe Emerging

Nep, de rijzende zon als magazine

FC Kunst Emerging

Nep, laatste alinea is te vreemd om waar te zijn

Trump Mastery

Echt, NOS is betrouwbaar.

Facebook Emerging

Nep, Willie wortel

Lee Towers Mastery

Echt, nu.nl

De Speld Mastery

Nep, de speld

Vrouw, 23 NBS: 20

Testscore: 6, Mastery

Ik ben goed op de hoogte van nepnieuws	5
Ik vind nepnieuws een groot probleem in de samenleving	5
Ik vind het belangrijk om te weten of een bericht echt of nep is	5
Ik denk dat er veel nepnieuws op internet en sociale media circuleert	5
Ik denk dat mensen veel moeite hebben om het verschil tussen echte en nepberichten te zien	5

Abe Mastery

Zeer onbetrouwbaar. Er worden heel veel sterke dingen in opgenoemd zonder dat er bronnen bij staan. Er wordt niet erg diep op de mogelijke schandalen ingegaan en krijgt de lezer alleen maar de grote brokken voorgeschoteld. Ook staat de naam van de schrijver er niet bij. En ook is het nog van een onbekende uitgever. Vaak neem ik artikelen die iets voorspellen ook niet serieus. In dit geval, 'moet mogelijk opstappen', gaan er bij mij al alarmbelletjes rinkelen.

FC Kunst Mastery

In eerste instantie ziet het er redelijk echt uit. Komt van een officiële website en de introductie vermeld een bron (namelijk de website van de belastingdienst). Naarmate de tekst vordert komt het wel steeds ongeloofwaardiger over. Er lijken soms wel grappen gemaakt te worden in de context van het artikel. Helemaal aan het einde weet ik zeker dat dit niet om actueel nieuws gaat maar meer om een grap. Ze refereren hier het motto van de belastingdienst in een wat ongelooflijke situatie en nemen het onderwerp toch wel erg ver richting ongeloofwaardig.

Trump Mastery

Bron is van een bekende tv zender wat meestal al meer betrouwbaarheid geeft omdat zij verantwoordelijk zijn kloppend nieuws. In dit geval ben ik redelijk bekend met het nieuws van Trump en klopt dit wel aardig met wat hij normaal ook doet. Ik ken zijn politieke stand en vind dit daarom geen ongeloofwaardig artikel. Dus daarom ben ik van mening dat dit artikel echt nieuws is.

Facebook Mastery

Onbetrouwbaar. Geschreven door Willie Wortel komt niet heel serieus over. Verder is de 'typfout' van oprichter naar oplichter waarschijnlijk geen fout en komen er veel ongeloofwaardige opmerkingen in het artikel voor zoals de lokale omzetcijfers, de opmerking over Spotify en later het taalgebruik 'te gierig'. Nep.

Lee Towers Mastery

Redelijk bekend en betrouwbare nieuwssite met informatie wat juist klinkt. Er worden namen genoemd zodat je kan nagaan wie wat gezegd heeft. Hierdoor zouden mensen aansprakelijk gesteld worden en dus is de kans dan kleiner dat er onjuiste dingen worden gezegd. Echt.

De Speld Mastery

De Speld is een bekende 'nep nieuws' site met veel satire en zeer ongeloofwaardige artikelen. De personen en scholen in dit artikel bestaan niet en ook de context van het artikel is natuurlijk ongeloofwaardig.

Vrouw, 22

NBS: 14 Testscore 5, Mastery

Ik ben goed op de hoogte van nepnieuws	5
Ik vind nepnieuws een groot probleem in de samenleving	2
Ik vind het belangrijk om te weten of een bericht echt of nep is	5
Ik denk dat er veel nepnieuws op internet en sociale media circuleert	3
Ik denk dat mensen veel moeite hebben om het verschil tussen echte en nepberichten te zien	4

Abe Mastery

Het komt onbetrouwbaar over om een aantal redenen. Het recente schandaal dat wordt genoemd wordt niet duidelijk omschreven en het klinkt als een onwaarschijnlijke combinatie van dingen. Bovendien klinkt het lachwekkend dat Abe vrijwilligerswerk in China of Zuid-Korea zou doen. Wel zou ik eerder geneigd zijn een dergelijk artikel te geloven als het inderdaad op een betrouwbare site als Reuters stond. Nu is dat niet zo met de Rijzende zon.

FC Kunst Mastery

Onbetrouwbaar, vanwege de overdreven uitspraken die in het artikel worden geciteerd (bijv. "Staande kunst is echt een niche-product en naar onze inschattingen onverkoopbaar", "vergrootglas-toeslag", "makkelijker kunnen we je het niet maken. Maar wel leuker", etc.). Daarnaast zou je een link verwachten naar de officiële website van de Belastingdienst als het inderdaad een feit was geweest en dus niet alleen een foto.

Trump Mastery

Dit artikel komt echt over, grotendeels vanwege het feit dat het gepubliceerd is door de NOS. De punten die worden genoemd vallen ook binnen de verwachting van hoe Trump zich meestal gedraagt.

Facebook Emerging

Nep. Donald Duck-karakters maken het artikel niet echt geloofwaardig! De laatste zin is ook misschien een beetje té. Voor de rest moet ik toegeven dat ik dit nieuws niet gelijk zou afschrijven als nepnieuws.

Lee Towers Emerging

Twijfelachtig. De toon van het artikel doet me denken aan de Speld, maar het is niet beneden het niveau van nu.nl om nieuws op een dergelijke manier aan te bieden. Zou dus echt kunnen zijn.

De Speld M

Nu is de vraag.. Noem je het nepnieuws als je je ervan bewust bent dat het doel van de website is om satire te schrijven? Maar nee, het komt niet betrouwbaar over

Man, 27

NBS: 16 Testscore 4,5 Emerging

Ik ben goed op de hoogte van nepnieuws	5
Ik vind nepnieuws een groot probleem in de samenleving	4
Ik vind het belangrijk om te weten of een bericht echt of nep is	5
Ik denk dat er veel nepnieuws op internet en sociale media circuleert	4
Ik denk dat mensen veel moeite hebben om het verschil tussen echte en nepberichten te zien	3

Abe Beginner

Echt. Laat redelijk beide kanten zien, is niet overdreven sensationalistisch. Het feit dat er Reuters op het plaatje staat helpt ook, al is dit makkelijk te faken, maar de daadwerkelijke bron is makkelijk te checken.

FC Kunst Emerging

Nep. Ik zie geen motief om hierover te liegen, maar Eric Wiebes was op 3 april 2018 geen staatssecretaris maar minister van Financiën. Misschien niet expres misleidend, maar in ieder geval foutief. Daarnaast zijn de maatregelen een beetje vaag, wetgeving is normaal gesproken duidelijker. Ook is het niet duidelijk waarom galerijen niet zonder hulp van de belastingdienst kosten zouden kunnen vragen aan kunstenaars...

Trump Mastery

Echt. De quotes in het artikel zijn niet betrouwbaar, maar de verslaggeving over wat Trump heeft gezegd wel. Redelijk vertrouwen in de NOS.

Facebook Mastery

Nep. Onbekende bronnen, fictieve auteursnaam, overdreven sensationalistisch ("Oplichter Mark Zuckerberg"). Daarnaast niet heel erg realistisch dat facebook betaalde accounts gaat maken, maar zou kunnen. Als Bloomberg dat zegt zou het maar zo kunnen kloppen.

Lee Towers Mastery

Moeilijk te zeggen... nu.nl is wel redelijk betrouwbaar maar dit kan heel goed marketing zijn van de projectontwikkelaars, zondag met lubach, of lee towers. Wel echt.

De Speld Mastery

Nep. De speld, enough said.

Man, 30

NBS: 19 Testscore: 5.5 mastery

Ik ben goed op de hoogte van nepnieuws	5
Ik vind nepnieuws een groot probleem in de samenleving	5
Ik vind het belangrijk om te weten of een bericht echt of nep is	5
Ik denk dat er veel nepnieuws op internet en sociale media circuleert	5
Ik denk dat mensen veel moeite hebben om het verschil tussen echte en nepberichten te zien	4

Abe Mastery

Het is nep, maar ik hou het nieuws via verschillende bronnen bij en weet dat Abe niet op het punt staat af te treden. Wel dat hij inderdaad zelf in ieder geval zeer conservatief is. Buiten dit om, ziet het er wel uit als semi betrouwbaar nieuws, want er staat een datum vermelding bij, een goede bronvermelding (hoewel de Rijzende Zon alweer als een nationalistische krant klinkt en niet de allerbeste bron) en een foto van Reuters wat ik inschat als een betrouwbaar medium. Taalgebruik is ook in orde.

FC Kunst Master

Minder betrouwbaar. De naam FC Kunst is een beetje dubieus. Het plaatje bovenaan het artikel is dubieus. De content is dubieus. Nep.

Trump Mastery

NOS Schat ik als betrouwbaar in als een goed nieuwsmedium met goede standaarden, dus ik zou dit artikel vrij snel accepteren als echt.

Facebook Mastery

Niet heel betrouwbaar. De naam NL nieuws is ietwat vaag. De postnaam willie wortel is al helemaal apart. Het taalgebruik en de inhoud zijn ook slecht. Er is niet echt sprake van een onafhankelijke en onpartijdige opstelling. Nep.

Lee Towers Emerging

Semi betrouwbaar. Ik ben geen fan van nu.nl en het lijkt me een beetje dubieus, een publiciteitsstunt. Ik zou het dus niet zomaar aannemen. Kan opzich wel echt zijn.

De Speld Mastery

Onbetrouwbaar. Het is immers de speld dat alleen maar flauwekul nieuws verspreid (maar wel heel grappig is)

Vrouw, 23

NBS: 17 Testscore: 4.5 Emerging

Ik ben goed op de hoogte van nepnieuws	5
Ik vind nepnieuws een groot probleem in de samenleving	4
Ik vind het belangrijk om te weten of een bericht echt of nep is	5
Ik denk dat er veel nepnieuws op internet en sociale media circuleert	5
Ik denk dat mensen veel moeite hebben om het verschil tussen echte en nepberichten te zien	3

Abe Emerging

Redelijk betrouwbaar, als ik niet beter wist erg objectief en overtuigend geschreven behalve dat 300 uur vrijwilligerswerk dan. Het is nep.

FC Kunst Emerging

Totaal onbetrouwbaar vanwege de woorden van verschillende mensen die genoteerd staan. Die klinken heel erg ongeloofwaardig en verdienen een extra google search.

Trump Mastery

Erg betrouwbaar, want het is een bron van de NOS. De bron spreekt objectief over een gebeurtenis zonder enige vorm van een mening die ertussen glipt.

Facebook Emerging

Totaal niet betrouwbaar als informatie artikel, gaat over wat Willie Wortel wel niet vindt van Facebook en gierige Spotify-gebruikers.

Lee Towers Mastery

Dit is hetzelfde als bij de NOS, zowel de NOS als nu.nl beschouw ik als grotendeels betrouwbare bronnen, deze bron dus ook. Ook al klinkt het.. Outlandish

De Speld Mmastery

De speld, dus niet betrouwbaar op informatie. Het is immers satire.

Vrouw, 27

NBS: 20 Testscore: 4.5 of 5 mastery

Ik ben goed op de hoogte van nepnieuws	5
Ik vind nepnieuws een groot probleem in de samenleving	5
Ik vind het belangrijk om te weten of een bericht echt of nep is	5
Ik denk dat er veel nepnieuws op internet en sociale media circuleert	5
Ik denk dat mensen veel moeite hebben om het verschil tussen echte en nepberichten te zien	5

Abe Emerging

Onbetrouwbaar, nep. Abe zou nooit vrijwilligerswerk doen voor de Chinese en Koreaanse gemeenschap, en dat is ook een straf die niets te maken heeft met het schandaal zelf. Ook is "mogelijk" een signaalwoord dat aangeeft dat het niet eens allemaal zeker is.

FC Kunst Beginner

Dit komt echt over, omdat er quotes worden gebruikt, het logo van de Rijksoverheid bovenop de pagina staat en er echt namen worden genoemd bij wie je kan checken of ze dit echt gezegd hebben.

Trump Mastery

Echt, aangezien het overeenkomt met het normale gedragspatroon van Trump, en de NOS er boven staat. Echt en betrouwbaar.

Facebook Mastery

Het taalgebruik is niet onpartijdig, maar erg gekleurd. Voorbeeld: gierig en oplichter. Verder zijn er personages die worden aangehaald, of de schrijver zelfs, direct uit de Donald Duck gestapt. Ook wordt er met cijfers en feiten gegooid zonder daar een bron bij te betrekken. Ziet er nep en onbetrouwbaar uit.

Lee Towers Mastery

Het was een echt nu.nl artikel, dus ik het is echt volgens mij ;) Ik ben ontzettend blij dat dit waar is. Het komt betrouwbaar op me over ivm de bron, en de namen zijn ook googlebaar. Het verhaal is wel bizar, daarom komt het nep over, maar is het niet.

De Speld Mastery

Het komt van de Speld, dus het is nepnieuws. En onbetrouwbaar. Ook is de inhoud te bizar.

Vrouw, 20

NBS: 17 Testscore 4,5 Emerging

Ik ben goed op de hoogte van nepnieuws	3
Ik vind nepnieuws een groot probleem in de samenleving	5
Ik vind het belangrijk om te weten of een bericht echt of nep is	5
Ik denk dat er veel nepnieuws op internet en sociale media circuleert	5
Ik denk dat mensen veel moeite hebben om het verschil tussen echte en nepberichten te zien	4

Abe Emerging

De layout en schrijfstijl komen overtuigend over. Delen van de inhoud komen twijfelachtig over, vooral de 300 uur vrijwilligerswerk. Nep.

FC Kunst Beginner

De toon en inhoud van de quotes komen nogal jolig over soms. Het idee van hangbelasting zit net op het randje van wel-niet te geloven. Echt.

Trump Mastery

Formatting, layout en toon komen professioneel over. Dit klinkt als iets dat Trump zou doen. De laatste quote waarin hij direct verzet tegen zijn adviseurs uit, komt wel wat onkarakteristiek over. Echt.

Facebook Mastery

Er staat vrij veel gekleurd taalgebruik in dit artikel (oplichter, Scrooge McDuck, gierig) wat me doet denken dat de schrijver heel graag de mening van de lezer wil beïnvloeden. De auteur is Willie Wortel. Nep.

Lee Towers Mastery

Formatting, layout en toon komen professioneel over. Er is niets dat me doet denken dat dit niet echt is. Echt.

De Speld Mastery

De Speld is satire. Daarnaast mogen spiekbriefjes over het algemeen niet op examens. Nep.

Vrouw, 25

NBS: 19 Testscore 3.5 Emerging

Ik ben goed op de hoogte van nepnieuws	5
Ik vind nepnieuws een groot probleem in de samenleving	5
Ik vind het belangrijk om te weten of een bericht echt of nep is	5
Ik denk dat er veel nepnieuws op internet en sociale media circuleert	5
Ik denk dat mensen veel moeite hebben om het verschil tussen echte en nepberichten te zien	4

Abe Emerging

Nep, door het gebruik van 'ultra nationalistisch'

FC Kunst Emerging

Nep, hangbelasting bestaat niet

Trump Emerging

Echt, Trump zegt wel vaker rare dingen en hij is een voorstander van nra

Facebook Emerging

Nep, schrijver is willie wortel, financiële topman heet scrooge mcduck

Lee Towers Emerging

Echt, ik ken de torens

De Speld Mastery

Nep, de speld is een satirische website

Vrouw, 21

NBS: 18 Testscore: 4.5 emerging

Ik ben goed op de hoogte van nepnieuws	4
Ik vind nepnieuws een groot probleem in de samenleving	5
Ik vind het belangrijk om te weten of een bericht echt of nep is	5
Ik denk dat er veel nepnieuws op internet en sociale media circuleert	5
Ik denk dat mensen veel moeite hebben om het verschil tussen echte en nepberichten te zien	4

Abe Mastery

Redelijk betrouwbaar. Ik ben goed bekend met dit onderwerp, maar de bron is voor mij onbekend en er is geen auteur vermeld. Kan dus niet zeggen dat het echt is.

FC Kunst Emerging

Niet betrouwbaar. De "exclusief en betrouwbaar" laat mij twijfelen.

Trump Mastery

Wel betrouwbaar. Bekende bron, maar weer geen auteur.

Facebook Emerging

Niet betrouwbaar. De bron is onbekend voor mij en het taalgebruik is ouderwets terwijl en hier en daar spelfouten zitten.

Lee Towers Emerging

Redelijk betrouwbaar. De bron is wel een beetje twijfelachtig, maar het onderwerp is voor mij bekend.

De Speld Mastery

Onbetrouwbaar. De bron staat bekend om nepnieuws.

Vrouw, 22

NBS: 18 Testscore 3.5 emergent

Ik ben goed op de hoogte van nepnieuws	5
Ik vind nepnieuws een groot probleem in de samenleving	4
Ik vind het belangrijk om te weten of een bericht echt of nep is	5
Ik denk dat er veel nepnieuws op internet en sociale media circuleert	5
Ik denk dat mensen veel moeite hebben om het verschil tussen echte en nepberichten te zien	4

Abe Emergent

Onbetrouwbaar, berichtgeving is vaag en wordt niet ondersteund door bronnen

FC Kunst Mastery

Onbetrouwbaar. Sowieso een website die van zichzelf zegt dat het een "betrouwbare" nieuwssite is wantrouw ik gelijk. Verder doet de toon van het artikel me een beetje teveel denken aan artikelen van despeld.nl

Trump Emergent

Twijfelachtig, het klinkt wel als iets wat Trump zou zeggen, maar ik mis details en exacte bronvermelding

Facebook Emergent

Nep, het lijkt me vrij onlogisch dat dagobert duck Facebook's financiële topman is.

Lee Towers Beginner

Ik hoop bij god dat dit nepnieuws is

De Speld Mastery

Nep, want de speld is een satirische nieuwssite

Vrouw, 18

NBS: 14 Testscore: 3.5 emerging

Ik ben goed op de hoogte van nepnieuws	3
Ik vind nepnieuws een groot probleem in de samenleving	2
Ik vind het belangrijk om te weten of een bericht echt of nep is	5
Ik denk dat er veel nepnieuws op internet en sociale media circuleert	5
Ik denk dat mensen veel moeite hebben om het verschil tussen echte en nepberichten te zien	4

Abe Emerging

Middelmatig betrouwbaar, omdat het uit een krant lijkt te komen en die doen hun research, alleen staan er geen bronnen in wat het minder betrouwbaar maakt. Een aantal ideeën die er in staan lijken ook niet erg realistisch. Nep

FC Kunst Emerging

Het lijkt iets dat nooit zou gebeuren om dat het zo gek is. Maar op basis van bronvermelding zou ik zeggen dat het aardig betrouwbaar is. Echt

Trump Mastery

Nos is een betrouwbare nieuwsbron, en bronvermelding kan beter maar staat er ook in. Het komt overeen met wat ik weet van hoe Trump denkt over dingen, dus ik zeg echt.

Facebook Emerging

Aan het aantal niet helemaal kloppende zinnen en woorden ziet het er niet professioneel uit, naam van de ene bron is duidelijk niet echt, zeker nep.

Lee Towers Beginner

Komt over als grap, maar nu.nl is redelijk betrouwbaar. Nog steeds zou ik zeggen dat het nep is, het is iets dat zo gek klinkt

De Speld Mastery

De Speld is een satirisch platform. Nep en niet betrouwbaar.

V, 26

NBS: 14 Testscore: 3, Emerging

Ik ben goed op de hoogte van nepnieuws	4
Ik vind nepnieuws een groot probleem in de samenleving	3
Ik vind het belangrijk om te weten of een bericht echt of nep is	4
Ik denk dat er veel nepnieuws op internet en sociale media circuleert	4
Ik denk dat mensen veel moeite hebben om het verschil tussen echte en nepberichten te zien	3

Abe Emerging

Ik heb dit specifieke nieuws een beetje gevolgd. Met deze achtergrond vind ik dit bericht inhoudelijk niet betrouwbaar. Ondanks dat ik zie ik overeenkomende aspecten met het nieuws dat ik kende. Hierdoor komt dit artikel bij mij meer over als satire.

FC Kunst Mastery

Nep! En grappig. Ik kan me niet voorstellen dat iemand dit bericht serieus neemt na het volledig te hebben gelezen.

Trump Emerging

Niet betrouwbaar, wel echt. Maar het weerspiegelt wel een mening/houding tegenover de echte gebeurtenissen. Het omschrijft als het ware de beleving van iemand over een incident geschreven alsof het echt zo gebeurd is.

Facebook Emerging

De naam Willie Wortel alleen al. Verder kan ik me als facebook gebruiker niet vanuit facebook geïnformeerd van dergelijke ideeën. En het lijkt me na het lekschandaal juist dat het vertrouwen is gedaald en een betaalde variant van facebook dan juist een lage kans van slagen hebben. Logisch gezien lijkt me dit geen betrouwbaar idee en daarom ook geen betrouwbaar nieuws.

Lee Towers Beginner

Niet betrouwbaar. 1 van de aspecten waarom ik dit denk is dat als er 2 gebouwen als grap naar je genoemd worden je daar om kan lachen en trots op kan zijn, maar branding en kwaliteit zorgen wel heeeeel vergezocht zijn als eerste reactie.

De Speld Emerging

spiekbrieftjes zijn niet toegestaan. Lijkt me algemene kennis. Niet betrouwbaar dus. Wel grappig.

Vrouw, 23

NBS: 18 Testscore: 2, Beginner

Ik ben goed op de hoogte van nepnieuws	5
Ik vind nepnieuws een groot probleem in de samenleving	5
Ik vind het belangrijk om te weten of een bericht echt of nep is	5
Ik denk dat er veel nepnieuws op internet en sociale media circuleert	4
Ik denk dat mensen veel moeite hebben om het verschil tussen echte en nepberichten te zien	4

Abe Beginner

Redelijk echt, ik weet niet precies wat er ook al weer speelt rond premier Abe maar weet dat er de laatste tijd vaker schandalen waren in Japan, durf alleen niet te zeggen of deze specifieke schandalen echt zijn.

FC Kunst Emerging

Nep, zou belachelijk zijn om over zoiets onbenulligs belasting te heffen. Plus het taalgebruik in de redenties doet niet nieuwswaardig aan.

Trump Emerging

Ik heb een Engelstalig artikel gelezen waar dit ter sprake kwam, maar weet dat er sommige details in dit artikel niet kloppen met wat ik eerder in andere bronnen heb gelezen zoals het tegengaan van wapenlobbyisten. De rest is wel echt.

Facebook Emerging

Onbetrouwbaar, Facebook heeft in een officieel bericht na dit schandaal gezegd dat het bericht over een betaalde, beter beveiligde variant nepnieuws was.

Lee Towers Beginner

Nep, klinkt eerder als een Amerikaanse stunt dan een Nederlandse. Zoals het artikel zegt zijn wij daar te nuchter voor en vernoemen we eerder naar oude historische personen

De Speld Emerging

Nepnieuws, niemand staat spiekbriefjes toe op examens, laat staan speciale briefjes voor dyslectici met grotere letters. De examens zelf daarentegen hebben wel grotere letters voor dyslectici.

Vrouw, 25

NBS: 19 Testscore: 3, Emerging

Ik ben goed op de hoogte van nepnieuws	5
Ik vind nepnieuws een groot probleem in de samenleving	5
Ik vind het belangrijk om te weten of een bericht echt of nep is	5
Ik denk dat er veel nepnieuws op internet en sociale media circuleert	5
Ik denk dat mensen veel moeite hebben om het verschil tussen echte en nepberichten te zien	4

Abe Beginner

Het lijkt me een betrouwbaar artikel: het taalgebruik is professioneel. Ik ken de bron alleen niet, dus ik zou nog extra onderzoek doen naar de echtheid. Voor nu zeg ik: echt artikel.

FC Kunst Mastery

Het lijkt me geen echt of betrouwbaar artikel. De afbeelding laat niet zien wat het zou moeten laten zien. Taalgebruik is wel professioneel, maar inhoud lijkt eigenlijk te gek. Ook hier ken ik de bron niet.

Trump Mastery

Echt en betrouwbaar artikel, op feiten gebaseerd en een betrouwbare bron.

Facebook Beginner

De bron ken ik niet, maar de naam van auteur wekt geen vertrouwen. De inhoud is daarentegen wel serieus. Hier zouden meer bronnen naast elkaar gelegd moeten worden om te zien of de inhoud klopt. Voor nu zeg ik: niet betrouwbaar, zou wel echt kunnen zijn.

Lee Towers Beginner

Hoewel de bron betrouwbaar is, hoop ik dat het fake is.

De Speld Mastery

Niet betrouwbaar, wel een echt bestaand artikel. De Speld staat voor een satirische kijk op echte nieuwsberichten met als doel te entertainen. Het is dus geen echt nieuws.